

**SAHÎHU-L-BUHÂRI**  
**NË GJUHËN SHQIPE**

**9**

**PRISHTINË**  
**2002**

# **SAHÎHU-L-BUHÂRI**

## **NË GJUHËN SHQIPE**

**Libri 9.**  
**3649-3948**  
**HADITHE**

**Prishtinë**  
**2002**



## **SAHÎHU-L-BUHÂRI në gjuhën shqipe-libri 9**

Përktheu:  
Bahri Aliu

Përkthyesi rezervon të drejtën  
e shumëzimit dhe të ribotimit

Redaktor profesional:  
Mr. Ruzhdi ef.Lata

Redaktor gjuhësor:  
Qeram Lleshi

Realizimi kompjuterik:  
Faruk Aliu

***“...Çdo gjë që ju vjen nga unë, krahasojeni me Kur'anin,  
dhe ajo që është në pajtim me të është thënë nga unë, e çkado  
që nuk pajtohet me të nuk është nga unë”.***

***Muhammedi a.s.***



*Atyre që thirren në ruajtjen e  
Sunnetit të Pejgamberit s.a.v.s.  
Përkthyesi*





---

## Përmbajtja

---

### Libri gjashtëdhjetë e dy

#### Mbi trimërinë e shokëve të Pejgamberit s.a.v.s.

##### KREU 1

Trimëria e muslimanëve që e kanë shoqëruar apo parë pejgamberin s.a.v.s.dhe që e konsideruan shok të tij ..... 12

##### KREU 2

Të parët e Muhaxhirëve dhe të dalluarit prej tyre: ..... 13

##### KREU 3

Fjala e Pejgamberit s.a.v.s. .... 16

##### KREU 4

Meritat-veçoritë e Eba Bekrit pas Pejgamberit s.a.v.s. .... 17

##### KREU 5

Fjala e Pejgamberit "Po të zgjedhja mikun tim.. .... 17

##### KREU 6

Karakteristikat dhe meritat e Umer bin El-Hattab Ebi Eafs ..... 29

##### KREU 7

Veçoritë-meritat e Uthman bin Affan Ebi Amër El-Kurejshiji r.a. .. 36

##### KREU 8

Rrëfimi mbi beslidhjen dhe kontrata me uthman bin affanin r.a.  
(Përmbajtja e së cilës kamton edhe rreth vrasjes së Umer bin el-Hattabit r.a.) ..... 40

##### KREU 9

Veçoritë - meritat e Ali bin Talib el-Kureshijji el-Hashimijji Ebi el-Hasan r.a ..... 44

##### KREU 10

Veçoritë - meritat e Xha'fer Ebi Talib El-Hashimijji r.a  
Pejgamberi s.a.v.s. i ka thënë: "Më ke ngjarë mua në moral dhe në krijaturë". .... 48

##### KREU 11

Përdmendja e el-Abbas bin Abidilmutalibit r.a . .... 49

##### KREU 12

Veçoritë -meritat e të afërmëve të Resulullahut s.a.v.s  
(dhe veçoritë e Fatimes a.s., bijës së Pejgamberit s.a.v.s.)  
Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "Fatimeja do të jetë zonja e grave të Parajsës". .... 49

##### KREU 13

Veçoritë-meritat e ez-Zubejr bin El-Avvamit  
Dhe ka thënë Ibën Abbasi: "Ky është havarijju i Pejgamberit s.a.v.s".  
Dhe e quajtën el-havarjan sepse kishte teshat e bardha. .... 51

|                                                                                                         |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>KREU 14</b>                                                                                          |    |
| Përmendja e Talha bin Ubejdullahit.....                                                                 | 54 |
| <b>KREU 15</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë-meritat e Sead bin Ebi Vekkas ez-Zuhrijji                                                      |    |
| Benu Zuhre janë dajallarët e Pejgamberit s.a.v.s., quhet edhe Sead bin Malik. ....                      | 54 |
| <b>KREU 16</b>                                                                                          |    |
| Përmendja e dhëndurëve të Pejgamberit s.a.v.s., prej tyre, Ebu el-As bin er-Rebi'i.....                 | 56 |
| <b>KREU 17</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë-vlerat e Zejd bin Harithe, vazal i Pejgamberit s.a.v.s.                                        |    |
| El-Berai ka thënë nga Pejgamberi s.a.v.s.: “Ti je vëllau i jonë dhe vazal i joni”. ....                 | 57 |
| <b>KAPITULI 18</b>                                                                                      |    |
| Përmendja e Usame bin Zejdit .....                                                                      | 57 |
| <b>KREU 19</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë -vlerat e Abdullah bin Umer el-Hattabit r.a.....                                               | 60 |
| <b>KREU 20</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë -vlerat e Ammarit dhe Hudhejjesë r.a. ....                                                     | 60 |
| <b>KREU 21</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë -vlerat e Ebi Ubejde bin el-Xherrah r.a. ....                                                  | 62 |
| <b>KREU 22</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë -vlerat e el-Hasanit dhe të el-Husejnit r.a.                                                   |    |
| Nafi’u bin Xhubejri transmeton nga Ebi Hurejreja: “Pejgmaberi s.a.v.s. e ka përqafuar el-Hasanin”. .... | 63 |
| <b>KREU 23</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë -vlerat e Bilall bin Rebahit, vazalit të Ebi Bekrit r.a.                                       |    |
| Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kam dëgjuar rënien e nalleve tuaja në Parajsë. ....                      | 65 |
| <b>KREU 24</b>                                                                                          |    |
| Përmendja e Ibën Abbasit r.a. ....                                                                      | 66 |
| <b>KREU 25</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë -vlerat e Halid bin el-Velidit r.a. ....                                                       | 66 |
| <b>KREU 26</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë dhe vlerat e Salimit, vazalit të Ebi Hudhejjes r.a. ....                                       | 67 |
| <b>KREU 27</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë dhe vlerat e Abdullah bin Mesudit r.a.....                                                     | 68 |
| <b>KREU 28</b>                                                                                          |    |
| Përmendja e Muaviut r.a.....                                                                            | 69 |
| <b>KREU 29</b>                                                                                          |    |
| Veçoritë-vlerat e Aishes r.a. ....                                                                      | 70 |



|                                                                                |    |
|--------------------------------------------------------------------------------|----|
| Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Fatimeja është zonja e grave të Parajsës” ..... | 70 |
|--------------------------------------------------------------------------------|----|

### **KREU 30**

|                                     |    |
|-------------------------------------|----|
| Veçoritë -vlerat e Aishes r.a. .... | 70 |
|-------------------------------------|----|

*Në emër të All-llahut, të Gjithmëshirëshmit, Mëshirëplotit!*

## **LIBRI GJASHTEDHJETE E TRE**

### **MBI VEÇORITE- VLERAT E ENSAREVE**

#### **KREU 1**

|                                    |    |
|------------------------------------|----|
| Veçoritë - vlerat e Ensarëve ..... | 76 |
|------------------------------------|----|

#### **KREU 2**

|                                   |    |
|-----------------------------------|----|
| Fjala e Pejgamberit s.a.v.s. .... | 77 |
|-----------------------------------|----|

#### **KREU 3**

|                                                                                      |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Vëllazërimi që e bëri Pejgamberi s.a.v.s. në mes Muhaxhirinëve dhe Ensarinjëve ..... | 78 |
|--------------------------------------------------------------------------------------|----|

#### **KREU 4**

|                                                      |    |
|------------------------------------------------------|----|
| Të duash Ensarët është pjesë e Imamit -besimit ..... | 79 |
|------------------------------------------------------|----|

#### **KREU 5**

|                                                                                           |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Fjala e Pejgamberit s.a.v.s për Ensarët:<br>“Ju jeni njerëzit më të dashur tek unë” ..... | 80 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----|

#### **KREU 6**

|                              |    |
|------------------------------|----|
| Pasardhësit e Ensarëve ..... | 81 |
|------------------------------|----|

#### **KREU 7**

|                                    |    |
|------------------------------------|----|
| Trimëria dhe roli i Ensarëve ..... | 81 |
|------------------------------------|----|

#### **KREU 8**

|                                                                                                        |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Fjala e Pejgamberit s.a.v.s për Ensarët:<br>“Duronit deri sa të më takoni te Kroni” <sup>4</sup> ..... | 83 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

#### **KREU 9**

|                                                                     |    |
|---------------------------------------------------------------------|----|
| Duaja e Pejgamberit s.a.v.s:<br>“Fali Ensarët dhe Muhaxhirët” ..... | 84 |
|---------------------------------------------------------------------|----|

#### **KREU 10**

|                                                                                                                                |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Fjala e All-ahut xh-sh:<br>“...madje edhe sikur të kishin vetë nevojë për të, ata u jepnin përparësi atyre para vetvetes... .. | 85 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

#### **KREU 11**

|                                                                                                        |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Fjala e Pejgamberit s.a.v.s.<br>“Pranoni mirësitë e tyre dhe largohuni prej të këqijave të tyre”. .... | 86 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

#### **KREU 12**

|                                                |    |
|------------------------------------------------|----|
| Meritat-veçoritë e Sead bin Muadhrit r.a ..... | 88 |
|------------------------------------------------|----|

#### **KREU 13**

|                                                                       |    |
|-----------------------------------------------------------------------|----|
| Meritat-veçoritë e Usejd bin Hudajrit dhe Ubbad bin Bishrit r.a ..... | 89 |
|-----------------------------------------------------------------------|----|

|                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>KREU 14</b>                                                                       |     |
| Meritat - veçoritë e Muadh bin Xhebelit r.a. ....                                    | 89  |
| <b>KREU 15</b>                                                                       |     |
| Meritat - veçoritë e Sead bin Ubades r.a. ....                                       | 90  |
| <b>KREU 16</b>                                                                       |     |
| Meritat -vlerat e Ubej bin<br>Ka'bit r.a. ....                                       | 90  |
| <b>KREU 17</b>                                                                       |     |
| Vlerat -veçoritë e Zejd bin Thabitit r.a. ....                                       | 91  |
| <b>KREU 18</b>                                                                       |     |
| Vlerat -veçoritë e Ebi Talha r.a. ....                                               | 92  |
| <b>KREU 19</b>                                                                       |     |
| Vlerat-veçoritëe Abdilah bin Selamit ....                                            | 92  |
| <b>KREU 20</b>                                                                       |     |
| Martesa e Pejgamberit s.a.v.s me Hatixhen dhe veçoritë e saja r.a ..                 | 94  |
| <b>KREU 21</b>                                                                       |     |
| Përmendja e Xherir bin Abdilah el-Bexhelijtr r.a. ....                               | 97  |
| <b>KREU 22</b>                                                                       |     |
| Përmendja e Hudhejfe bin el-Jeman el-Abesijj r.a. ....                               | 98  |
| <b>KREU 23</b>                                                                       |     |
| Përmendja e Hind bija e Utbes r.a. ....                                              | 98  |
| <b>KREU 24</b>                                                                       |     |
| Rrëfimi i Zejd bin Amër bin Nufejlit ....                                            | 99  |
| <b>KREU 25</b>                                                                       |     |
| Ndërtimi i Qabesë .....                                                              | 101 |
| <b>KREU 26</b>                                                                       |     |
| Ditët e Xhahilijetit- injorancës ....                                                | 102 |
| <b>KREU 27</b>                                                                       |     |
| Të betuarit në xhahilijet .....                                                      | 106 |
| <b>KREU 28</b>                                                                       |     |
| Dërgimi i Pejgamberit s.a.v.s .....                                                  | 110 |
| <b>KREU 29</b>                                                                       |     |
| Ç'ka përjetoi Pejgamberi s.a.v.s dhe shokët e tij prej politeistëve në<br>Mekë ..... | 111 |
| <b>KREU 30</b>                                                                       |     |
| Pranimi i Islamit nga Ebi Bekër-es-siddiku r.a .....                                 | 114 |
| <b>KREU 31</b>                                                                       |     |
| Pranimi i Islamit prej Seid bin Ebi Vekkasit r.a .....                               | 114 |
| <b>KREU 32</b>                                                                       |     |
| Përmendja e xhindëve : .....                                                         | 115 |
| <b>KREU 33</b>                                                                       |     |



|                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Pranimi i Islamit nga Ebi Dherr el-Gifari r.a. ....                                           | 116 |
| <b>KREU 34</b>                                                                                |     |
| Pranimi i Islamit nga Seid bin Zejdi r.a. ....                                                | 117 |
| <b>KREU 35</b>                                                                                |     |
| Pranimi i Islamit nga Umer bin el-Gifari r.a.. ....                                           | 118 |
| <b>KREU 36</b>                                                                                |     |
| Përgjysmimi i Hënës .....                                                                     | 120 |
| <b>KREU 37</b>                                                                                |     |
| Migrimi në Abisini: 38 .....                                                                  | 121 |
| <b>KREU 38</b>                                                                                |     |
| Vdekja e Nexhushiut .....                                                                     | 125 |
| <b>KREU 39</b>                                                                                |     |
| Përbetimi i politeistëve kundër Pejgamberit s.a.v.s.                                          |     |
| <b>KREU 40</b>                                                                                |     |
| Rrëfimi i Ebi Talibit .....                                                                   | 126 |
| <b>KREU 41</b>                                                                                |     |
| Ndodhia e israsë .....                                                                        | 127 |
| <b>KREU 42</b>                                                                                |     |
| Miraxhi .....                                                                                 | 129 |
| <b>KREU 43</b>                                                                                |     |
| Delegacioni i Ensarëve që erdhi te Pejgamberi s.a.v.s në Mekë dhe<br>beslidhja e Akabes ..... | 134 |
| <b>KREU 44</b>                                                                                |     |
| Martesa e Pejgamberit s.a.v.s.me Aishen, ardhja e saj në Medinë. ....                         | 136 |
| <b>KREU 45</b>                                                                                |     |
| Hixhreti i Pejgamberit s.a.v.s dhe i sahabeve në Medine .....                                 | 138 |
| <b>KREU 46</b>                                                                                |     |
| Arritja e Pejgamberit s.a.v.s. me shokët në Medine .....                                      | 157 |
| <b>KREU 47</b>                                                                                |     |
| Vendosja e një muhaxhiri në Mekë pasi kreu Haxhxin ose .....                                  | 162 |
| <b>KREU 48</b>                                                                                |     |
| Historia fillimi i saj .....                                                                  | 162 |
| <b>KREU 49</b>                                                                                |     |
| Fjala Pejgamberit s.a.v.s.. ....                                                              | 163 |
| <b>KREU 50</b>                                                                                |     |
| <b>KREU 51</b>                                                                                |     |
| Ardhja e hebrenjve te Pejgamberi s.a.v.s. ....                                                | 166 |
| <b>KREU 52</b>                                                                                |     |
| Pranimi i Islamit nga Selman el-Farisijji r.a .....                                           | 168 |
| Fjalorth fjalësh e shprehjesh të panjohura.....                                               | 169 |



## **LIBRI GJASHTËDHJETË E DY**

### **MBI TRIMËRINË E SHOKËVE TË PEJGAMBERIT S.A.V.S.**

#### **KREU 1**

#### **TRIMËRIA E MUSLIMANËVE QË E KANË SHOQËRUAR APO PARË PEJGAMBERIN S.A.V.S. DHE QË U KONSIDERUAN SHOKË TË TIJ <sup>1</sup>**

3649. Na ka treguar Ali bin Abdilahi na ka treguar Sutani nga Amri, i cili thotë se ka dërguar Xhabir bin Abdilahin r.a. duke thënë se u ka treguar Ebu Seid el-Hudariu se Pejgamberi s.a.v.s ka thënë:

“Do të vijë koha kur njerëzit do të lultojnë në grape dhe do të pyesin: “A ka në mesin tuaj prej atyre që kanë shoqëruar Resulullahan s.a.v.s.?” Do t’iu përgjigjen “Po”. Këtyre do t’u hapet rruga. Pastaj do të vijë koha kur njerëzit do të luftojnë në grupe të cilët do t’i pyesin: “A ka në mesin tuaj prej atyre që kanë shoqëruar shokët e Resulullahut s.a.v.s.?” Do t’iu përgjigjen “Po”. Këtyre do t’u hapet rruga. Pastaj do të vijë koha kur njerëzit do të lultojnë në grupe të cilët do t’i pyesin: “A ka në mesin tuaj prej atyre që kanë shoqëruar shokët e shokëve të Resulullahut s.a.v.s.”.

“Po”, do t’iu përgjigjen. Këtyre do t’iu hapet rruga”.

---

<sup>1</sup>Emrin shok i Pejgamberit në kuptim të përgjithshëm e ka marrë secili që ka takuar, e ka parë ose e ka shoqëruar Muhammedin a.s.. Ndërkaq shok i Pejgamberit a.s. e që në gjuhën arabe quhet *sahabji* (në njëjës) ose *as’hab* (në shumës); në kuptim të përveçëm i dedikohet shokëve më të ngushtë të Muhammedit s.a.v.s., të cilët i ka përmendur në ermër.

---



---

3650. Na ka treguar Is'haku, na ka treguar en Nadri, na ka lajmëruar Shu'be nga Ebi Xhemrete ky ka dëgjuar Zehden bin Madribin i cili ka kumtuar se ka dëgjuar nga Imran bin Husajn r.a. se Resulullahu s.a.v.s ka thënë:

**“ Më të mirët nga umeti im janë ata që jetuan në shekullin tim, pastaj ata të cilët vijnë pas tyre, pastaj ata të cilët vijnë pas tyre”.**

Imrani ka thënë: “Nuk më kujtohet se a përmendi pasi përmendi shekullin e tij dy shekuj ose tre”

**“ Pastaj pas jush do të vijnë ata të cilët do të dëshirojnë të jetojnë, por nuk do të dëshirojnë të bien shehid. Do të tradhëtojnë e nuk do të jenë të besueshëm...”**

3651. Na ka treguar Muhammed bin Kethiri na ka lajmëruar Sufjani nga Mensuri, ky nga Ibrahim, ky nga Ubejdeja ky nga Abdilahi r.a. se

Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

**“ Më të mirët prej njerëzve janë ata që jetuan në shekullin tim, pastaj ata që do të vijnë pas tyre, pastaj ata që do të vijnë pas tyre, pastaj do të vijnë njerëz dëshmia e të cilëve do të kundërshtojnë betimin e tyre si dhe betimi i tyre do të kundërshtojë dëshminë e tyre”.**

Ibrahimi ka thënë: ‘Në kohën tonë neve na rihnin si femijë, që të ruajm dëshminë dhe premtimin e dhënë’.

## KREU 2

**Të parët e Muhaxhirëve dhe të dalluarit prej tyre:  
Ebu Bekër Abdullah bin Ebi Kuhafe et Tejmiju r.a. dhe  
fjala e All-llahut të Madhërishëm ( El-Hashër.8 ):**

*“ ( Ajo pasuri u takon) edhe emigrantëve të varfër, të cilët janë përzënë nga vendlindja dhe pasuria e tyre dhe të*

---



*cilët dëshirojnë mirësinë dhe kënaqesinë e Perëndisë dhe Pejgamberin e Tij. Ata, me të vërtetë, janë besimtarë të vërtetë”.*

Dhe ka thënë:

*“ Nëse ju nuk ndihmoni atij ( Pejgamberit), Perëndia i ka ndihmuar... deri të të e fjala se, Perëndia, me të vërtetë është me ne!”<sup>2</sup> ( Et-Tevbe. 40)*

3652 Na ka treguar Abdullah bin Rexhai, na ka, treguar Israil nga Ebi Is’haki, ky nga el Berrai, i cili ka thënë:

Ebu Bekri r.a. nga Azibi bleu një shalë për trembëdhjetë dirhem. Ebu Bekri i tha Azibit:

“Urdhëroje el Berrain të më sjellë shalën time.

Azibi iu përgjigj:

“Jo, përderisa të na tregosh se çka bëre ti me Resulullahun s.a.v.s. kur dolët prej Mekkës, kur politeistët ju kërkonin. Ai iu përgjigj:

U nisëm prej Mekkës. Udhëtua natën dhe ditën deri sa u afrua koha e vapës hodha shikimin mos gjej ndonjë hije ku do

---

<sup>2</sup>Ajeti Kur’anor vërteton përparësinë e Muhaxhirëve të cilët migruan prej Mekkës në Medine; para Pejgamberit a.s. dhe pas tij. Mbi të gjitha në aletin kur’anor në mënyrë të tërthorte përmendet Abu Bekri, i cili shoqëroi Muhammedin a.s gjatë migrimit të tij. Ebu Bekri rrezikon jetën e vetë me vetëdije se çka mund t’i ndodhë gjatë udhëtimit, në fakt gjatë ikjes prej Mekkës në Medine. Mirëpo. dashuriana e madhe që kishte ndaj Muhammedit a.s. e detyroi që të harrojë të gjitha mundimet dhe rreziqet, bile edhe të jetës. Për këtë Ajeti fletë në tërësi dhe thotë:: *“Nëse ju nuk i ndihmoni atij (Pejgamberit) Perëndia i ka ndihmuar, kur e dëbuan mohuesit atë vetë të dytin, kur këta të dy ishin në shpellë, e kur i tha shokut të vet: “Mos u mërzit! Perëndia, me të vërtetë është me ne!” E, Perëndia, e zbriti tetësinë mbi shokun e tij, kurse atë e ndihmoi me ushtrinë, të cilën ju nuk e keni parë. Dhe, bëri që fjala e mohuesve të jetë e poshtër, kurse Fjala e Perëndisë të mbetet e lartë. Me të vërtetë, Perëndia, është i plotëfuqishëm dhe i gjithdijsëm”.*

---



---

të pushonim. Pashë një shkëmb. Shkuam atje i shtrova një shtrojë Pejgamberit s.a.v.s.. U ulëm dhe i thashë:

“Mbështetu o Pejgamber i All-llahut”. Pejgamberi s.a.v.s. u mbështet, kurse unë u çova dhe vështrova neth nesh mos gjej dikë. Pashë një bari që sillte delet tek shkëmbi. Dëshironte atë të cilën e dëshironim edhe ne. E pyeta.

“I kujt je ti, o djalosh?”

“I një burri prej Kurejshitëve”, u përgjigj. Përmendi emrin të cilin e njihja. E pyeta:

“Delet tua a kanë qumësht?”

“Po”, u përgjigj.

“A do të na japësh pak?”

“Po”, u përgjigj. E ndau një dele nga tufa e pastroi nga pluhuri. E urdhërova që ta mjelë e ai e mbushi një enë me qumësht. Qumështin ia përgatita Pejgamberit s.a.v.s. Iu afrova, e zgjova dhe i thashë:

“Pi, o Resulullah”. Ai piu deri sa u kënaq. Pastaj i thashë:

“Afrohet koha të nisemi, o Resulullah”.

“**Po, si jo**”, u përgjigj.

U nisëm. Njerëzit na kërkonin. Nuk na pa askush me përjashtim të Surraka bin Xhu'shumit i cili kalëronte.

“Si duket, na zuri o Resulullah!”, i thashë.

“**Mos u dëshpro se All-llahu është me ne**”.

3653. Na ka treguar Muhammed bin Sinani, na ka treguar Hemmami nga Thabiti, ky nga Enesi, e ky nga Ebi Bekri r.a. se ka thënë:

Kur ishim në shpellë i thashë Pejgamberit s.a.v.s.:

“Po të shikojë dikush nën këmbët tona do të na hetojnë!”

“Çka mendon, o Eba Bekër, për dy vetë e i treti i tyre është All-llahu”, u përgjigj.



## KREU 3

Fjala e Pejgamberit s.a.v.s.: **“Mbyllni dyert përveç derës së Eba Bekrit”**. E ka thënë Ibën Abbasi nga Pejgamberi s.a.v.s.

3654. Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar Ebu Amiri na ka treguar Fulejhi, i cili thotë se i ka treguar Salim Ebu en-Nadër nga Jusër bin Seidi, ky nga Ebi Seid el-Hudariu r.a..Ky ka thënë:

Resulullahu s.a.v.s. mbajti hytben para njerëzve dhe tha:

**“Me të vërtetë, All-llahu e sprovoi një rob në mes botës dhe çka ka te Ai. Ai rob zgjodhi atë që ka te All-llahu”**.

Ebu Bekri, filloi të qajë. Ne u frikësua se mos po përmend Resulullahu s.a.v.s. ndonjë tjetër. Mirëpo ai e ishte Eba Bekri. Ai ishte më i dituri në mes nesh.

Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

**“Njeriu më bujar në shoqërimin tim dhe në pasurinë e tij ka qenë Ebu Bekri. Po të zgjidhja mikun tim përveç Zotit tim, do ta zgjidhja Eba Bekrin. Por, neve do të na ngelë vllazëria dhe dashuria Islame. Në xhami mbyllni të gjitha dyert, përveç derës së Eba Bekrit”<sup>3</sup>**

---

<sup>3</sup>Mbyllja e dyerëve në xhami përmendet në kuptim të mbylljes së dritareve, të cilat kanë shërbyer në të njejtën kohë edhe për ajrosien e xhamisë, andaj Pejgamberi a.s. thotë që të mbyllen të gjitha vendet e ajrosjes, përveç dritares ku ishte Eba Bekri. Këtë e ka thënë në kuptim të ndihmës të shumte që ia ka dhënë Eba Bekri Pejgamberit a.s. gjatë tërë jetës, prej kur pranoi Islamin. Sa për shembull të përmendim sielljen e Eba Bekrit në rastin e Lultës së Bedrit, kur muslimanët ishin të dobët ekonomikisht e Eba Bekri Pejgamberit a.s. ia fali tërë pasurinë që kishte për interes të parapërgatitjeve për luftë.



---

## KREU 4

### MERITAT- VEÇORITE E EBA BEKRIT PAS PEJGAMBERIT S.A.V.S.<sup>4</sup>

3655. Na ka treguar Abdulaziz bin Abdilahi, na ka treguar Sulejmani nga Jahja bin Seidi, ky nga Nafiu, ky nga Ibën Ymeri r.a. i cili ka thënë:

“Në kohën e Pejgamberit s.a.v.s. zgjedhnim ose përcaktonim më të merituarit në mesin tonë dhe gjithmonë kemi zgjedhur Eba Bekrin, pastaj Umer bin el-Hattabin, pastaj Uthman bin Affanin r.a”

## KREU 5

### FJALA E PEJGAMBERIT S.A.V.S.: “Po të zgjedhja mikun tim...” e ka thënë Ebu Seidi

3656. Na ka treguar Muslim bin Ibrahim, na ka treguar Vuhejbi, na ka treguar Ejubbi nga Ikrimja, ky nga Ibën Abbas, r.a.. ky nga Pejgamberi s.a.v.s. se ka thënë:

**“Po të zgjidhja mikun tim, do ta zgjidhja Ebu Bekrin, por ai ngel edhe më tutje vallau im dhe shoku im”.**

3657. Na ka treguar Mual-la bin Esedi dhe Musa bin Ismail et-Tebudhekijju të cilët thonë se iu kanë treguar Vuhejbi nga Ejubbi se (Pejgamberi a.s.) ka thënë:

---

<sup>4</sup>Në arabishten përdoret fjala *fadël* që në gjuhën shqipe mund të përkthehet në shumë fjalë, mirepo sipas mendimit tim në tekst fjala është për veçoritë, trimëritë, meritat dhe mundin që kanë dhënë sahabët — shokët e Muhammedit a.s. për Islamin dhe Pejgamberin a.s. Pra, nuk është fjala për meritat të cilat do të kalonin meritat apo veçoritë e Pejgamberit a.s. si Pegamber, por edhe si njer.

---



**“Po të zgjidhja mikun tim, do ta zgjidhja Ebu Bekrin, por ai ngel edhe më tutje vëllai im dhe shoku im”.**

Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Abdulvehabi nga Ejububi...si më lartë.

3658. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka lajmëruar Hammad bin Zejdi nga Ejububi, ky nga Abdullah bin Ebi Mulejke i cili ka thënë se populli i Kuffës i kanë shkruar Ibën ez-Zubejrit në lidhje me çeshtjen e gjyshit. Ai është përgjigjur atë që ka thënë Resulullahu s.a.v.s.: **“Po të zgjidhja mikun tim nga ky ummet, do ta zgjidhja atë”.** Do të thotë Eba Bekrin”.

3659. Na ka treguar el-Humejdijju dbe Muhammed bin Abdilahi të cilët kanë thënë se iu kanë treguar Ibrahim bin Seidi nga i ati i tij, ky nga Muhammed bin Xhubejr bin Mutimi, ky nga i ati i tij, i cili ka thënë:

Një grua erdhi te Pejgamberi s.a.v.s.. Ai e urdhëroi që të shkojë te ai. Ajo i tha: “Si thua po të mos kisha gjetur?” Sikur deshti të thotë po të kishe vdekur.

**“Nëse nuk më gjen mua, shko te Eba Bekri”**, iu përgjigj.

3660. Më ka treguar Ahmed bin Ebi et-Tajjibi, na ka treguar Ismail bin Muxhalidi, na ka treguar Bejan bin Bishri nga Vebrete bin Abdirrahmani, ky nga Hemmami, i cili kumton se ka dëgjuar Ammarin duke thënë: “Kam parë Resulullahun s.a.v.s. me të cilin ishin pesë robër, dy gra dhe Ebu Bekri”.<sup>5</sup>

3661. Na ka treguar Hisham bin Ammari, na ka treguar Sadeka bin Halidi, na ka treguar Zejd bin Vakidi nga Busër

---

<sup>5</sup> Pesë robërit ( nuk është fjala për robër të kuptimit skllavopronarë, por fjala është për robër të All-llahut xh.sh. ) kanë qenë: Bilali, Zejd bin Harithe, Amir bin Kuhejre, vazali i Ebi Bekrit, Ebu Fekihe dhe i pesti si duket ka qenë Shukrani.



---

bin Ubejdullahbi ky nga Aidhilah Ebi Idrisi, ky nga Ebi ed-Derdai r.a. se ka thënë:

“Isha ulur pranë Pejgamberit s.a.v.s. Erdhi Ebu Bekri i cili një skaj të teshave të tij i kishte marrë në dorë, sa i dukej zogu i këmbës. Atëhere Pejgamberi s.a.v.s. tha:

**“Pra, shoku i juaj na tejkaloi”.<sup>6</sup> Përshëndeti dhe tha:**

“O Resulullah, në mes meje dhe në mes Umerit ndodhej diçka. Unë nxitova ta marr, por u pendova për këtë veprim. E luta që të më falë, por ai refuzoi, prandej erdha te ju”.

**“Do ta falë ty All-llahu, o Ebu Bekër!”**, (tri herë) iu përgjigj.

Pas kësaj Umeri u pendua, erdhi te shtëpia e Ebu Bekrit dhe pyeti:

“A është Ebu Bekri aty?”

“Jo”, iu përgjigjën.

Shkoi te Pejgamberi s.a.v.s.. Fytyra e tij filloi të skuqet, derisa Ebu Bekri iu afrua dhe i tha:

“O Resulullah, për All-llahun unë i kisha fajet (dy herë)”.

**“All-llahu më ka dërguar te ju. Më thatë se ju kam rrejtë!”**, tha Resulullahu s.a.v.s.

Ebu Bekri tha:

“Ke të drejtë. Ai ma ka lënë në besim vetveten dhe pasurinë. A ka mundësi ta leni rehat shokun tim?! (Dy herë)”  
Dhe pas kësaj nuk e kanë munduar”.

3662. Na ka treguar Mual-la bin Esedi, na ka treguar Abdulaziz bin el-Muhtari, ka thënë Halid el-Hadhdhai, na ka treguar nga Ebi Uthmani i cili ka thënë:

Më ka treguar Amër bin el-Asi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. e ka dërguar në krye të ushtrisë kundër Dhati es-Selasilit, shkova te ai dhe i thashë: “Cilët njerëz i don më shumë?”

---

<sup>6</sup>Tejkalimin që e përmend Pejgamberi a.s. ka të bëjë me tejkalimet në mirësi dhe nxitje për mirësi. Edhe pse nuk përmendet emri i shokut, por në tekstin vijues shihet se fjala është për Ebu Bekrin r.a.

---



**“Aishen”** u përgjigj.

**“Prej burrave?”**, e pyeta.

**“Babain e saj”**, tha.

**“Përveç këtij?”**, pyeta.

**“Umer bin el-Hattabin”** - dhe numroi disa burra.

3663. Na ka treguar Ebu el-Jemani, na ka lajmëruar Shuajbi nga ez-Zuhrijji, ky ka njoftuar se e ka lajmëruar Ebu Seleme bin Abdirrahman bin Aufi se Eba Hurejreja r.a. ka thënë:

Kam dëgjuar Resulullahun s.a.v.s duke thënë:

**“Një ditë një bariu të deleve ujku ia ka marrë një dele. Bariu ia kërkoi delen. Ujku iu kthye dhe i tha:**

**-Kush do ta ruajë në ditën e mishngrënësve, ditë kur nuk do të ketë kush ta mbrojë tjetër kush përveç meje?”**

**Një burrë i çonte lopët e ai kishte shaluar njëren. M'u kthye dhe më tha:**

**“Unë nuk jam e krijuar për këtë, por se jam krijuar për në fushë”. Njerëzit thanë: “Subhanallah!” Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. vazhdoi:**

**“Unë besoj në këtë. Këtë e beson edhe Ebu Bekri dhe Umer bin el-Hattabi r.a.”<sup>7</sup>**

3664 Na ka treguar Abdani, na ka lajmëruar Abdullahi nga Junusi, ky nga ez-Zuhrijji i cili thotë se e ka lajmëruar Ibën el-Musejjebi, ndërsa ky ka dëgjuar Eba Hurejren r.a. duke thënë.

---

<sup>7</sup>Forma se si zhvillohet biseda në hadith, komentatorët e haditheve japin mendime të ndryshme. Këtu do të përmendi mendimin se hadithi përmbanë alogorinë e llojit të vetë si dhe paralajmërimin se kur njerëzit do të merren më tepër me jetën e kësaj bote, si dhe me çeshtjet e te tjereve, atëherë kur Pejgamberi nuk do të jetë në mesin e tyre, kush do t'i udhëzojë!? Pra si bariu i cili ka lëshuar tufën e vete, ashtu do të stillen njerëzit ndaj detyrave të veta.

---



---

“Në gjumë pashë një bunar mbi të cilin kishte një kovë. Nga pusi nxora aq sa deshti All-llahu. Pastaj e mori Ibën Ebi Kuhafe i cili nxori një ose më tepër, por All-llahu falë atë që është e tepërt. Kur u lodhëm e mori Ibën el-Hattabi. Nuk kam parë njeri më të fortë se Umeri që njerëzit filloi t’i gjuajë me litarin”

3665. Na ka treguar Muhammed bin Mukatili, na ka lajmëruar Abdullahi, na ka lalmëruar Musa bin Ukbete nga Salem bin Abdilahi, ky nga Abdilah bin Umeri r.a. i cili kumton se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

**“Kush i heq teshat e veta nga mendjemadhësia, All-llahu nuk do ta shikojë në ditën e Kiametit”.**

Ebu Bekri ka thënë: “Unë i heq teshat që të jem më i lirë. A do të jem edhe unë në atë grup?”

**“Ti këtë nuk e bën për mendjemadhësi”**, iu përgjigj Resulullahu s.a.v.s.

Musai ka pyetur Salemin se Abdullahi a ka përmendur... se kush e heq gunën e tij.

“Nuk e kam dëgjuar përveç se tha ...teshat e tij...”, u përgjigj.

3666. Na ka treguar Ebu el-Jemani, na ka lajmëruar Shuajbi nga mez-Zuhrijji i cili ka thënë se e ka lajmëruar Humejd bin Abdirrahman bin Aufi se Eba Hurejreja r.a. ka thënë:

Kam dëgjuar Resulullahun s.a.v.s. duke thënë:

**“Kush e furnizon bashkëshorten me diçka në emër të All-llahut, do të thirret prej dyerëve të Xhennetit << 0 rob i All-llahut kjo është mirësia>>. Kush do të jetë nga ata që kanë falur namazin, do të thirret prej derës së Namazit. Kush do të jetë nga ata që kanë luftuar (xhihad), do të thirret prej derës së Xhihadit e kush do të jetë nga ata që kanë dhënë sadaka, do të thirren prej derës së**



**Sadakasë. Kush do të jetë prej atyre që kanë agjëruar, do të thirren prej derës së Agjërusit dhe derës er-Rejjan”.**

Ebu Bekri tha: “Lum ai që do të thirret nga ato dyer!”  
Dhe pyeti: “A do të thirren nga të gjitha këto, o Resulullah?”

“Po” u përgjigj dhe vazhdoi: **“Dëshiroj që të jesh prej tyre o Ebu Bekër”.**

3667. Na ka treguar Ismail bin Abdilahi, na ka treguar Sulejman bin Bilali nga Hisham bin Urvete i cili thotë se e ka lajmëruar Urvete bin ez-Zubejri nga Aisheja r.a., gruaja e Pejgamberit s.a.v.s., se Resulullahu s.a.v.s. ndërroi jetë kur Ebu Bekri ishte në es-Sunh.<sup>8</sup>

Ismaili thotë: “Do të thotë lartë”. Umeri u ngrit dhe tha: “Pasha All-llahun, nuk ka vdekur Resulullahu s.a.v.s. !”

Ajo tregon se Umeri pastaj ka vazhduar:

“Pasha All-llahun unë vetëm këtë e kam ditur (se ai nuk mund të vdesë), por edhe sikur të na e ringjallë All-llahu dhe sikur të na i pret duart dhe këmbët”.

Erdhi Ebu Bekri ia shpaloi fytyrën Pejgamberit s.a.v.s. e puthi dhe tha:

“Pafsha nënën dhe babin tim. Ishe i bukur i gjallë, por je i bukur edhe kur je i vdekur. Pasha Atë që ka jetën time në duart e Tij, nuk do të sprovtojë All-llahu me dy vdekje kurrë!?”  
Pastaj doli dhe tha:

“Ngadalë mos shpejtoni”. Kur foli Ebu Bekri Umeri u ul.

3668. Ebu Bekri falenderoi dhe madhëroi All-llahun dhe tha:

“Pra, kush ka adhuruar Muhammedi s.a.v.s., me të vërtetë Muhammedi ka vdekur. E kush adhuron All-llahun, Ai është gjallë, nuk vdes dhe lexoi (ez-Zumer, 30):

---

<sup>8</sup>Es-Sunh është vendi ku kanë qenë të vendosura banesat e fisit Beni Harithe të Beni Hazrexhit

---



---

*“Me të vërtetë, do të vdesësh ti, e, me të vërtetë, do të vdesim ne dhe ata”. Dhe: “Muhammedi është vetëm Pejgamber. Por, edhe para tij ka pasur pejgamberë. E, nëse ai vdesë ose vritet, a mos do të ktheheni ju prapa? Kush do të kthehet prapa (në fe të gabuar) nuk i bën kurrfarë dëmi Perëndisë. Se Perëndia do të shpërblejë falenderuesit”. (Ali Imran, 144)*

Thotë se njerëzit filluan të qajnë. Ensarët u tubuan te Sead bin Ubadeja në shtëpinë e Beni Saide dhe thanë:

“Ne propozojmë një emir e edhe ju propozoni një emir”. Atëherë shkoi te ata Ebu Bekri, Umer bin el-Hattabi, dhe Ebu Ubejde bin el-Xherrah. Shkuan. Umeri fliste për çka Ebu Bekri e qetësoi. Ai thoshte:

“Për All-llahun, nuk e deshta këtë. Por, unë përgatita një fjalë e cila më pëlqeu, por u frikësova mos e dëgjon Ebu Bekri”. Pastaj foli Ebu Bekri dhe tha: “Ne jemi emirët kurse ju jeni vezirët”.

“Jo për All-llahun. Prej nesh do të jetë emiri e prej jush veziri” tha Habbab, bin el- Mundhdiri

“Jo. Ne do të jemi emirët e ju vezirët. Ata janë më mirë në shtëpi dhe llogari. Uroni Umerin ose Ebu Ubejden” ju përgjigj Ebu Bekri

“Po, të urojmë ty. Ti je zotniu jonë, më i mirë prej nesh, më i dashuri prej nesh te Resulullahu s.a.v.s”., iu përgjigj Umeri dhe e mori për dore, ia uroi dhe ia uruan edhe të tjerët.

Dikush nga ata që ishte i pranishëm tha.

“E vratë Sead bin Ubadën!”

“E vraftë All-llahu!” iu përgjigj Umeri.

3669. Dhe ka thënë Abdullah bin Salemi nga ez-Zubejdijji. Ka thënë Abdurrahman bin el-Kasimi, më ka lajmëruar el-Kasimi se Aisheja r.a. ka thënë:

E përqendroi shikimin Pejgamberi s.a.v.s. dhe tha: **“Te Shoku im më i lartë .** (E tha tri herë) dhe e rrëfeu hadithin.



Ajo ka thënë. “Fjalimet e tyre ishin shumë të vlefshme e edhe All-llahu na i bëni të frytshme. Umeri u frikësua prej njerëzve, sepse në mesin e tyre kishte dyfytirësh dhe kështu All-llahu i mposhti”

3670. Pastaj Ebu Bekri sikur lexoi në sytë e njerëzve udhëzimin dhe kuptoi të vërtetën të cilën e dëshiroshin dhe dolën duke lexuar:

*“Muhammedi është vetëm Pejgamber. Por edhe para tij ka pasur pejgamberë”,* deri te *“falenderusit”*.

3671. Na ka treguar Muhammed bin Kethiri, na ka lajmëruar Sufjani, na ka treguar Xhamië bin Ebi Rashidi, na ka treguar Ebu Ja’la nga Muhammed bin el-Hanefije se ka thënë:

“E pyeta babin tim se cili njeri është më i mirë pas Pejgamberits.a.v.s..Ai mu përgjigj:

“Ebu Bekri” .

“Pas tij”, pyeta?

“Pastaj Umeri”, tha.

U frikësova mos po thotë Uthmani. I thashë:

“Pas tij je ti?!”

“Unë jam vetëm njëri nga muslimanët e tjerë”, u përgjigj.

3672. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi nga **Maliku, ky nga Abdurrahman bin el-Kasimi, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a.** e cila ka thënë:

“U nisëm në rrugë me Resulullahun në njërën nga **udhtimet tona** dhe arritëm në el-Bejda - ose në Dhati el-Xhejsh - mua më ra nga qafa qaforeja ime. Resulullahu s.a.v.s. u çua që ta marrë. **Njerëzit u çuan** bashkë me atë. Ujë nuk kishte askush. Njerëzit shkuan te Eba Bekri dhe thanë:

“A nuk sheh se çka bën Aisheja?”

U çua me Resulullahun dhe të gjithë njerëzit me ata. Ujë nuk kishin e as ne nuk kishim. Ebu Bekri erdhi te Resulullahu



---

---

s.a.v.s., i cili kishte vënë kokën në këmbën time dhe e kishte marrë gjumi dhe më tha:

“E ke mbyllur Resulullahun s.a.v.s. dhe njerëzit. Nuk kanë ujë e as që ka këtu afër”

Më qortoi sa që nuk e pengoi as prezenca e Resulullahut s.a.v.s. i cili flente i mbështetur në këmbën time. Resulullahu s.a.v.s. flejti deri në mëngjes dhe kur u zgjua ne nuk kishim ujë, atëherë All-llahu ia shpalli ajetin e tejumit (en-Nisa, 43).

Esid bin el-Hudajri tha: “Oj familja e Ebi Bekrit, ky është bereqeti i parë i juaji .

Pastaj e dërguam karvanin dhe e gjetën qaforen time”, tregon Aisheja.

3673. Na ka treguar Adem bin Ebi Ijasi, na ka treguar Shu’bete nga el-A’meshi i cili thotë se ka dëgjuar Dhekvanin duke folur për Ebi Seid el-Hudariun r.a., ky transmeton se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

**“Mos shani sahabet e mia sepse sikur ndonjëri prej jush të jep sadaka ari në sasi të kodrinës së Uhudit, nuk do të arrijë gradën e tyre”.**

Këtë (transmetim) e mbështetin Xheriri, Abdullah bin Davudi, Ejubi, Muaviu dhe Muhadiri nga A’mashi.

3674. Na ka treguar Muhammed bin Miskin Ebu el-Haseni, na ka treguar Jahja bin Hassani, na ka treguar Sulejmani nga Sherik bin Ebi Nemiri, ky nga Seid bin el-Musejjebi, i cili ka thënë:

Më ka lajmëruar Ebi Musa el-Esh’ariu se ai ka marrë abdes në shtëpinë e tij, pastaj doli dhe i thashë:

“Do ta gjejë Resulullahan s.a.v.s. dhe do të jem me atë tërë ditën”.

Shkoi në xhami dhe pyeti për Pejgamberin s.a.v.s.. Iu përgjigjën se doli dhe u drejtua për në këtë vend. U nisa pas



tij deri sa arrita te vendi Bi'r Iris<sup>9</sup>. Uula para derës dhe prita deri sa Pejgamberi s.a.v.s. kreu nevojën dhe pastaj mori abdes. Iu afrova kur ai ishte ulur në Bi'r Iris. E shpaloj një pjesë me qëllim që t'i udhëzojë njerëzit për te pusi. E përshëndeta dhe u largova prej tij. U ula te dera dhe thashë se sot do të jem dertar i Resulullahut s.a.v.s. Erdhi Ebu Bekri dhe e shtyu derën. Pyeta se kush është ky. M'u përgjigj: "Ebu Bekri". I thashë "më ngadalë" dhe pastaj shkoi.

"O Resulullah, Ebu Bekri do të hyjë", i thashë

**"Lejoi të hyjë dhe përgëzoje me Parajsë"**, m'u përgjigj.

I thashë Ebu Bekrit të hyjë se Pejgamberi s.a.v.s. do ta përgëzojë me Parajsën. Hyri Ebu Bekri dhe u ul në anën e djathtë të Resulullahut s.a.v.s. dhe ai futi këmbët në pus, si veproi Pejgamberi s.a.v.s. Pastaj u ktheva, u ula dhe e lashë vëllain tim që të marrë abdes. I thashë: "Nëse Allahu do të mirën e filanit - ka për qëllim vëllain e vet - ai do të vijë", Kur dikush e lëvizi derën. Pyeta se kush ishte. M'u përgjigj: "Umer bin el-Hattabi". I thashë "më ngadalë!" dhe shkova te Resulullahu s.a.v.s. dhe i thashë:

"Umer bin el-Elattabi kërkon të hyjë!"

**"Lejoi të hyjë dhe përgëzoje me Parajsë"**, më tha Pejgamberi s.a.v.s.

Dola dhe i thashë: "Hyre se Pejgamberi s.a.v.s. të përgëzon me Parajsë".

Hyri dhe u ul pranë Resulullahut s.a.v.s., në anën e majtë dhe i luti këmbët e veta në pus. Pastaj u ktheva përsëri dhe u ula. Në veti thashë: "Sikur t'ia dojë të mirën filanit, All-llahu do ta sjellë!" U afrua dikush dhe e lëvizi derën. Pyeta se kush ishte. M'u përgjigj: "Uthman bin Affani". I thashë: "më ngadalë!". Erdha te Resulullahu s.a.v.s. dhe i tregova.

**"Lejoi të hyjë dhe përgëzoje me Parajsë,"** më tha.

---

<sup>9</sup> Bi'r Iris është emri i kopshtit i cili gjendej në mes të Medinës dhe Kubasë.



---

Shkova dhe i thashë të hyrë se Resulullahu s.a.v.s. e përgëzon me Parajsën. Hyri dhe pa se vendi ishte mbushur. U ul në anën tjetër”.

Sherik bin Abdilahi thotë se Seid bin el-Musejjebi ka thënë: “Sipas kësaj ua radhitëm varrezat”.

3675. Më ka treguar Muhammed bin Beshshari. na ka treguar Jahja nga Seidi, ky nga Katadeja se Enes bin Maliku r.a. iu ka treguar se Pejgamberi s.a.v.s. është ngjitur në Uhud e bashkë me atë edhe Ebu Bekri Umeri dhe Uthmani. Kodrina i tronditi ata. Atëherë ai tha:

**“Uhud, përforcohu se mbi ty gjendet Pejgamberi, Siddiku dhe dy shehidët”.<sup>10</sup>**

3676. Më ka treguar Ahmed bin Seid Ebu Abdilahi, na ka treguar Vehbi nga Xheriri, na ka treguar Sahri nga Nafiu se Abdullah bin Umeri ka ka thënë se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

**“Sikur ndodhesha pranë pusit<sup>11</sup> e unë nxirrja ujë e më erdhi Ebu Bekri dhe Umeri. Kovën e mori Ebu Bekri dhe nxori një ose dy kova, por sasia e ujit ishte e dobët. All-llahu këtë ia falë atij. Pastaj e mori Ibën el-Hattabi prej dorës së Ebu Bekrit. Në dorën e tij sikur kova u rrit aq, sa qe nuk kam parë njeri më të fuqishëm se ai. Nxori ujë deri sa njerëzit i ranë me bishtin e deveve”.**

Vehbi ka thënë se el-atan shtë vendi i deveve. Thuhet deri sa u lëshuna devja dhe u ulë.

---

<sup>10</sup> Me merin Siddik ka për qëllim pseudonimin e Ebu Bekrit të cilën e përfitoi me rastin e ndodhise se Mi'raxhit. I pari që i besoi për këtë ndodhi Pejgamberit a.s. ishte Eba Bekri për këtë edhe i dha pseudonim Ebu Bekër es-siddik që do të thotë: i drejtë, i sigurtë, besueshëm etj. Ndërkaq me dy shehidët ka për qëllim Umerin dhe Uthmanin, të cilët dhanë jetën për Islamin.

<sup>11</sup> Duke u mbështetur në transmetime tjera të këtij hadithi si dhe në hadithe tjera të cilët flasin rreth kësaj, fjala është se Pejgamberi a.s. ka parë në ëndërr ndodhinë që e rrëfen.

---



3677. Na ka treguar el-Velid bin Salihi, na ka treguar Isa bin Junusi, na ka treguar Umer bin Seid bin Ebi el-Husejn el-Mekkijju nga Ibën Ebi Mulejke, ky nga Ibën Abbasi r.a., i cili ka thënë:

“Isha prezent te një grup njerëzish të cilët luteshin për Umer bin el-Hattabi, të cilin e kishin shtrirë në dyshekun e tij. Pas meje ishte një burrë i cili mbi mua kishte venduar brylat dhe thoshte: “All-llahu të mëshiroftë” Do dëshiroja të lus All-llahun që të të bashkojë me shokun tënd, sepse shpeshherë e kam dëgjuar Resulullahun s.a.v.s. duke thënë:

**“Isha unë me Ebu Bekrin dhe Umerin. Kam vepruar me Ebu Bekrin dhe Umerin. Kam dalur me Ebu Bekrin dhe Umerin”.**

Prandej lus All-llahun që të të bashkojë me shokët tu. Kur ktheva kokën pashë se ishte Ali bin Ebi Talibi”.

3678. Na ka treguar Muhammed bin Jezid el-Keufijju, na ka treguar el-Velidi nga el-Evzaijju, ky nga Jahja bin Ebi Kethiri, ky nga Muhammed bin Ibrahim, e ky nga Urvete bin ez-Zubejri, i cili ka thënë:

Kam pyetur Abdullah bin Umerin për veprimet më të këqija që kanë bërë politeistët ndaj Resulullahut s.a.v.s. e ai u përgjigj:

“Kam parë Ukbe bin Ebi Muajjatin i cili erdhi te Pejgamberi s.a.v.s. kur ai ishte duke u falur, ia gjuajti në qafë një litar dhe e shtërngoi aq shumë, sa që gati e mbyti. Erdhi Eba Bekri <sup>12</sup> dhe e largoi nga ai dhe tha:

***“A doni ta mbytni një njeri vetëm pse thotë se Zoti im është All-llahu, deri sa prej Zotit të tij ka sjellë argumente...”***  
(Gafir, 28)

---

<sup>12</sup> Zubejr bin Bikari thotë se Eba Bekri ka ndërruar jetë nga sëmundja e tuberkulozit në muajin e Xhemadul Ahire të vitit të trembëdhjetës, sipas hixhretit. Ai si kalif sundoi dy vjetë, tre muaj e disa ditë. Ndërroi jetë në moshën 63 vjeçare; në moshën kur ndërroi jetë edhe Muhammedi a.s.

---



---

## KREU 6

### KARAKTERISTIKAT DHE MERITAT E UMER BIN EL-HATTAB EBI HAFS EL- KURESHIJJ EL-ADEVIJ R.A.

3679. Na ka treguar Haxhaxh bin Minhali, na ka treguar Abdulaziz bin el-Maxheshuni, na ka treguar Muhammed bin el-Munkediri nga Xhabir bin Abdilahi r.a. i cili thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Sikur hyra në Parajsë. Aty ndodhej er-Rumejsa, bashkëshorteja e Ebi Talhasë. Dëgjova një shushurimë dhe pyeta: “Kush është?” M’u përgjigj “Bilalli”. Pashë një saraj ku qëndronte një xharije. Pyeta: “Për kë është kjo?” Më tha: “Për Umerin”. Deshta të hyjë e të shohë se çka ka në të, por m’u kujtua të qarët e tij.

-Për shpirt të nënës dhe babait tim, a për ty do të qajë, o Resulullah?”<sup>13</sup>

3680. Na ka treguar Seid bin Ebi Merjem, na ka lajmëruar el-Lejthi i cili ka thënë se i ka treguar Ukajli nga Ibën Shihabi, ky thotë se e ka lajmëruar Seid Ibën el-Musejjebi se Eba Hurejreja r.a. ka thënë:

Ishim te Resulullahu s.a.v.s., kur ai tha:

“Duke fjetur pashë në ëndërr se hyra në Parajsë. Pashë një grua e cila merrte abdes pranë një saraji.

“I kujt është ky saraj ?” pyeta

“ I Umerit” , u përgjigjën.

M’u kujtua të qarët e Umerit dhe u ktheva prapa. Umeri filloi të qajë dhe tha:

---

<sup>13</sup> Nga teksti kuptohet gëzimi i Umerit dhe nuk mund të dyshohet se mund të qajë se pse ka hy në saraj të Umerit, në çka Muhammedi a.s. i është përgjigjur.

---



**“A për ty do të qaj, o Resulullah?”**

3681. Na ka treguar Muhammed bin es-Salt Ebu Xhafer el-Kufijju, na ka treguar Ibën el-Mubareku nga Junusi, ky nga ez-Zuhrijji i cili thotë se e ka lajmëruar Hamza nga i ati i tij se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

**“Duke fjetur piva - do të thotë qumësht - sa që më dukej se mushkëritë e mia rrjedhin nëpër thonjtë. Pastaj iu afrova Umerit.**

**“O Resulullah, pse i dhe përparësi atij?” më pyetën.**

**“Për diturinë” ( e tij), u përgjigja.**

3682. Na ka treguar Muhammed bin Abdilah bin Numejri, na ka treguar Muhammed bin Bishri, na ka treguar Ubejdullahi i cili thotë se i ka treguar Ebu Bekri nga Salimi, ky nga Abdilah bin Umeri r.a. se Pejgamberi s.a.v.s ka thënë:

**“Pashë në ëndërr se sikur me një kovë nxirrja ujë nga pusi. Erdhi Ebu Bekri dhe nxorri një ose dy kova, por sasia e ujit ishte e dobët. All-llahu këtë ia falë atij. Pastaj erdhi Umer bin ei-Hattabi, kova sikur u rrit. Nuk kam parë aq njeri të fortë sikur ai, deri sa njerëzit i ranë me bishtin e deve”.**

3683. Na ka treguar Ali bin Abdilahi, na ka treguar Jakub bin Ibrahim i cili thotë se i ka treguar i ati i tij nga Salibi, ky nga Ibën Shihabi të cilin e ka lajmëruar Abdullamidi se Muhammed bin Seidi e ka kumtuar se i ati i tij ka thënë...

Na ka treguar Abdulaziz bin Abdilahi, na ka treguar Ibrahim bin Seadi, ky nga Salihu, ky nga Ibën Sihabi, ky nga Abdurrahman bin Zejd, ky nga Muhammed bin Sead bin Ebi Vekkasi, e ky nga i ati i tij, i cili ka thënë:

**“Umer bin el-Hattabi kërkoi leje që të hyjë te Resulullahu s.a.v.s ku ishin një grup i grave prej**



---

Kurejshitëve. Ato e pyetsin rreth disa çështjeve, por me ze të lartë sa që zëri i tyre ishte më i lartë se zëri i tij. Pasi kërkoj leje Umer bin el-Hattabi, ato u çuan dhe venduan hixhabin<sup>14</sup> Resulullahu s.a.v.s. pasi i dha leje, hyri Umeri. Resulullahu s.a.v.s. qeshte.

“Të buzqeshtë All-llahu Ja Resulallah!” tha Umeri. Atëherë Pejgamberi s.a.v.a. tha:

**“Çuditë me ato që ishin te unë. Kur dëgjuan zërin tënd vunë hixhabin!”**

“Ti ke përparësi që të vësh nixhabin ja Resulallah,” tha Umeri dhe vazhdoi:

“O armiq të vetvetes, mbulojeni prej meje e nuk mbuloheni prej Resulullahut s.a.v.s.?! ”

“Po”, u përgjigjën. Ti je më i vrazhdë dhe më zemërgurë se Resulullahu s.a.v.s.”

Atëherë Resulullahu s.a.v.s. tha:

**“Po, o Ibën el-Hattab, pasha Atë që ka në dorë të tij jetën time! Dreqi nuk mund të të ngushtojë sa do që të jetë rruga, përkundrazi ai do të ikë prej teje dhe do të marrë rrugë tjetër”.**

3684. Na ka treguar Muhammed el-Muthenna, na ka treguar Jahja nga Ismaili, na ka treguar Kajsi, i cili ka thënë se Abdullahi ka thënë:

“Ne u bëmë më të fortë kur Umeri pranoi Islamin “.

3685. Na ka treguar Abdani, na ka lajmëruar Abdullahi na ka treguar Umer bin Seidi nga Ibën Ebi Mulejke se ai ka dëgjuar Ibën Abbasin duke thënë:

“E vumë Umerin në shtratin e tij. Njerëzit filluan të luten dhe të bien në salavate para se të ndërrojë jetë. Unë isha

---

<sup>14</sup> Hixhab është veshja e gruas e cila parashihet sipas normave të sheriatit Islam.

---



prezent, por askush nuk më shihte, përveç një burri i cili ishte krahas meje. Hyri Ali bin Ebi Talibi, u lut për Umerin dhe tha:

“Nuk ke lënë pas veti askend që do të dojë më tepër se unë për shkak të veprave që i ke lënë pas. Do të kisha dëshirë që Allahu të të bashkojë me dy shokët tuaj.

Më dukej se shpesh kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë:

**“Shkova unë, Ebu Bekri dhe Umeri... Hyra unë, Ebu Bekri dhe Umeri... kamë dalur unë, Ebu Bekri dhe Umeri...”**

3686. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jezid bin Zurej'i, na ka treguar Seid bin Ebi Revijje. Dhe më ka thënë Halifeja se i ka treguar Muhammed bin Sevai dhe Kehmes bin el-Minhali, të cilët thonë se u ka treguar Seidi nga Katadeja, ky nga Enes bin Maliku r.a. se ka thënë:

Pejgamberi s.a.v.s. shkoi në Uhud e bashkë me atë ishte Ebu Bekri, Umeri dhe Uthmani. Ajo filloi të tronditet, ai i ra me këmbë dhe i tha:

**“Qëndro Uhud se këtu është Pejgamberi, shoku i tij dhe dy shehidët”.**

3687. Na ka treguar Jahja bin Sulejmani i cili thotë se i ka treguar Ibënu Vehbi i cili thotë se i ka treguar Umeri i cili është biri i Muhammedit se Zejd bin Eslemi i ka treguar nga i ati i tij, i cili ka thënë:

Ibën Umeri më ka pyetur për vlerat e tij - do të thotë të Umerit - e unë i tregova dhe i thashë:

“Pas Resulullahut s.a.v.s., Umer bin el-Hattabi ishte njeriu më i fortë dhe më orator se të tjerët”.

3688. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Hammad bin Zejdi nga Thabiti, ky nga Enesi r.a. se një



---

---

burrë ka pyetur Pejgamberin s.a.v.s. për Sa'atin:<sup>15</sup>

“Kur do të ndodhë Sa'ati?”

“Ç'ka ke përgatitur për atë ditë?”, e pyeti Pejgamberi s.a.v.s.

“Kurrëgjë, përpos se unë e dua All-llahun dhe të Dërguarin e Tij”.

“Ti do të jeshë me ata që i don”, i tha Pejgamberi s.a.v.s.

Enesi thotë se ne shumë u gëzuam me fjalën e Pejgamberit s.a.v.s. kur tha: **“Ti do të jeshë me ata që i don”**.

Enesi thotë: “Unë e dua Pejgamberin s.a.v.s., e dua Eba Bekrin dhe Umerin dhe lutem që të jem me ata, edhe pse nuk kam punuar si ata”.

3689. Na ka treguar Jahja bin Kaze'a. na ka treguar Ibrahim bin Seadi nga i ati i tij, ky nga Ebi Seleme, ky nga Ebi Hurejreja r.a. i cili thotë se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

**“Para jush, në ummetet e përparme kanë patur nga një njeri shumë të singertë e nëse të tillë ka në ummetin tim, ai është Umeri”**.

Ka shtuar Zekerijja bin Zaide nga Seadi, ky nga Ebi Seleme, ky nga Ebi Hurejreja r.a. i cili thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

**“Para jush te Beni Israilët ka patur burra të cilët kanë agjitur, edhe pse nuk kanë qënë pejgamberë e nëse të tillë ka në ummetin tim ai është Umeri”**.<sup>16</sup>

3690. Na ka treguar Abdullah bin Jusufi na ka treguar el-Lejthi na ka treguar Ukajli nga Ibën Shihabi, ky nga Seid bin el Musejjebi dhe Ebi Seleme bin Abdurrahmani, të cilët kanë

---

15.Sa'ati është njëri nga emrat e shumtë që ka Dita e Kiametit.

16.Shkaku që Muhammedi a.s. e përmend shumë dhe e veçon Umerin është se një numër i konsiderueshëm i ajeteve të shpallura paraprakisht Umeri i ka qëlluar se do të shpallen në lidhje me çështjen të cilën duhet ta zgjidhnin sahabet e Resulullahit s.a.v.s.

---

---

thënë se kanë dëgjuar Eba Hurejren r.a. duke thënë se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

**“Një bari duke e ruajtur tufën e dhenve i erdhi një ujk dhe ia mori një dele, ai u përpoq deri sa e shpëtoi. Ateherë iu drejtua ujku dhe e pyeti:**

**“Kush do ta ruajë në ditën e egërsirave kur nuk do të ketë bari tjetër përveç meje?”**

**“Subhanallah”** thanë njerëzit.

**“Unë besoj në këtë siç beson Ebu Bekri dhe Umeri”** u përgjigj Pejgamberi s.a.v.s..

3691. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el-lejthi nga Ukajli, ky nga Ibën Shihabi i cili thotë se e ka lajmëruar Ebu Umame Ibën Sehl bin Hunejthi nga Ebi Seid el-Hudariji r.a. i cili thotë se ka dëgjuar Resulullahun s.a.v.s. duke thënë:

**“Duke qenë në gjumë pashë disa njerëz të cilët m’u parashtruan mua e që ishin në këmisha. Disa prej tyre i kishin deri në gjunjë, kurse disa të tjerë më të gjata. M’u paraqit Umeri i cili kishte veshur këmishën që kishte fituar vetë.**

**“Pse i dhe përparësi, o Resulullah?”**, e pyetën.

**“Për shkak të fesë”**, u përgjigj.

3692. Na ka treguar es-Salt bin Muhammedi, na ka treguar Ismail bin Ibrahim, na ka treguar Ejubi nga Ibën Ebi Mulejke, ky nga el-Misver bin Mahreme i cili ka thënë: “Kur e shpuan Umerin kishte dhembje”.

Ibën Abasi i tha:

**“O emir i besimtarëve mos u frikëso nga kjo. Me të vërtetë ti ke shoqëruar Resulullahun s.a.v.s. dhe ke qenë shoku më i mirë. Pastaj u ndave nga ai duke qenë i kënaqur prej teje. Pastaj shoqërove Eba Bekrin dhe ishe shoku më i mirë i tij. U ndave prej tij e ai ishte i kënaqur prej teje. Ke shoqëruar me**



---

shoqërimin tënd më të mirë ata dhe po që se ndahesh prej tyre, do të ndahesh duke i kënaqur ata”.

Pastaj vazhdoi “Për atë që përmende, për kënaqësinë e Resulullahut s.a.v.s. në shoqëri më ty, ajo për ty është dhunti prej All-llahut të Lartëmadhërishëm që ma fal mua. Sa i përket përmendjes së shoqërimit me Eba Bekrin dhe kënaqësia e tij në mua është dhunti prej All-llahut të Lartëmadhërishëm për mua. Shqetësimin që e sheh në mua është për shkakun tënd dhe shokët e tu. Pasha All-llahun sikur të kisha tërë hapsirën e tokës me ar do ta falja, vetëm të shpëtoj nga azabi i All-llahut të Lartëmadhërishëm para se ta shoh Atë”.

Ka thënë Hammad bin Zejdi na ka treguar Ejubi nga Ibën Ebi Mulejke ky nga Ibën Abasi: “Kështu hyra te Umer”.

3693. Na ka treguar Jusuf bin Musa, na ka treguar Ebu Usame i cili thotë se i ka treguar Uthman bin Gijathi, na ka treguar Ebu Uthman en-Nehdijju nga Ebi Musa r.a. i cili ka thënë:

“Isha me Pejgamberin s.a.v.s. pranë një muri të Mediës. U afrua një burrë dhe kërkoi t’ia hapim derën:

**“Hapja dhe përgëzoje me Parajsë”**, u përgjigj Pejgamberi s.a.v.s..

Ja hapa derën, kur e pashë Ebu Bekrin. E përgëzova me atë çka tha Resulullahu s.a.v.s.. Ai falenderoi All-llahun.

Pas pak kohe erdhi një burrë tjetër dhe kërkoi t’ia hapim derën:

**“Hapja dhe përgëzoje me Parajsë”**, u përgjigj Pejgamberi s.a.v.s..

E hapa dhe pashë Umerin. E lajmërova me atë çka tha Pejgamberi s.a.v.s. edhe ky falendëroi All-llahun.

Pastaj erdhi një burrë tjetër dhe kërkoi t’ia hapim derën:

**“Hape dhe përgëzoje me Parajsë që të mos e godet diçka”**, u përgjigj Resulull-llahi.



Pashë Uthmanin dhe e lajmërova me atë çka më tha Resulullahu s.a.v.s.- Falenderoi All-llahun dhe tha: “Vetëm prej Allahut kërkoj ndihmë”.

3694. Na ka treguar Jahja bin Sulejmani, ky thotë se i ka treguar Ibën Vehbi, ky nga Hajvetu e ky nga Ebu Akil Zuhre Ibën Ma’bedi, i cili ka dëgjuar gjyshin e tij Abdullah bin Hishamin duke thënë:

“Ishim me Pejgamberin s.a.v.s. i cili Umer bin el-Hatabin e kishte kapur për dore”.

## **KREU 7**

### **VEÇORITE—MERITAT E UTHMAN BIN AFFAN EBI AMËR EL-KURESHIJI R.A.**

Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: **“Kush do ta hap pusin e Rumete do t’i takojë Parajsës”**. Këtë e hapi Uthmani

Dhe ka thënë: **“Kush do ta përgatit ushtrinë e el-Usreti<sup>17</sup>, do t’i takojë Xhenneti”**. Këtë e përgaditi Uthmani

3695. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Hammad bin Zejdi nga Ejubi, ky nga Ebi Uthmani, ky nga Ebi Musa r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. hyri në një oborr dhe më urdhëroi ta ruaj derën e oborrit. Erdhi një burrë dhe kërkoj leje që të hyjë.

**“Lejoi që të hyjë dhe përgëzoje me Parajsë,”** tha Pejgamberi s.a.v.s..

**Ai ishte Ebu Bekri. Pastaj erdhi një tjetër i cili gjithashtu kërkoj leje që të hyjë.**

---

<sup>17</sup>Me ushtrin e el-Usre ka për qëllim ushtrinë që mori pjesë në luftrën e Tebukut, si do të shifet më vonë.

---



---

**“Lejoje të hyjë dhe përgëzoje me Parajsë”,** tha Pejgamberi s.a.v.s..

Ai ishte Umeri. Pastaj erdhi një tjetër i cili kërkoi leje të hyjë heshti dhe në veti pëshpëriti pastaj tha:

**“Lejoi të hyjë dhe përgëzoje me Paraisë, që të mos e godet diçka”.** Ai ishte Uthman bin Afani.

Hammadi ka thënë se i ka treguar Asim el-Ahvelu dhe Ali bin el-Hakemim, të cilët kanë dëgjuar Eba Uthmanin duke biseduar nga Ebi Musa, sikur më lartë. Kësaj Asimi i shton: “Pejgamberi s.a.v.s. ishte ulur në një vend afër një pusi, ku kishte zbuluar këmbët deri në gjunj. Kur hyri Uthmani e mbuloi”.

3696. Më ka treguar Ahmed bin Shebib bin Seidi i cili thotë se i ka treguar i ati i tij nga Junusi, ky nga Ibën Shihabi, të cilin e ka lajmërnar Urvete se Ubejdullah bin Adij bin el-Hijari e ka lajmëruar atë se el-Misver bin Mahreme dhe Abdurahman bin el-Esved bin Abd Jeguthi kanë thënë:

“Çka të pengon t’i flasësh Uthmanit për vëllain e tij el-Velidi, sepse për ata bisedohet shumë?”

Dola ta kërkoj Uthmanin, e ai kishte shkuar të falë namazin. E takova dhe i thashë:

“Më duhesh për diçka, e kjo le të jetë këshillë për ty!”

“O njeri kush je ti”, pyeti ai

‘Ma’meri”, u përgjigja.

“Zoti më ruajt prej teje”, tha.

Atëherë unë u ktheva te ata dy dhe pasi erdhi i dërguari i Uthmanit shkova te ai.

“Çka është këshilla yte?”, pyeti.

“All-llahu i Lartëmadhërishëm Muhammedin s.a.v.s. e ka dërguar me të Vërtetën. Atij i ka shpallur Librin. Ti ishe prej tyre që iu përgjigjën All-llahut dhe të Dërguarit të Tij s.a.v.s.. Ke bërë dy hixhrete, ke shoqëruar Resulullahun s.a.v.s. dhe ke



parë rrugën e tij. Njerëzit shumë flasin për çështjen e Velidit. Ai pyeti:

“A e ke takuar Resulullahun s.a.v.s.?”

“Jo”, u përgjigja. “Por më ka arritur njohuria e tij mu ashtu siç është e vërteta rreth virgjëreshës dhe çka e fsheh atë”. Dhe vazhdoi:

‘Vërtetë All-llahu dërgoi Muhamedin s.a.v.s. me të Vërtetën. Unë isha prej atyre që iu përgjigjën All-llahut dhe të Dërguarit të Tij. Kam besuar me atë çka është i dërguar dhe kam bërë dy hixhrete, sikur përmende dhe kam shoqëruar Resulullahun s.a.v.s., e kam mbështetur atë. Për All-llah, ndaj tij nuk kam gabuar dhe as që e kam tradhtuar ndonjëherë derisa ndërroi jetë. Ashtu u solla edhe me Ebu Bekrin. Pastaj ashtu u solla edhe me Umerin. Pastaj unë u bëra kalif. A nuk më takon edhe mua sikur që u solla me ata? “ Po si jo” iu përgjigja. Atëherë ai tha: “Qysh janë këto biseda që dëgjoj? Për sa i përket çështjes së Velidit atë do ta zgjidhim me të drejtë insha - All-llah”. Pastaj e thirri Aliu dhe e urdhëroi që ta rahë dhe i ra tetëdhjetë herë”.

3697. Më ka treguar Muhammed bin Bezigi, na ka treguar Shadhani, na ka treguar Abdulaziz bin Ebi Seleme el-Maxhishuni nga Ubejdilahi, ky nga Nafi'i, ky nga Ibën Umeri r.a., i cili ka thënë:

“Në kohën e Pejgamberit s.a.v.s. nuk bënin të padrejtë ndaj Ebi Bekrit, pastaj ndaj Umerit, pastaj ndaj Uthmanit, pastaj ndaj sahabeve të Pejgamberit s.a.v.s., nuk dallonim njërin prej tjetrit”.

Këtë e ka mbështetur Abdullah bin Salihi nga Abdulazizi

3698. Na ka treguar Musa bin Ismaili, Ebu Avane, Uthmani, ky është Ibën Muvehebi, i cili ka thënë:

Erdhi një burrë nga banorët e Egjiptit për të bë haxhxin. Pa një grup njerëzish ulur dhe pyeti:



---

“Kush janë ata?”

“Ata janë Kurejshitët”, u përgjigjën.

“Cili është më plakë nga ata?” pyeti.

“Abdullah bin Umeri”, u përgjigjën.

“O Ibëni Umer, të të pyes për diçka me dëshirë që të më tregosh. A është e vërtetë se Uthmani ka ikur në Ditën e Uhudit?”

“Po”, u përgjigj.

“A e di se a ka munguar në Bedër?”, pyeti.

“Po”, u përgjigj.

“A e di se a ka munguar në Beslidhjen e Ridvanit dhe se nuk ka marrë pjesë në të?”, pyeti.

“Po”, u përgjigj.

“All-llahu Ekber”, tha.

“Eja të të shpjegoj”, i tha Ibën Umeri se sa i përket ikjes së tij në Ditën e Uhudit dëshmoj se All-llahu ia ka falur. Mungesa e tij në Ditën e Bedrit ishte nga shkaku se ai kishte martuar bijën e Resulullahut s.a.v.s. e cila atë ditë ishte e sëmure dhe për këtë Resulullahu s.a.v.s. i tha të kujdeset për bijën e tij. Kjo është e barabartë sikur të merrte pjesë në Bedër dhe të luftonte. Ndërkaq, mungesa e tij në Beslidhjen e Ridvanit, sikur të kishte ndonjë më të dashur në brendinë e Mekës prej Uthmanit, do ta dërgonte në vend të tij. Prandaj Pejgamberi s.a.v.s. e dërgoi në Mekë Uthmanin, e beslidhja ndodhi kur ai ishte në Mekë. (Gjatë beslidhjes) Resulullahu s.a.v.s. preku dorën e vetë, të djathtën dhe tha: “Kjo është dora e Uthmanit”. I ra dorës së vetë dhe përsëri tha: “Kjo është për Uthmanin!”

“Shko tani”, i tha Ibën Umeri.

3699. Na ka treguar Musededi, na ka treguar Jahja nga Seidi, ky nga Katadeja se Enesi r.a. u ka treguar duke thënë:

Pejgamberi s.a.v.s. u ngjiti në Uhud e bashkë me ata ishte Ebu Bekri, Umeri dhe Ithmani. Ajo u tronditi.

---



**“Qetësohu, Uhd”** - më kujtohet se i ra me këmbë - **“se mbi ty është Pejgamberi me shokon e tij dhe me dy shehidët”**, tha Pejgamberi a.s..

## **KREU 8**

### **RREFIMI MBI BESLIDHJEN DHE KONTRATA <sup>18</sup>ME UTHMAN BIN AFFANIN R.A.**

**(Përmbajtja e së cilës kamton edhe rreth vrasjes së Umer bin el-Hattabit r.a.)**

3700. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Ebu Avane nga Husajni, ky nga Amër bin Mejmoni, i cili ka thënë:

“Kam parë Umer bin el-Hattabin r.a. disa ditë para se të vritet në Medine. U ndal para Hudhejfe bin el-Jemanit dhe Uthman bin Hunejfit dhe pyeti:

“Si vepruat? A frikësoheni se keni ngarkuar veten aq sa nuk mund të bani?”

“Ne kemi marrë barën të cilën mundemi ta mbajmë, e cila ka vlerë të madhe”, u përgjigjën.

“Keni kujdes mos keni marrë përsipër barën që nuk do të mund ta mbani?”, tha.

“Jo”, u përgjigjën. Ateherë Umeri tha:

“Nëse do të më shërojë All-llahu, do të bëjë që vejanet e Irakut të mos kenë nevojë për burrë pas meje asnjëherë?!<sup>19</sup>”

---

<sup>18</sup>Beslidhja dhe kontrata e lidhur ka ndodhur në mes sahabeve të Pejgamberit a.s. dhe Uthmanit për zëvendës dhe kalif të muslimanëve. Mu për këtë në vazhdim të titullit të Kreut në fjalë, Askalani ka vazhduar në formë të shpjegimit dhe përmend në mënyrë të vaçantë vrasjen e Umerit r.a.

<sup>19</sup> Nevoja e burrit në fjalën e Umerit ka për qëllim përmirësimin e standardit jetësor dhe këtu fuqia e burrit përmendet në kuptim simbolik dhe të alegorisë



---

Ai thotë se nuk kaluan më shumë se katër ditë kur e plagosën. Unë isha në këmbë dhe në mes meje dhe atij ishte vetëm Abdullah bin Abbasi. Ai kur kaloi në mesin tonë tha që të radhisim saffët, u drejtua dhe mori tekbirin. Më duket se lexoi suren Jusuf ose en-Nahl ose diçka të tillë në rekatin e parë. Njerëzit vazhdimisht lidheshin në namaz, kur ai pa marrë tekbirin e rukuit tha: “Më vranë!” - ose “Më hëngri qeni!”<sup>20</sup> Kur e shpuan., renegati, duke fluturuar me thikën në dorë, e cila ishte me dy teha, shponte sa arrinte njerëz, djathtas e majtas, deri sa shpoi trembëdhjetë veta, prej të cileve shtatë vdiqën. Kur e pa një burrë prej muslimanëve, ia gjuajti për sipër gunën dhe kur renegati mendoi se e kanë kapluar, e theri veten. Umeri kapi për dore Abduraman Ibën bin Aufin dhe e nxori para. Veprimin e Umerit e pa kush e pa, ndërkaq në pjesët tjera të xhamisë nuk di se çka ndodh, por hetonin humbjen e zërit të Umerit dhe thonin: “Subhan - All-llah”.

Abdurahmani ua fali namazin lehtë dhe pasi u larguan, Umeri tha:

“O Ibën Abas, shiko kush më vrau?”

U end për një çast, u kthye dhe tha:

“Biri i el-Mugires”.

“Mjeshtër?”, tha Umeri.

“Po,” u përgjigj.

“All-llahu e vraftë! Kam urdhëruar që t’i bëjnë mirë. Falenderimi i goftë All-llahut që dorasi im ishte burrë që thirret në Islam. Ti dhe babai yt keni dashur që të shtohen renegatët në Medie, ndërsa Abasi ka qenë shumë i butë ndaj tyre”.

“Po deshe, ta vrasim”, iu përgjigj.

“Rrejte! Mbasi flasin me gjuhën tuaj, falen kah Kibleja juaj, bëjnë haxhin që bëni edhe ju?!”

---

<sup>20</sup> Umeri r.a. e ka thënë këtë kur e shpoi me thikë Ebu Lu’lui i biri i Mugire bin Shu’bes. Sipas një transmetimi tjetër ai ka thënë: “Më hëngri qeni”, në kuptim se Ebu Lu’lui është qeni i cili e vrau.

---



E çuan në shtëpinë e tij, kurse njerëzit silleshin sikur nuk kishin pa të keqe më të madhe deri më sot. Dikush tha “Nuk ka dyshim” e dikush tjetër “.Frikësohem prej tij”.

I sollën lëng hurme të cilin e piu, pastaj nxori diçka prej brendisë së saj. I sollën qumështin dhe piu. I rodhi diçka prej plagës. Atëherë kuptuam se ai është i vdekur. Hyrëm te ai dhe njerëzit filluan të luten për të. Një i ri tha:

“O emir i besimtarëve, përgëzo me përgëzimet që t’i dha All-llahu ty; me shoqërimin që ia bëre Resulullahut s.a.v.s., me përparësitë që kishe në Islam, të cilat i mësove, udhëhoqe muslimanët me drejtësi dhe më në fund ra shehid. Do dëshiroja njësoj si edhe për mua” dhe kur u kthye filloi t’i bjerë tokës.

“Ma ktheni atë djalë të ri” tha Umeri dhe vazhdoi:

“O djalë i vëllait tim hiqi teshat tua, lej rehat ato dhe frikësoju Zotit tënd.

“ O Abdullah bin Umer, shih çka i kam dikujt borxh”.

E llogaritën e borxhi i tij ishte gjashtëdhjetë e tetëmijë ose ashtu diçka. Atëherë Umeri tha:

“Nëse mjafton pasuria e familjes së Umerit, jepjau pasurinë e tyre. Përndryshe ndaje në Beni Adij bin Keabin, nëse ngel ende nga pasuria e tyre ndaje në Kurejshitët dhe mos vazhdo më tutje, pra jepjau këtë pasuri atyre. Shko te Aisheja, nëna e besimtarëve dhe thuaj se Umeri të bën të fala dhe mos i thuaj emiri i besimtarëve se unë prej sot për besimtarët nuk jam emir. Pra thuaj Umer bin el-Hatabi prej teje kërkon leje që të varroset afër dy shokëve të tij”.

Bëri përsëritjen dhe kërkoi që të hyjë, e kur hyri te ajo ishte ulur dhe qante. I tha:

“Umer bin el-Hatabi të çon të fala dhe kërkon që të varroset afër dy shokëve të tij?”

“Këtë vend e kam dashur për veten time e prej sot do ta heq prej meje”, u përgjigj ajo.

Pasi u kthye dikush tha se erdhi Abdullah bin Umeri. Ai kërkoi ta dërgojnë. E mori në krah një burrë dhe ai pyeti:



---

“Çka më solle?”

“Atë çka deshe o emir i besimtarëve”, u përgjigj ai.

“Elhamdulillah. Kjo ka qenë për mua më e rëndësishmeja. Pasi të përfundoj më çoni atje dhe jepni selam dhe thoni ky është Umer bin el-Hatabi. Nëse përgjigjet, më futni e nëse nuk përgjigjet, më ktheni te varrezat e muslimanëve” tha Umeri.

Erdhi nëna e besimtarëve, Hafsa dhe gratë shkonin pas saj. Kur e pamë atë u çuam në kembë ajo u afrua dhe qau një kohë. Kërkoj leje të hyjë Brenda e zëri i saj dëgjohej edhe atje. Dikush tha:

“Na le porosinë o emir i besimtarëve kush të të zëvendësojë?”

Ai u përgjigj:

“Askush nuk ka përparësi prej këtij grupi, prej të cilit kur vdiq Resulullahu s.a.v.s. ishte i kënaqur prej tyre. Dhe përmendi: Aliun, Uthmanin, Zubejrin, Talhan, Seadi dhe Abdurahmanin. Dhe vazhdoi: “ Këtë dëshmon Abdullah bin Umeri, ndërkaq atij nuk i takon kurgjë. Nëse i ndodh diçka Seadit, ai është ai, përndryshe ndihmojeni për atë çka ju urdhëruan dhe mos e hiqni për shkak të pamundësisë e as tradhtisë”. Pastaj vazhdoi:

“Ju porosisë që kalifi pas meje të jetë prej muhaxhirëve, i pari prej të parëve, me kusht që të dijë të drejtat e tyre dhe tua ruajë nderin e tyre. Ensarët i porosis me mirësi, se ata janë njerëzit të cilët i duan ata që shpërnguleshin tek ata dhe nuk ndjejnë në gjokset e tyre ndonjë nevojë. Pranoni mirësinë e tyre, falni gabimet e tyre. Banorët e luginave i porosis për mirësi, se ata janë mburoja e Islamit, bereqeti i pasurisë; janë të ashpër ndaj armikut dhe mos merrni prej tyre kurgjë tjetër, përveç asaj që dëshirojnë. Arabët i porosisë me mirësi; ata janë esenca e arabëve dhe materja e Islamit. Merrni nga pasuria e tyre ajo çka është më anësore dhe jepuni varfanjakëve të tyre. Ju porosis në emër të All-llahut dhe në emër të Resulit të tij s.a.v.s. që të plotësoni besën e dhënë, të luftoni edhe më tutje dhe mos ngarkoni vetëveten më shumë se sa kini fuqi”.

---



Pasi dha shpirtin, u nisëm me atë e Abdullah bin Umeri tha se Umer bin Hatabi kërkon leje. Ajo urdhëroi të hyjë. E varrosëm afër dy shokëve të tij. Pas varrimit të tij u tubua grupi, të cilin Abdurahmani i pyeti:

“Caktoni tre vet prej jush”.

“Unë e propozoj Aliun”, tha Zubejri.

“Unë e propozoj Uthmanin”, tha Talha.

“Unë e propozoj Abdurahman bin AFIN”, tha Seadi.

“Cili prej jush i jep përparësi tjetrit e ta emërojmë për hirë të All-llahut dhe të Islamit, mendoni në veten tuaj !” u përgjigj Abdurahmani. Dy pleqtë heshtën. Atëherë Abdurahmani vazhdoi:

“Mos doni të ma besoni mua. Për All-llahun nuk kam përparësi para jush?!” Ju përgjigjën “Po”. E mori njërin për dore dhe tha:

“Ti ke afërsi me Resulullahun s.a.v.s. dhe ke pranuar Islamin para meje. Në emër të All-llahut, nëse ti e pranon patjetër, të jeshë i drejtë e nëse e emërojmë Uthmanin, patjetër të jesh i dëgjueshëm ndaj tij”.

Pastaj mori dorën e tjetrit dhe ia tha të njejtën e pasi u përcaktuan për njërin tha:

“Ngrije dorën o Uthman” dhe ia uroi. Ia uroi edhe Aliu, pastaj u çuan i tërë populli dhe ia uruan”.

## **KREU 9**

### **VEÇORITE - MERITAT E ALI BIN EBI TALIB EL-KURESHIJI EL-HASHIMIJI EBI EL-HASAN R.A.<sup>21</sup>**

---

<sup>21</sup> Aliu është djali i mixhës së Muhammedit a.s. Lindi dhjetë vjet para se t'i vijë Shpallja Muhammedit .a.s. E ka edukuar Pejgamberi a.s. prej fëmijërisë e ky e ka shoqëruar deri në vdekje. Aliu ka qenë njëri ndër trimat e sahabeve të Pejgamberit a.s.. Këtë e dëshmoi kur me rastin e hixhretit të Muhammedit a.s. pranoi që të shtrihet në shtratin e tij. përkundër rrezikut që i kanosej nga kundërshtarët.



---

Pejgamberi s.a.v.s. për Aliun ka thënë: **“Unë jam prej teje dhe ti je prej meje”**.

Umeri ka thënë: “Resulullahu s.a.v.s ndërroi jetë i kënaqur prej tij”.

3701. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Abdulazizi nga Hazimi, ku nga Sehl bin Seadi r.a. se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

**“Nesër flamurin do t’ia jap burrit, në dorën e të cilit, me ndihmën e All-llahut do ta çlirojë”**.

Njerëzit tërë natën e kaluan në ankth se cili do të jetë ai të cilit do t’ia japë flamurin. Në mëngjez gati të gjithë njerëzit i afroheshin Resulullahut s.a.v.s se mos po ua jep flamurin.

**“Ku është Ali bin Ebi Talibi?”**, pyeti Pejgamberi s.a.v.s.

“Ankohet prej syve? o Resulullah!” iu përgjigjën,

**“Dërgoni ndokend që ta sjellë këtu”**, tha Pejgamberi a.s.

Pasi e sollën, pështyu në sytë e tij dhe bëni duanë. Sytë iu shëruan, sikur nuk ka pasur kurrgjë. Ia dha flamurin, atëherë Aliu tha:

“O Resulullah, do t’i luftojë deri sa të bëhen sikur ne”. Kurse Resulullahu s.a.v.s. i tha:

**“Kij kujdes, duhet të jeshë ngadalshëm deri sa të zbresish në luginën e tyre. Pastaj thirri në Islam. Informoji ata me detyrat e tyre dhe me detyrat që kanë ndaj All-llahut, se për All-llahan po qe se All-llahu e udhëzon një njeri përmes thirrjes sate, është më mirë për ty, se sa të keshë devet më të mira”**.

3702. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Hatimi nga Jezid bin Ebi Ubejde, ky nga Selemeja, i cili ka thënë:

“Aliu u vonua në Hajber pas Pejgamberit s.a.v.s. nga shkaku se kishte ndezjen e syve. Për këtë tha:

**“Unë të vonohem prej Resulullahut s.a.v.s?!”**

---



Doli Aliu dhe e takoi Pejgamberin s.a.v.s. . Kaloj nata në mëngjezin e së cilës do të çliroheshin. Resulullahu s.a.v.s. tha:

**“Do t’ia jap flamurin, ose do ta merr flamurin nesër njeriu të cilin e don All-llahu dhe Resuli i Tij - ose ka thënë - e don All-llahun dhe Resulin e Tij, në duar të të cilit do ta çlirojmë”.**

Kur pamë se ia kishte dhënë Aliu, këtë edhe ne e pritnim thanë:

“Ky është Aliu”. Ia dha dhe duke qenë flamuri në duar të tij, All-llahu na ndihmoi të çlirojmë Hajberin”.

3703. Na ka treguar Abdullah bin Mesleme, na ka treguar Abdulaziz bin Ebi Hazimi nga i ati i tij se një burrë ka ardhur te Sehl bin Seadi dhe tha:

“Ky është filani - për emirin e Mediës - ta thirrë Aliun te minberi”

“Çka të thotë?” - pyeti.

“I thotë atij babai i dheut e ai qeshi”. Pastaj tha.

“Për All-llahun kështu e ka quajtur vetëm Pejgamberi s.a.v.s.. Këtë emër e ka dashur më shumë. E luta që të më tregojë se si ka ndodhur kjo dhe e pyeta:

“O Eba Abbas, si ka ndodhur kjo?”

Hyri Aliu te Fatimeja pastaj doli dhe u shtri në xhami. Pejgamberi s.a.v.s. e pyeti:

**“Ku është djali i axhës tënd?”**

“Në xhami” u përgjigj ajo

U nis pas tij dhe e gjeti se si i kishte ra mbulesa prej shpinës dhe ishte bërë krejtë dhe. Filloi t’ia fshijë dheun nga shpina duke thënë:

**“Ulu o baba i dheut!”** (E përsëriti dy herë)

3704. Na ka treguar Muhammed bin Rafi’i, na ka treguar Husejni nga Zaide, ky nga Ebi Husajni, ky nga Seid bin Ubejde, i cili ka thënë:



---

“Erdhi një burrë te Ibën Umeri dhe e pyeti për Uthmanin. Ai përmendi për virtytet e tija të mirat dhe tha:

“Mos të vjen keq për këtë që të tregoj?”,

“Po”, iu përgjigj.

“Përkundër dëshirës tënde”, i tha.

Pastaj e pyeti për Aliun. Përmendi virtytet e mira të tij dhe tha:

“Ai është ky! Shtëpia e tij është në mes të shtëpisë së Pejgamberit s.a.v.s”.. Pastaj i tha:

“Mos të vjen keq edhe për këtë?”

“Po”, iu përgjigj. “Përkundër dëshirës tënde”, iu përgjigj.

“Atëherë pra shko dhe përpiku me aftësitë tua”.<sup>22</sup>

3705. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu’be nga el-Hakemi se ka dëgjuar Ibën Ebi Lejla, i cili ka thënë:

Na ka treguar Aliu se Fatimeja a.s. ankohej prej plagës së mullirit të dorës. Shkoi te Pejgamberi s.a.v.s., por nuk e gjeti. E gjeti Aishen dhe e informoi. Kur u kthye Pejgamberi s.a.v.s. Aisheja i tregoi se ka ardhur Fatimeja dhe Pejgamberi erdhi te ne. Ne kishim marrë shtretërit tonë dhe unë u çova e ai tha:

**“Rrini në vend!”**

Dhe u ulë në mes nesh. Të ftohtët e këmbëve sikur e hetova në gjoksin tim. Ai pyeti:

“A dëshironi t’ju tregoj diçka më të mirë se sa ajo që më keni pyetur? Kur të bini në shtrat merrni tridhjet e katër herë tekbire, merrni tridhjetë e tre tesbihe dhe thoni elhamadulilah tridhjetë e tre herë. Pra, kjo më mirë është për ju se sa të keni shërbëtorin”.

---

<sup>22</sup> Ibën Umeri i preferon dhe e udhëzon që edhe ky të përmirësojë sjelljen dhe jetën e vet në suaza të sjelljeve të dy sahabeve të Pejgamberit a.s. Prandaj i thotë shko dhe përpiku që gjatë jetës sate të armatosesh me virtytet e mira Islame.

---



3706. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu'beja nga Seidi, i cili ka thënë se ka dëgjuar Ibrahim bin Seadi nga i ati i tij se ka thënë:

Pejgamberi s.a.v.s. i ka thënë Aliut:

“A nuk dëshiron të jesh për mua siç ishte Harani për Musain?”

3707. Na ka treguar Ali bin el-Xha'di, na ka lajmëruar Shu'beja nga Ejubi, ky nga Ibën Sirini, ky nga Ubejdeja, ky nga Aliu r.a., i cili ka thënë:

“Gjykoni sikur që keni gjykuar. Unë e urrej mospajtimin. Dëshiroj që njerëzit të jenë të bashkuar ose të vdesë sikur kanë vdekur shokët e mi”

Ibën Sirini mendon se shumica e transmetimeve rreth Aliut janë apokrife.

## **KREU 10**

### **VEÇORITË - MERITAT E XHA'FER IBËN EBI TALIB EL-HASHIMIJI R.A.**

**Pejgamberi s.a.v.s. i ka thënë: “Më ke ngjarë mua në  
moral dhe në krijaturë”.**

3708. Na ka treguar Ahmed bin Ebi Bekri, na ka treguar Muhammed bin Ibrahim bin Diar Ebu Abdilah el-Xhuheniiju nga Ibën Ebi Dhi'bi, ky nga Seid el-Makberijji, ky nga Ebi Hurejreja r.a. se njerëzit thonin:

“E teproi Ebu Hurejreja. Unë nuk i ndahesha Resulullahut s.a.v.s. Kisha uri. Deri sa nuk haja bukë, as që vesha këmishën, as që më shërbente filani e as filani. Nga uria që më kaplonte për barku lidhja guraleca. Ndonjëherë dikujt i lexoja ndonjë ajet me qëllim që të më ushqente. Njeriu më i mirë për miskinët ka qenë Xha'fer bin Ebi Talibi; na vizitonte ne dhe na jepte të



---

hamë atë që kishte në shtëpinë e vet. Ndonjë herë na nxirrte enën, në të cilën nuk kishte gati kurrgjë, vetëm e vetëm që të mos na kthejë”.

3709. Na ka treguar Amër bin Aliu, na ka treguar Jezid bin Haruni, na ka lajmëruar Ismail bin Ebi Halidi nga esh-Sha’bijji se Ibën Umeri r.a. kur i jepte selam Ibën Xha’ferit i thoshte:

“Paqa e All-llahut qoftë mbi ty, o bir i dy krahëve”.

Ebu Abdilahi ka thënë: “Dy krahët nënkuptojnë të gjitha anët”.

## **KREU 11**

### **PËRMENDJA E EL-ABBAS BIN ABDILMUTALIBIT R.A.**

3710. Na ka treguar el-Hasan bin Muhammedi, na ka treguar Muhammed bin Abdilah el-Ensariju, më ka treguar Ebi Abdullah bin el-Muthenna nga Thumame bin Abdilah bin Enes, ky nga Enesi r.a. se Umer bin el-Hattabi, kur mernte moti i thatë, kërkonte nga Abbas bin Abdilmutalibi që të lutet për shi dhe i thoshte:

“O Zot, ne të luteshim përmes Pejgamberit tonë s.a.v.s. që të na lëshosh shiun. Tani të lutemi përmes mixhës së Pejgamberit tonë, andaj na lësho shiun”. Dhe thotë se ia niste shiu.

## **KREU 12**

### **VEÇORITË - MERITAT E TË AFËRMËVE TË RESULULLAHUT S.A.V.S.**

(dhe veçoritë e Fatimes a.s., bijës së Pejgamberit  
s.a.v.s.)

Peigamberi s.a.v.s. ka thënë: “Fatimeja do të jetë zonja e grave të Parajsës”.

---



3711. Na ka treguar Ebu el-Jemani, na ka treguar Shuaibi nga ez-Zuhrijji, i cili thotë se i ka treguar Urvete bin ez-Zubejri nga Aisheja se Fatimeja a.s. ka dërguar te Ebi Bekri që të kërkojë mirasin e saj prej Pejgamberit s.a.v.s. prej asaj që i fali All-llahu Resulit të Tij s.a.v.s., të kërkojë sadakanë e Pejgamberit s.a.v.s. që ia kishin sjellur delegacionet në Medie dhe prej asaj që i ka ngelur nga e pesta e Hajberit.

3712. Ebu Bekri i ka thënë:

“Me të vërtetë Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë se ne nuk lëmë trashëgimi. Atë çka e kemi lënë pas nesh është sadaka. Familja e Muhammedit do të furnizohen prej kësaj pasurie - do të thotë nga pasuria e All-llahut; ata nuk kanë të drejtë që ta teprojnë në ushqim. Unë për Allllahan nuk do të ndërrojë kurrgjë prej sadakave të Resulullahut s.a.v.s., të cilat praktikoheshin në kohën e Pejgamberit s.a.v.s.. Me atë pasuri do të sillem sikur u soll Pejgamberi s.a.v.s.”.

Këtë e vërtetoi edhe Aliu dhe tha:

“Ne i dimë virtytet tu o Ebu Bekër - pastaj përmendi afërsinë e tij me Resulullahun s.a.v.s. dhe të drejtën e tyre”

Pastaj përsëri foli Ebu Bekri dhe tha:

“Pasha Atë që ka shpirtin tim në duart e Tija! Të afërmit e Resulullahut s.a.v.s. i dua më shumë dhe dua që t’iu shërbejë më shumë se sa të afërmëve të mi!?”

3713. Më ka lajmëruar Abdullah bin Abdilvehabi, na ka lajmëruar Halidi, na ka treguar Shu’be nga Vakidi i cili thotë se ka dëgjuar të atin e vet duke treguar nga Ibën Umeri, ky nga Ebi Bekri r.a., i cili ka thënë:

“Jeni të kujdesshëm ndaj Muhammedit s.a.v.s. dhe familjes së tij”

3714. Më ka lajmërnar Ebu el-Velidi, na ka treguar Ibën Ujejne nga Amër bin Diari, ky nga Ibën Ebi Mulejke, ky nga el-Misver bin Mahmreme se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:



---

**“Fatimeja është pjesë e ime, kush e hidhëron atë më ka hidhruar mua”.**

3715. Na ka treguar Jahja bin Feze’a, na ka treguar Ibrahim bin Seadi nga i ati i tij, ky nga Urvete, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. gjatë sëmurjes prej së cilës ndërroi jetë e thirri Fatimen, bijën e vet. I tregoi diçka e ajo qau. Pastaj e thirri përsëri dhe i tregoi diçka e ajo qeshi”. Thotë se e ka pyetur rreth kësaj...

3716. Dhe tha: “Më tregoi Pejgamberi s.a.v.s. se do të ndërrojë jetë nga sëmurja prej së cilës ankohet prandej qajta. Pastaj më tregoi se unë do të jem e para nga familja e tij që do ta pasojë. Për këtë qesha”

## **KREU 13**

### **VEÇORITE - MERITAT E EZ-ZUBEJR BIN EL-AVVAMIT**

**Dhe ka thënë Ibën Abbasi: “Ky është havarijju i Pejgamberit s.a.v.s”. Dhe e quajtën el-havarjan sepse kishte teshat e bardha.**

3717. Na ka treguar Halid bin Mahledi, na ka treguar Ali bin Mushiri nga Hisham bin Urve, ky nga i ati i tij i cili thotë se i ka treguar Mervan bin el-Hakemi, i cili ka thënë:

“Utman bin Affanin e goditën ethet e forta në vitin e Etheve. Për këtë ai nuk udhëtoi në haxhXH dhe shkroi testamentin. Te ai hyri një burrë i Kurejshitëve dhe i tha:

“Na cakto zëvendësin!”

“Më kanë thënë edhe tjerët”, u përgjigj

“Po”, tha.

“Për cilin”., pyeti (Uthmani)



Ai heshti. Pas pak kohe hyri një burrë tjetër - si duket ai ishte Harithi dhe tha: “Na cakto zëvendësin”. Uthmani pyeti

“A folet për dikë?”

“Po”, u përgjigj. “Kush është ai”, pyeti.

Ai heshti, pastaj tha: “Si duket thonë për ez-Zubejrin?!”

“Po”, u përgjigj Uthmani dhe vazhdoi:

“Pasha Atë që ka jetën time në duar të Tija, ai është prej më të mirëve që di unë, ka qenë më i dashuri te Resulullahu s.a.v.s”.

3718. Na ka treguar Ubejd bin Ismaili, na ka treguar Ebu Usame nga Hishami, më ka lajmëruar i ati im i cili ka dëgjuar Mervan bin el-Hakenin, i cili ka thënë:

Isha te Uthmani kur i erdhi një burrë dhe i tha: “Na cakto zëvendësin”.

“Thonë për ...”

“Po”, u përgjigj ez-Zubejri.

“Për All-llahun, ju e dini se ai është më i miri prej jush”. E tha tri here.

3719. Na ka treguar Malik bin Ismaili, na ka treguar Abdulazizi, ky është Ibën Ebi Seleme nga Muhammed bin el-Munkediri, ky nga Xhabiri r.a., i cili ka transmetuar se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: **“Secili pejgamber ka pasur havariun,<sup>23</sup> havariu im ka qenë ez-Zubejr bin el-Avvami”**.

---

<sup>23</sup> Havarij janë quajtur ndihmësit dhe shokët më të ngushtë të pejgamberëve që kanë ardhur para Muhammedit a.s., kurse ndihmësit e Muhammedit a.s. quheshin sahabijj, që në përkthim do të thotë shokë. Në hadithet të cilat përmendin nocionin havarij, përmendet me qëllim të krahasimit, sidomos për të kuptuar rolin e shokëve të Muhammedit a.s. nga mosbesimtarët, për të cilët havarijin e njohin më mirë në terminologjinë e tyre se sa shokun. Njëherit, sipas disa komentatorëve të sunnetit të Pejgamberit a.s., përmendja e nocionit havarij ka për qëllim aPersinë e disa sahabeve të Muhammedit a.s., në krahasim me sahabet tjerë. Kuptohet se dikush ka dhënë mund dhe përpjekje më të madhe se tjetri, që është krejt normale që edhe te sahabet e Muhammedit a.s. të ketë dallime në kuptim kontributit që kanë dhënë.



---

3720. Na ka treguar Muhammed bin Muhammedi se e ka lajmëruar Abdullahi, na ka lajmëruar Hisham bin Urve nga i ati i tij, ky nga Abdilah bin ez-Zubejri i cili ka thënë:

Në Ditën e Ahzabit.<sup>24</sup> mua dhe Umer bin Ebi Selemen na caktuan që të kujdesemi për gratë. Rastësisht pashë Ez-Zubejrin i cili kalëronte dhe endej në drejtim të Beni Kurejdhasa dy ose tri herë. Kur u ktheva e pyeta:

“O baba, të pashë se si endeshe”.

“A më ke parë, o biri im!?””, ma ktheu si i habitur.

“Po”, iu përgjigja.

Atëherë tha se Resulullahi s.a.v.s. ka thënë:

**“Lum për atë që do të nënshtrojë Beni Kurejdhanë dhe do të më sjellë lajmet e tyre!?”**

Prandaj endesha dhe më në fund u ktheva te Resulullahu s.a.v.s. i cili më uroi:

**“Të pastë baba dhe nëna”.**

3721. Na ka trequar Ali bin Hafsi, na ka treguar Ibën el-Mubareku, na ka lajmëruar Hisham bin Urve nga i ati i tij se sahabet e Pejgamberit s.a.v.s. në Ditën e Jermukut<sup>25</sup> Zubejrit i kanë thënë:

“A nuk shtërngohesh që të shtërngohemi edhe ne bashkë me ty!?”

Ai luftoi fortë dhe u plagos dy herë në qafë. Një plagosje e ka përjetuar në Bedër.

Urvete ka thënë: “Në gjurmët e plagëve të tij fusja gishtat dhe luaja si fëmijë”.

---

<sup>24</sup> Dita e Ahzabit është dita e Luflës së Hendekut. Quhet edhe Lufta e Ahzabit -grupacioneve, ngase politeistët e Mekës lidhën aleancë me fiset e shumta të Gadishullit Arabik si fisi Gatfanë, Bem Kurejdha etj. bashkë me beduinët tjerë, për të luftuar Muhammedin a.s. dhe muslimanët në Medinë. Për këtë luflë lexo më gjërësisht në Librin i betejave.

<sup>25</sup> Jermuk është emër vendi në Sham ku u zhvillua Lufta e Jermukut në kohën e sundimit të Umerit r.a. Lufta u zhvillua në mes muslimanëve



## **KREU 14**

### **PËRMENDJA E TALHA BIN UBEJDULLAHIT <sup>26</sup>**

Për atë Umeri ka thënë: “Ndërroi jetë Pejgamberi s.a.v.s. dake qenë i kënaqur prej tij”.

3722, 3723. Na ka treguar Muhammed bin Ebi Bekër el-Makdemijji, na ka treguar Mu'temiri nga i ati i tij, ky nga Ebi Uthmani se ka thënë:

“Në ato ditë kur ishim me Pejgamberin s.a.v.s. dhe kur luftonim me Resulullahun s.a.v.s. nuk kishim për çka bisedojmë përveç Talhas dhe Seadit”.

3724. Na ka treguar Museddei, na ka treguar Halidi, na ka treguar Ibën Ebi Halidi nga Kajs bin Ebi Hazimi i cili ka thënë:

“Kam parë dorën e Talhasë të cilën ia shëroi Pejgamberi s.a.v.s se si e kishte të gjymtë”.

## **KREU 15**

### **VEÇORITE—MERITAT E SEAD BIN EBI VEKKAS EZ-ZUHRIJJI**

**Benu Zuhre janë dajallarët e Pejgamberit s.a.v.s.,  
quhet edhe Sead bin Malik.**

---

dhe romakëve. Ngadhnjimitarë ishin muslimanët. Më gjërësisht lexo në Librin e betejave.

<sup>26</sup> Talha ka qenë njëri ndër luftëtarët më dalluar në historinë Islame. Sipas të dhënave historike ka ndërruar jetë në ndodhinë Xhemelit e cila ndodhi në vitin e tridhjetë e gjashtë të hixhretit, kur e gjuajti Mervani dhe ndërroi jetë. Thuhet se ka jetuar 73 vjetë.

---



---

3725. Më ka treguar Muhammed bin el-Muthena, na ka treguar Abdulvehabi i cili ka dëgjuar Jahja i cili thotë se ka dëgjuar nga Seid bin el-Musejebi i cili thotë se ka dëgjuar Seadi duke thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. i përmendi të dy prindërit e mi në ditën e Uhudit”

3726. Na ka treguar Mekijj bin Ibrahim, na ka treguar Hashim bin Hashimi nga Amir bin Seidi, ky nga i ati i tij i cili ka thënë:

“Kur më kanë parë mua, unë isha në të tretën e Islamit tim”

3727. Më ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka lajmëruar Ibën Ebi Zaide, na ka treguar Hashim bin Hashim bin Utbe bin Ebi Vekkasi i cili ka dëgjuar Seid bin el-Musejebin duke thënë se ka dëgjuar Sead bin Ebi Vekkasin duke thënë:

“Nuk pat pranuar Islamin askush në ditën kur pranova unë Islamin. Pasi qëndrova shtatë ditë, atëherë isha në të tretën e Islamit tim”. Këtë e mbështet Ebu Usame të cilit i ka treguar Hashimi.

3728. Na ka treguar Amër bin Auni, na ka treguar Halid bin Abdilahi, ky nga Ismaili, ky nga Kajsi se ka dëgjuar Seadi r.a. duke thënë:

“Unë jam i pari prej arabëve që kam gjuajtur me shigjetën time në rrugë të All-llahut. Luftonim me Pejgamberin s.a.v.s. dhe nuk kishim çka hamë përveç gjethëve të pemëve, deri sa e humbim njëri tjetrin si deveja kur humb të voglin e saj. Më pastaj na ndihmonin që të mësojmë rregullat e Islamit kur kishim nevojë. Bile i shushurinim Umerit kinse nuk dimë të falim namazin”



## **KREU 16**

### **PERMENDJA E DHENDUREVE TE PEJGAMBERIT S.A.V.S.; PREJ TYRE: EBU EL-AS BIN ER-REBI'I**

3729. Na ka treguar Ebu el-Jemani, na ka lajmeruar Shuajbi nga ez-Zuhrijji, i cili thote se i ka treguar Ali bin Husejni se el-Misver bin Mahreme ka thene:

Aliu fejoin te bijen e ebi Xhehlit. Kete e degjoin Fatimeja dhe vajti te Resulullahu s.a.v.s. e i tha:

“Populli yt pretendojne se ti nuk do t’i hidherosh vajzat tua! Aliu ka fejuar te bijen e Ebi Xhehlit”.

U çua Resulullahu s.a.v.s. dhe e degjova duke ra ne shehadet, pastaj tha:

“Pra une ia vura niqahin Eba el-As bin er-Rebi’it per çka me tregoi dhe me besoi. Nderkaq, Fatimeja eshte pjese e imja dhe nuk dua qe t’i sjelli te keqija. Per All-llah, asnjehere nuk do te bashkohen e bija e te Derguarit te All-llahut me te bijen e armikut te All-llahut, me nje burre!”

Atehere Aliu e prishi fejesen.

Muhammed bin Amer bin Halhale ka shtuar nga Iben Shihabi, ky nga Ali bin el-Husejni, ky nga Misveri i cili ka degjuar Pejgamberin a.s. se ka permendur nje emer te dhendrit te tij prej Beni Abdi Shemsit, per te cilin u lut qe dhendri i tij të ketë të mira, duke thënë:

“Me ka treguar mua dhe me ka besuar, më ka premtuar dhe me ka plotësuar premtimin”.

## **KREU 17**

### **VEÇORITE-VLERAT E ZEJD BIN HARITHE VAZAL I PEJGAMBERIT S.A.V.S.**



---

**El-Berai ka thënë nga Pejgamberi s.a.v.s.: “Ti je vëllau i jonë dhe vazal i joni”.**

3730. Na ka treguar Halid bin Mahledi, na ka treguar Sulejmani të cilit i ka treguar Ahdullah bin Diari nga Abdilah bin Umeri r.a. i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. solli një dërgatë dhe udhëheqës të tyre caktoi Usame bin Zejdi. Dikush prej populli kundërshtoi udhëheqësinë e tij. Pejgamberi s.a.v.s tha:

**“Nëse kundërshtoni udhëheqësinë e tij atëherë keni kundërshtuar udhëheqësinë e të atit të tij qysh më parë. Për All-llah, sikur është krijuar për të udhëhequr. Ai është më i dashuri prej njerëzve dhe do të jetë më i dashur edhe më tutje”.**

3731. Na ka treguar Jahja bin Kazea, na ka treguar Ibrahim bin Seadi nga ez-Zuhriji, ky nga Urvete, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Te unë hyri një fiziognomist dhe në prezencën e Pejgamberit s.a.v.s., ndërsa Usame bin Zejdi dhe Zejd bin Harithe ishin shtrirë në shtrat përdhe, tha <<Këto këmbë i përngjajnë njëra tjetrës>>. Pejgamberi s.a.v.s. u gëzua për këtë dhe e lajmëroi Aishen”,

## **KAPITULI 18**

### **PËRMENDJA E USAME BIN ZEJDIT**

3732. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Lejthi, ky nga ez-Zuhriji, ky nga Urvete, ky nga Aisheja r.a.



se Kurejshitëve u interesonte çështja e mahzumijes<sup>27</sup> dhe thanë se kush mund të intervenonte përveç Usame bin Zejdit, më i dashuri i Resulullahut s.a.v.s..

3733. Dhe na ka treguar Aliu, na ka treguar Sufjani i cili ka thënë:

Shkova te ez-Zuhriji që ta pyes rreth çështjes së mahzumijes e ai më bërtiti. Sufjanit i thashë se askush nuk merr përsipër. Ai tha:

“Gjeta një letër të cilën e kishte shkruar Ejub bin Musa nga ez-Zuhriji, ky nga Urvete, ky nga Aisheja r.a. se një grua prej mahzumijëve kishte vjedhur. Pyesnin: “Kush mund t’i flasë për këtë Pejgamberit s.a.v.s.?” Nuk kishte askush që mund t’i flitte në përjashtim të Usame bin Zejdit. Ai (Muhammedi a.s.) atij i tha:

**“Te Beni Israilët kur dikush dikush nga fiset që kishin emër vidhte, nuk e ekzekutonin ligjin, ndërsa po të vidhte dikush prej fiseve të varfëra, ia pritnin dorën. Sikur edhe Fatimeja të kishte qenë do t’ia pritsha dorën”.**

3734. Na ka treguar el-Hasan bin Muhammedi, na ka treguar Ebu Ubbad Jahja bin Ubbadi, na ka treguar el-Maxhishuni, na ka lajmëruar Abdullah bin Diari, i cili ka thënë:

Një ditë Ibën Umeri shikoi, kur ishte në xhami, një njeri i cili i hoqi teshat e veta në një anë të xhamisë. Pyeti se kush ishte. Dikush e pyeti: “A nuk e njef këtë, o Aba Abdurrahman?! Ky është Muhammed bin Usame”.

---

<sup>27</sup> Emër fisi i arabëve, përndryshe këtu bëhet fjalë për një grua nga ky fis e cila në kohën e Pejgamberit a.s. vodhi. Për shkak të autoritetit që kishte kjo familje tek arabët, ata kërkonin njeri i cili do të intervenonte te Muhammedi a.s. që të mos ekzekutojë dënimin me prerjen e dorës. E ky njeri duhej të ishte Usameja, personi më i dashur te Pejgamberi a.s.. Mirëpo në këtë rast Muhammedi a.s. tha: “Sikur edhe Fatimeja, e bija e Muhammedit të vjedh, do t’ia presë dorën”. Prandaj edhe intervenimi i Usames nuk pati efekt.



---

Ibën Umeri ë lëkundi kokën dhe me dy duartë i ra tokës pastaj tha: “Po ta shihte Resulullahu s.a.v.s. do ta donte”.

3735. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Mu'temiri, ky thotë se ka dëgjuar të atin e vetë duke thënë se i ka treguar Ebu Uthmani nga Usame bin Zejdi r.a. i cili transmeton nga Pejgamberi s.a.v.s. se ai e ka marrë atë dhe el-Hasanin dhe thoshte: “O **Zot, dojë këta se edhe unë i dua**”.

3736. Dhe ka thënë Nuajmi nga Ibën el-Mubareku, na ka lajmërnar Ma'meri nga ez-Zuhrijji, më ka lajmëruar vazali i Usame bin Zejdit se el-Haxhaxhaxh Ibën Ejmen bin Ummi Ejmen - Ejmen bin Ummi Ejmeni ka qenë vëllai i Usame bin Zejdit nga nëna - i cili ishte burrë prej Ensarëve, se e ka parë Ibën Umeri se ai nuk ka plotësuar rukuin e as sexhden ndaj i tha “t'i përsërisë”.

3737. Ebu Abdilabi ka thënë: dhe më ka treguar Sulejman bin Abdurrahmani, na ka treguar El-Velid bin Muslimi, na ka treguar Abdurrahman Ibën Nemri nga ez-Zuhrijji, më ka treguar Harmele, vazali i Usame bin Zejdit se kur ka qenë ai me Abdurrahman bin Umerin ka hyrë el-Haxhaxhaxh Ibën Ejmeni e ai nuk plotësoi rukuin e as sexhden dhe i tha “t'i përsërisë”. Pasi shkoi Ibën Umeri më tha:

“Kush ishte ky?”

“El-Haxhaxhaxh bin Ejmeni bin Ummi Ejmeni”, iu përgjigja.

Ateherë Ibën Umeri tha:

“Po ta shihte Resulullahu s.a.v.s. do ta donte”. Pastaj përmendi dashurinë e tij dhe atë për atë të Ummi Ejmenit. Tregon se disa sahabë janë shtuar nga Sulejmani: “Dhe ka qenë nëna e Pejgamberit s.a.v.s. nga gjiri”.



## **KREU 19**

### **VEÇORITË - VLERAT E ABDULLAH BIN UMER BIN EL - HATTABIT R.A .**

3738. Na ka treguar Muhammedi, na ka treguar Is'hak bin Nasri, na ka treguar Abdurrezaki nga Ma'meri, ky nga ez-Zuhriji, ky nga Salemi, ky nga Ibën Umeri r.a., i cili ka thënë:

“Në kohën e Pejgamberit s.a.v.s. kur dikush shihte diçka në ëndërr ia tregonte Resulullahut s.a.v.s.. Desha që edhe unë të shohë ndonjë ëndërr që t'ia tregoj Pejgamberit s.a.v.s.. Isha djalë i ri, beqar. Një ditë flija në xhami, në kohën e Pejgamberit s.a.v.s. dhe pashë në ëndërr se si dy engjëj më morën mua dhe më çuan në Ferr. Ai ishte i gërmuar sikur me qenë pus, sikur kishin dy brina. Aty pashë njerëz të cilët i njihja. Fillova të lutem: <<O Zot më ruaj prej Xhehennemit! O Zot më ruaj prej Xhehennemit!>>. Ata i takoi një melek tjetër i cili më tha: «Kurrë nuk do ta shohësh më>>. Këtë ia rrëfeva Hafsës”.

3739.”Hafsa këtë ia pati rrëfyer Pejgamberit s.a.v.s. a ai tha:”**Lum për Abdullahun, sikur të ishte falur natën”.**

Salemi ka thënë se Abdullahi natën ka fjetur shumë pakë.

3740-3741. Na ka treguar Jahja bin Sulejmani, na ka treguar Ibën Vehbi nga Junusi ky nga ez-Zuhriji, ky nga Salemi, ky nga Ibën Umeri, ky nga motra e tij Hafsa të cilës Pejgamberi s.a.v.s. i ka thënë:

“Abdullahi me të vërtetë është burrë i mirë”.

## **KREU 20**

### **VEÇORITË-VLERAT E AMMARIT DHE HUDHEJFESË R.A.**



---

3742. Na ka treguar Malik bin Ismaili, na ka treguar Israili nga el-Mugire, ky nga Ibrahim, ky nga Alkameja, i cili ka thënë:

Shkova në Shamë dhe fala dy rekatë pastaj u luta:

“O Zot, më lehtëso ndejën time me mirësi”. Vajta te një popull dhe u ula te ata. Erdhi një plak dhe u ul pranë meje. Pyeta se kush ishte. Më thanë “Ebu ed-Derdai”.

“Unë iu luta All-llahut që të më lehtësojë ndejën time me një njeri të mirë e Ai të çoi ty”, i thashë.

“Kush je ti?” pyeti.

“Jam prej Kufeje”, iu përgjigja.

“A nuk është te ju Ibën Umi Abdi, zotëriu i nalleve, jastëkut dhe i pastërtisë? A është te ju ai të cilin e mbrojti All-llahu prej shejtanit përmes Pejgamberit të tij s.a.v.s.? A nuk është te ju zotëriu i fshehtësirave të Pejgamberit s.a.v.s., të cilat nuk i di tjetër kush përveç tij?” Pastaj vazhdoi leximin e Abdullahut:

***“Pasha natën, që me errësirë mbulon gjithësinë” dhe ia lexova atij: “Pashë natën që me errësirë mbulon gjithësinë? Pasha ditën kur ajo shkrepiti! Pashë Atë që krijoi mashkullin e femrën!”***<sup>28</sup> Për All-llahun ma ka lexuar Resulullahu s.a.v.s. prej gojës së tij në gojën time, u përgjigj.

3743. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Shu’be nga Mugireja, ky nga Ibrahim i cili ka thënë:

Alkamja shkoj në Sham dhe kur hyri në xhami tha: “O Zot, më lehtëso ndejën time me ndonjë të mirë dhe u ul afër Ebi ed-Dardait”.

“Kush je ti?” pyeti Ebu ed-Dardari.

“Prej Kuffe”, u përgjigj.

“A nuk është te ju zotëriu i fshehtësirave, të cilat nuk i di kush përveç tij?” Aludon në Hudhejfen.

“Po si jo”, u përgjigj.

---

<sup>28</sup> El-Lejl, 1-3



“A nuk është te ju ai të cilin e mbrojti All-llahu përmes gjuhës së Pejgamberit të Tij s.a.v.s.?” Aludon prej shejtanit do të thotë për Ammarin.

“Po, si jo” u përgjigja.

“A nuk është te ju i zoti i sivakut, jastëkut, ose shtratit?”

“Po, si jo”, u përgjigj.

Si e lexoi Abdullahi: *“Pasha natën që me erësirë mbulon gjithësinë? Pasha ditën kur ajo shkrepnin”. I thashë: “Pasha Atë që krijoi mashkullin dhe femrën!”* Tha: edhe më tutje ata përpiqen që të më fshinë atë që kam dëgjuar nga Pejgamberi s.a.v.s.

## KREU 21

### VEÇORITE-VLERAT E EBI UBEJDE BIN EL-XHERRAH R.A.

3744. Na ka treguar Amër bin Ali, na ka treguar Abdula’la, na ka treguar Halidi nga Ebi Kilabe, i cili thotë se i ka treguar Enes bin Maliku se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

**“Çdo ummet ka pasur të besuarin e tij, kurse i besuari i jonë, o ummet, është Ubejde bin el-Xherrahu”.**

3745. Na ka treguar Muslim bin Ibrahim, na ka treguar Shubete nga Ebi Is’haku, ky nga Silete, ky nga Hudhejfeja r.a. i cili ka thënë se Pejgamberi s.a.v.s. popullit të Nexhranit<sup>29</sup> i ka thënë:

---

<sup>29</sup> Nexhran është vend në afërsi të Jemenit. Përndryshe sipas të dhënave të historisë Islame, populli i Nexhranit pranuan fenë Islame dhe kërkuar nga Pejgamberi s.a.v.s. t’ju dërgojë ndonjërin nga sahabet që t’iu mësojë Islamin.



---

**“Do t’ju dërgojë - do të thotë juve - një të besuar, nga më të besuarit”.**

Të gjithë sahabet me padurim pritnin se kush do të shkojë. Por, e dërgoi Eba Ubejden r.a.

## **KREU 22**

### **VEÇORITË - VLERAT E EL-HASANIT DHE TË EL-HUSEJNIT R.A.<sup>30</sup>**

**Nafi’u bin Xhubejri transmeton nga Ebi Hurejreja:  
“Pejgmaberi s.a.v.s. e ka përqafuar el-Hasanin”.**

3746. Na ka treguar Sadeka, na ka treguar Ibën Ujejne, na ka treguar Ebu Musa nga el-Hasani i cili ka dëgjuar Eba Bekren që thotë se ka dëgjuar duke qenë në minber, kurse el-Hasani ishte pranë tij, shikonte herë kah xhemati e herë kah ai dhe thoshte:

**“ky, biri im është zotni. Dhashtë All-llahu që nën udhëheqjen e tij të pajtojë dy grapet e muslimanëve”,**

3747. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar el-Mu’temiri i cili thotë se ka dëgjuar të atin e tij të thotë se Ebu Uthmani u ka treguar se Usame bin Zejdi r.a. transmeton që Pejgamberi s.a.v.s. e ka marrë el-Hasanin dhe ka thënë:

**“O Zot, unë i dua këta edhe Ti duaji”.** Ose siç ka thënë.

*Hasani dhe Husejni përmenden në një kapitull, sepse shpeshherë ata i gjejmë bashkë edhe nëpër kapituj tjerë. Hasani ka lindur në Ramazan të vitit të tretë të Hixhretit, kurse ndërroi jetë i helmuar në Medine në moshën pesëdhjetë vjeçare.*

---

<sup>30</sup> Hasani dhe Husejni përmenden në një kapitull, sepse shpeshherë ata i gjejmë bashkë edhe nëpër kapituj tjerë. Hasani ka lindur në Ramazan të vitit të tretë të Hixhretit, kurse ndërroi jetë i helmuar në Medine në moshën pesëdhjetë vjeçare.

Husejni ka lindur në Sha’ban të vitit të katërt sipas Hixhretit dhe e vranë në ditën e Ashurasë, në moshën gjashtëdhjetë e një vjeçare, në ndodhinë e njohur të Kerbelasë.

---



3748 Më ka treguar Muhammed bin el-Husejn bin Ibrahim, ka thënë se i ka treguar Husejn bin Muhammedi, na ka treguar Xheriri nga Muhammedi, ky nga Enes bin Ibën Maliki r.a.

“Ubejdullah bin Zijadit ia sollën kokën e Husejn bin Aliut. E futi në një tas, filloi ta falë dhe tha diçka per bukurine e tij. Enesi ka thene “Ky i përngjante më së shumti Resulullahut s.a.v.s.; ishte si zeshkan”.

3749. Na ka treguar Haxhaxh bin el-Minhali, na ka treguar Shu'be., cili thote se i ka treguar Adiji se ka dëgjuar el-Berrain r.a., i cili ka thënë:

“Kam pare Pejgamberin s.a.v.s. dhe el-Hasan bin Aliun të përqaftuar duke thënë: **“O Zot unë e dua këtë, dua je edhe Ti”**

3750. Na ka treguar Abdani, na ka lajmëruar Abdullahi, i cili thotë se e ka lajmëruar Umer bin Seid bin Ebi Husejni nga Iben Ebi Mulejke, ky nga Ukbe bin el-Harithi, i cili ka thënë:

Kam pare Eba Bekrin r.a. i cili kishte marrë në shpinë el-Hasanin duke thënë: “I përngjan babait tim dhe Pejgamberit. Nuk i përngjan Aliut”, kurse Aliu qeshte.

3751. Ma ka treguar Jahja bin Muini dhe Sadeka te cilët thonë se i kanë lajmëruar Muhammed bin Xhaferi nga Shu'be, ky nga Vakkidi, ky nga i ati i tij, ky nga Iben Umeri r.a., i cili ka thene:

“Ebu Bekri ka thene perkujdesuni per Muhammedi s.a.v.s. dhe familjen e tij

3752. Na ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka lajmëruar Hisham bin Jusufi nga Ma'meri, ky nga ez-Zuhrijji, ky nga Enesi. Abdurrezaku ka thënë se e ka lajmëruar Ma'meri nga ez-Zuhrijji, më ka lajmëruar Enesi, i cili ka thënë: “Askush nuk i ka përngjarë Pejgamberit s.a.v.s. më shumë se el-Hasan bin Aliu”.



---

3753. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu'be, nga Muhammed bin Ebi Jakubi, i cili ka dëgjuar Ibën Ebi Nuajnin, ky ka dëgjuar Abdallah bin Umerin se e ka pyetur për muhrimin.<sup>31</sup> 'Shu'beja thotë se këtu me pyetjen ka pasur për qëllim për vrasjen e mizës, ndërsa ai u përgjigj:

“Populli i Irakut pyesin për mizzen, ndërsa kanë harruar se kanë vrarë nipin e Resulullahut s.a.v.s., për të cilët Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

**“Ata dy janë aroma e ime e kesaj bote”.**

## **KREU 23**

**VEÇORITË-VLERAT E BILALL BIN REBAHIT, VAZALIT TË EBI BEKRIT R.A.**  
**Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kam dëgjuar rënien e nalleve tuaja në Parajsë.**

3754. Na ka treguar Ebu Nuajmi, na ka treguar Abdulaziz bin ebi Seleme nga Muhammed bin el-Munkediri, na ka lajmëruar Xhabir bin Abdilahi r.a., i cili ka thënë:

“Umeri thoshte: Ebu Bekri është zotëriu i jonë dhe ka liruar zotëriun tonë, ka për qëllim Bilalin”.<sup>32</sup>

3755. Na ka treguar Ibën Numejri nga Muhammed bin Ubejdi, na ka treguar Ismaili nga Kajsi se Bilali Ebi Bekrit i ka thënë:

---

<sup>31</sup> Muhrim fjala është për haxhiun i cili gjendet i veshur në ihram se çka ka të drejtë të bëjë.

<sup>32</sup> Bilal bin Rebahu ka prejardhjen nga Etiopia .Atë e kanë shitur si rob në Mekë. Kur pranoi Islamin zotëriu i tij si skilav e torturonte për së tepërmi për çka Ebu Bekri e bleu dhe e liroi prej Skllavërisë.

---

“Nëse më ke blerë për të të shërbyer ty, atëherë më mbaj e nëse më ke blerë në emër të All-llahut, më lejo që të punoj për All-llahun”.

## **KREU 24**

### **PËRMENDJA E IBËN ABBASIT R.A.**

3756. Na ka treguar Musededi, na ka treguar Abdul varithi nga Halidi, ky nga Ekrimeja, e ky nga Ibën Abbasi, i cili ka thënë:

Pejgamberi s.a.v.s. më kaploi në gjoksin e tij dhe tha “O **Zot mësoja urtësinë**”.

Na ka treguar Ebu Ma’meri, na ka treguar Abdul Varithi, i cili ka thënë: “O Zot mesoja Librin”

Na ka treguar Musa, na ka treguar Vuhejbi nga Halidi.. si më parë Urtësia është të arriturit tek ata që nuk kanë pejgamberllëk.

## **KREU 25**

### **VEÇORITE-VLERAT E HALID BIN EL-VELIDITR.A.**

3757. Na ka treguar Ahmed bin Vakkidi, na ka treguar Hammad bin Zejdi nga Ejubi, ky nga Humejd bin Hilali, ky nga Enesi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka kënduar sallin Zejdit, Xhaferit dhe Iben Rebahit, para se t’ju vinte lajmi dhe ka thënë:

“Flamurin e mori Zejdi dhe u godit, pastaj e mori Xhafer, dhe u godit, pastaj e mori Ibën Revaha dhe u godit. Sytë e tij



---

i shkëlqenin-derisa e mori një shpatë prej shpatave të All-llahut, për derisa iu ndihmoi All-llahu që ta çlirojnë”

## **KREU 26**

### **VEÇORITE DHE VLERAT E SALIMIT, VAZALIT TE EBI HUDHEJFES R.A.**

3758. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Shu'be nga Amer bin Murre, ky nga Ibrahim, ky nga Mesruki, i cili ka thënë:

U përmend Abdullahi te Abdilan bin Amri, i cili ka thënë se ky është burrë të cilin gjithmonë do ta dua pasi që kam dëgjuar fjalët e Resulullahut s.a.v.s.

**“Dëgjoni Kuranin nga katër vetë: prej Abdilah bin Mesudit; filloi me këtë, Salemit vazalit të Ebi Hudhejfes, Ubej bin Ka'abit dhe Muadh bin Xhebelit”.**

Ka thënë “ Nuk e di se a filloi me Ubejen ose me Muadhin”

## **KREU 27**

### **VEÇORITE DHE VLERAT E ABDULLAH BIN MESUDIT R.A.**

3759. Na ka treguar Hafs bin Umeri, na ka treguar Shu'be nga Sulejmani, i cili thotë se ka dëgjuar Eba Vailin të thotë se ka dëgjuar nga Mesruki, se Abdullah bin Umeri ka thënë:

Pejgamberi s.a.v.s nuk e kalonte masën e as që donte ata që kalonin masën. Dhe thoshte



**“Më i dashuri prej jush për mua është ai që ka moralin më të mirë”.**

3760. Dhe thoshte:

**“Dëgjonie Kur'anin prej katër vetëve: prej Abdilah bin Mesudit, Salemit, vazalit të Ebi Hudhejfes, Ubej bin Ka'abit dhe Muadh bin Xhebelit”.**

3761. Na ka treguar Musa nga Ebi Avane nga Mugireja, ky nga Ibrahim, ky nga Alkameja, i cili thotë se ka hyrë në Sham, fali dy rekate dhe tha: “O Zot, me lehtëso ndejën time! Pashë një plak i cili më afrohej dhe kur erdhi i thashë:

“Lus All-llahun që të më jetë përgjigjur në lutjen time”.

“Prej nga je?”, më pyeti

“Prej Kuffe”, iu përgjigja.

“A nuk është te ju i zoti i nalleve, jastëkut dhe purgatorit? A nuk është në mesin tuaj ai që shpëtoi nga djalli? A nuk është në mesin tuaj ai që i vetmi e di fshehtësinë e tjetër kush nuk dië?

Me parashtroi këto pyetje dhe vazhdoi: - Si e lexon ai *“Pasha natën... ”*, atëherë une ia lexova:

*“Pasha natën që me errësirën mbulon gjithësinë? Pasha ditën kur ajo shkrepiti! Pasha atë që krijoi mashkullin dhe femrën!”*<sup>33</sup>

Tha: “Ma ka lexuar Pejgamberi s.a.v.s. prej gojës në gojë e ata edhe me tutje më kundërshtojnë”.

3762. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Shu'be nga Ebi Is'haku, ky nga Abdurrahman bin Jezidi, i cili ka thënë:

Pyetëm Hudhejfen të na tregojë se kush ka qenë ai që i është përmbajtur rrugës së Pejgamberit s.a.v.s. më së miri që ta marrim për shembull. U përgjigj:

---

<sup>33</sup> El-Lejl, 1-3



---

“Nuk njoh tjetër kend që ka qenë i tillë me Pejgamberin s.a.v.s. përveç Ibën Ummi Abdit”.

3763. Më ka treguar Muhmmmed bin el-Alai, na ka treguar Ibrahim bin Jusuf bin Ebi Is’haku i cili thotë se i ka treguar i ati i tij nga Ebi Is’haku, ky thotë se i ka treguar el-Esved bin Jezidi. Transmeton se ka dëgjuar Eba Musa el-Esh’atiun r.a. duke thënë:

“Unë me vëllaun tim u kthyem prej Jemenit. Qëndruam një kohë dhe nuk pamë askend anëtarët e familjes së Pejgamberit s.a.v.s, përveç Abdullah bin Mesudit dhe nënën e tij, të cilët hynin te Pejgamberi s.a.v.s”.

## **KREU 28**

### **PËRMENDJA E MUAVIUT R.A.**

3764. Na ka treguar el-Hasan bin Bishri, na ka treguar el-Muafi nga Uthinan bin el-Esvedi, ky nga Ibën Ebi Mulejke, i cili ka thënë:

Muaviju e bëni vitrin pas namazit të pasdarkës me një reqat në prezencën e vazalit të Ibën Abbasit dhe kur erdhi Ibën Abbasi tha:

“Lere se ky ka shoqëruar Resulullahun s.a.v.s.”

3765. Na ka treguar Ibën Ebi Merjemi, na ka treguar Nafi bin Umeri, më ka treguar Ibën Ebi Mulejke se Ibën Abbasin e kanë pyetur:

“A ke diçka kundër emirit të besimtarëve; Muavijut se ai ka bërë vitrin vetëm me një reqat?”

“Ai është fekih”.<sup>34</sup> u përgjigj.

---

<sup>34</sup> Fekih është emër i njohësit-ekspertë të sheriatit islam. Vjen nga fjala fekehe -jufekihu-fakihun ose fekihun.

---

3766. Na ka treguar Amër bin Abbasi, na ka treguar Muhammed bin Xhaferi, na ka treguar Shu'be nga Ebi et-Tejjahu, i cili ka thënë se ka dëgjuar Humran Ibën Ejanin nga Muaviju se ka thënë:

“Ju falni namazin të cilin ne nuk e kemi parë ta falë Pejgamberi s.a.v.s., por përkundrazi ka ndaluar ta falim atë, pra fjala është për dy reqate pas namazit të pasditës”.

## **KREU 29**

### **VEÇORITË-VLERAT E FATIMES A.S.<sup>35</sup>**

**Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Fatimeja është zonja e grave të Parajsës”.**

3767. Na ka treguar Ebu el-Velidi, na ka treguar Ibën Ujejne nga Amër bin Diari, ky nga Ibën Ebi Mulejke, e ky nga el-Misver bin el-Mahreme r.a. se Resulullahu s.a v.s. ka thënë:

**“Fatimeja është pjesë e ime, kush e hidhëron atë më ka hidhëruar mua!”**

## **KREU 30**

### **VEÇORITË-VLERAT E AISHES R.A.<sup>36</sup>**

---

<sup>35</sup> Fatimeja është vajza e Pejgamberit s.a.v.s. e lindur nga nëna Hatixhe r.a.. Ka lindur pasi u shpall Islami, ndërkaq mendimet se ka lindur para Shpalljes nuk janë të vërteta. E martoi Aliu r.a. pas Betejës së Bedrit, në vitin e dytë të hixhretit. Ndërroi jetë gjashtë muaj pas vdekjes së Pejgamberit a.s..

<sup>36</sup> Aisheja është bija e Ebu Bekrit e lindur nga nëna Romane. Ka lindur pasi erdhi Islami, tetë vjetë para hixhretit. U martua me Pejgamberin s.a.v.s. e kur ndërroi jetë Pejgamberi a.s. ajo ishte

---



---

3768. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el-Lejthi nga Junusi, ky nga Iben Shihabi se Ebu Seleme ka transmetuar se Aisheja r.a ka thënë:

Një ditë Resulullahu s.a.v.s. me tha: **”Oj Aishe ky është Xhibrili, të bën selam”** Edhe unë ia kthej selamin **”Mëshira e All-llahut qoftë mbi të, ti sheh atë që nuk shoh unë”** ( ka për qëllim Resulullahun s.a.v.s.)

3769. Na ka treguar Ademi na ka treguar Shu’beja. Dhe na ka treguar Amri bin Murre, ky nga Murre, ky nga Ebi Musa el-Eshariu r.a. i cili ka thënë:

Ka thënë Resulullahu s.a.v.s.

**“E kanë plotësuar shumë burra, por nuk e kanë plotësuar prej grave përveç Merjemes, e bija e Imranit, Asijes; gruaja e Faraunit. Veçoria e Aishes nga gratë e tjera është sikur përseshi ndaj ushqimeve tjera”-**

3770. Na ka treguar Abdulaziz bin Abdilahi i cili ka thënë se i ka treguar Muhammed bin Xhaferi nga Abdilah bin Abdirahmani i cili ka dëgjuar Enes bin Malikin r.a. duke thënë:

**“Kam dëgjuar Resulullahun s.a.v.s. duke thënë:**

**“Veçoria e Aishes nga gratë e tjera është sikur përseshi ndaj ushqimeve tjera”**

3771. Na ka treguar Muhammed bin Bishshari, na ka treguar Abdulvehab bin Abdulmexhiti, na ka treguar Ibën Auni nga el-Kasim bin Muhammedi se Aisheja është ankuar dhe kur erdhi Ibën Abbasi tha:

---

tetëmbëdhjetë- vjeçare. Kjo mësoi aq shumë nga Pejgamberi a.s. sa që llogaritet si shkollë e veçantë e haditheve. Nga kjo u transmetuan një **numër i madh** i rregullave dhe adabeve sa që thuhet se çereku i hukmeve të sheriatit është transmetuar prej saj. Ndërroi jetë gjatë sundimit të Muavijut në vitin e 58. Kjo nuk lindi asnjë fëmijë.

---



“Oj nënë e besimtarëve, do të dalësh përpara Resulullahut s.a.v.s. dhe Eba Bekrit”.

3772. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu'be nga el-Hakemi dhe ky ka dëgjuar Eba Vailin duke thënë:

Kur dërgoi Aliu Ammarin dhe Hasanin në Kuffe për të kërkuar ndihmën e tyre, Ammari mbajti hytben dhe tha:

“Unë e di se ajo është gruaja e tij në këtë jete dhe në jetën tjetër, porse All-llahu ju sprovoi juve se a do të pasoni këtë ose atë”.

3773. Na ka treguar Ubejd bin Ismaili, na ka treguar Ebu Usame nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a:

“U përpoq që t’ia heq ethet Esmasë, por nuk pati sukses. Për këtë Resulullahu s.a.v.s. dërgoi një grup njerëzish të sjellin atë. Ata i zuri namazi dhe u falën pa abdes. Kur u kthyen u takuan te Resulullahu s.a.v.s., atëherë u shpall ajeti i tejemmumit. Usejd bin Umejri tha:

“All-llahu ta shpërbleftë me të mire! Për All-llahun, çka do që të shpallet për shkakun tënd, All-llahu të jep rrugdalje, ndërkaq kjo për muslimanët është bereqet”.

3774. Na ka treguar Ubejd bin Ismaili, na ka treguar Ebu Usame nga Hishami, ky nga i ati i tij se kur Resulullahu s.a.v.s. ishte i sëmurë sillej rreth grave të veta dhe nga lakmia që të jetë në shtëpinë e Aishes, thoshte: **“Ku do të jem nesër?”**

Aishja thotë: “Kur erdhi radha që të vijë te unë, ndërroi jetë”

3775. Na ka treguar Abdullah bin Abdulvehhabi, na ka treguar Hammadi, na ka treguar Hishami nga i ati i tij, i cili ka thënë:



---

Në ditën e Aishes, njerëzit shpejtonin t'i dhurojnë dhuratat e ajo tha;

“Shoqet e mia u mblodhën te Ummi Selemja dhe thonin:<< Oj Ummi Seleme a sheh se njerëzit se në ditën e Aishes shpejtojnë që t'i japin dhuratat, edhe pse edhe ne duam të mirën siç e do Aisheja. Kërko prej Resulullahut s.a.v.s. që të urdhërojë që dhuratat t'i japin kudo që të jenë>> Ummi Selemja ia permendi këtë Resulullahut s.a.v.s por ai ka kundërshtuar. Kur u kthye te unë ia përmenda këtë edhe më refuzoi. Herën e tretë ia përmenda e ai tha:

**“Oj Ummi Seleme, mos më mundo me Aishen. Për All-llahun, nuk më ka ardhur Vahji duke qenë i mbuluar te asnjë grua përveç se te ajo!?”**





---

***Libri gjashtëdhjetë e tre***  
***Mbi veçoritë - vlerat e Ensarëve***

---

*Në emër të All-llahut, të Gjithmëshirëshmit,  
Mëshirëplotit!*

---

**LIBRI GJASHTEDHJETE E TRE  
MBI VEÇORITE- VLERAT E ENSAREVE**

**KREU 1  
VEÇORITË - VLERAT E ENSARËVE**

*“Edhe ata që përgatitën vendi (Mediën) dhe besimin para tyre, duan ata që shpërnguleshin tek ata dhe ndiejnë në gjoksat e tyre ndonjë nevojë nga ajo që u jepej atyre (muhaxhirëve) ...” (El-Hashër, 9)*

3776. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Mehdijj bin Mejmuni, na ka treguar Gejlan bin Xheriri, i cili thotë se i ka thënë Enesit: “Më trego për emrin e Ensarëve, i emërtuat ju apo i emërtoi All-llahu? “I ka emërtuar All-llahu”, ju përgjigj.

Kjo ndodhi kur ne hynim te Enesi e ai na rrëfente mbi vlerat dhe veçoritë e ensarëve. Më drejtoheshin mua ose dikujt dhe thonin: “Populli yt në këtë ditë kanë bërë këtë dhe këtë”.<sup>1</sup>

3777. Na ka treguar Ubejd bin Ismaili, na ka treguar Ebu Usame nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Ishte dita e Buathit<sup>2</sup> kur All-llahu ia përcaktoi Resultit të Tij s.a.v.s. Ai shkoi atje dhe i shpërndahu ata ndërkaq të parët e tyre i vranë ose i plagosën dhe kështu All-llahu i mundësoi resultit të tij që ata të pranojnë Islamin

---

<sup>1</sup> Rrëfimi i veprimeve të popullit tregon për rezultatet e luftërave dhe të betejave në të cilat kanë marrë pjesë ata.

<sup>2</sup> Buath thuhet se është emër vendi ose emër fortifikate.

---



---

3778. Na ka treguar Ebu el-Velidi, na ka treguar Shu'be nga Ebi et-Tajjah se ka dëgjuar Enesin r.a. duke thënë:

Në ditën e çlirimit të Mekkes Ensarët thanë: “Do të rrjedhë gjaku i Kurejshitëve. Për All-llah, kjo do të jetë çudi. Nga shpatat tona do të rrjedhë gjaku i Kurejshitëve dhe prenë tonë do t’ua japim atyre”.

Resulullahu s.a.v.s. dëgjo i këtë dhe i thirri Ensarasit dhe ju tha:

**“Çka është ajo që kam dëgjuar për ju?”**

Ata nuk gënjenin asnjëherë dhe thanë:

**“Ajo që të ka arritur!”**

**“A nuk do të ishit të kënaqur që ata të kthehen në shtëpitë e tyre me prenë e luftës, por edhe ju të ktheheni me Resulullahun s.a.v.s. nëpër shtëpitë tuaja? Po t’ia kishin mësyer Ensarinjët një luginë ose kodrinës edhe unë do t’iu isha bashkuar për t’ia mësyer luginës ose kodrinës!”, iu përgjigj Resulullahu s.a.v.s.**

## **KREU 2**

### **FJALA E PEJGAMBERIT S.A.V.S.**

**“Po të mos kisha bërë hixhretin do të isha njëri prej Ensarinjëve”**

( e ka transmetuar Abdullah bin Zejdi nga Pejgamberi s.a.v.s.)

3779. Më ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu'be nga Muhammed bin Zejjadi, ky nga Ebi Hurejreja r.a., ky nga Pejgamberi s.a.v.s. ose ka thënë Ebu el-Kasimi s.a:

**“Po t’ia kishin mësyer Ensarët një luginë ose kodrinës edhe unë do t’iu isha bashkangjitur Ensarëve. Po të mos kisha bërë hixhretin, do të isha njëri prej Ensarëve”.**



“Për emër të babait dhe të nënës sime, nuk ka bërë gabim, sepse ata e kanë ndihmuar dhe e kanë mbështetur”.

## **KREU 3**

### **VËLLAZËRIMI QË E BËRI PEJGAMBERI S.A.V.S. NË MES MUHAXHIRINËVE DHE ENSARINJËVE**

3780. Na ka treguar Ismail bin Abdilabi, ka thënë se i ka treguar Ibrahim bin Seadi nga i ati i tij, ky nga gjyshi i tij, i cili ka thënë:

Kur erdhën në Medine, Pejgamberi s.a.v.s. e vëllazëroi Abdurrahmanin me Sead bin er-Rebi'in. Ai i ka thënë se është nga më të pasurit ndër Ensarët.

“Unë do ta ndajë pasurinë time në dy pjesë. Unë kam dy gra e ty shikoje se cila të pëlqen, më trego që ta çkurorëzohet kur t'i kalojë iddeti,<sup>3</sup> atëherë martoju!”

“E bekoftë All-llahu pasurinë dhe familjen tënde”, iu përgjigj dhe pastaj e pyeti: “Më trego se ku e keni tregun?”

E dërguan te tregu i Beni Kajnuka. Atje kah do që të kthehej, njerëzit i jepnin grurë dhe gjalpë. Të nesërmen shkoi përsëri. Erdhi një ditë dhe zgjodhi diçka.

“A je qetësuar?” e pyeti Pejgamberi s.a.v.s

“Jam martuar”, iu përgjigj.

“Sa i ke dhënë asaj?”, e pyeti Pejgamberi s.a.v.s.

“Diçka prej ari, ose një sasi të arit”, ka dyshuar në transmetim Ibrahim.

---

<sup>3</sup> Iddeti është afat kohor i cili zgjatë deri në tre muaj e dhjetë ditë pasi të çkurorëzohet gruaja nga burri. Gjatë kësaj kohe rreptësisht e ka të ndaluar martesën si dhe marrëdhëniet seksuale me burrë tjetër.



---

3781. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Ismail bin Xhaferi nga humejdi, ky nga Enesi r.a., i cili ka thënë:

Erdhi te ne Abdurrahman bin Aufi dhe Pejgamberi s.a.v.s. e vëllazëroi me Sead bin er-Rebitin; ky ishte i pasur. Seadi tha:

“E dinë Ensarët se unë jam më i pasuri, andaj pasurinë time do ta ndaj në dy pjesë. Unë kam dy gra, shikoje se cila të pëlqen, atë do ta shkurorëzojë dhe kur do të të lejohet martuju”.

“Të bekoftë All-llahu ty dhe pasurinë tënde”.

Atë ditë u kthye me një sasi të grurit dhe djalpit. Kështu ngeli i kënaqur deri sa erdhi Resulullahu s.a.v.s. dhe i solli pak tëlyen. Atëherë Resulullahu s.a.v.s. i tha:

“A je qetësaar?”

“Kam martuar një grua prej Ensarëve”, u përgjigj.

“Çka i ke dhënë asaj?” e pyeti.

“Një sasi prej ari”, iu përgjigj.

“Jepi diçka, bile një dele!” i tha Resulullahu s.a.v.s..

3782. Na ka treguar es-Salt bin Muhammed Ebu Hemami, ka thënë se ka dëgjuar el-Mugire bin Abdurrahmanin, na ka treguar Ebu ez-Zinadi nga el-A'rexhi, ky nga Ebu Hurejreja r.a., i cili ka thënë:

Ensarët thanë: “Ndaji në mes nesh dhe atyre hurmat”.

“Jo”, u përgjigj. Na mjaftojnë neve ato që kemi, por le të na shoqërojnë ne frutat”.

“Ne pranojmë dhe jemi të dëgjueshëm”, u përgjigjën.

## KREU 4

### TË DUASH ENSARËT ËSHTË PJESË E IMANIT -BESIMIT

3783. Na ka treguar Haxhxhaxh bin Minhali, na ka treguar Shu'be, ka thënë se i ka treguar Adijj bin Thabiti, ka thënë se ka dëgjuar el-Berrain r.a., i cili ka thënë:



Kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. - ose ka thënë Pejgamberi s.a.v.s.:

**“Ensarët i do vetëm besimtari, i urren vetëm hipokriti. Kush do ata, i ka dashur All-llahu e kush i urren, All-llahu e urren atë”.**

3784. Na ka treguar Muslim bin Ibrahim, na ka treguar Shu'be nga Abdullah bin Abdullah bin Xheberi, ky nga Enes bin Maliku r.a., ky nga Pejgamberi s.a.v.s., i cili ka thënë:

**“Shenja e imanit është të duash ensarët dhe shenja e hipokritit është të urresh ensarët”.**

## **KREU 5**

### **FJALA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. PËR ENSARËT:**

**“Ju jeni njerëzit më të dashur tek unë”**

3785. Na ka treguar Ebu Ma'meri, na ka treguar Abdulvarithi, na ka treguar Abdulazizi nga Enesi r.a., i cili ka thënë:

Pejgamberi s.a.v.s. shihte se si ktheheshin gratë dhe fëmijët -mendon se vijnë prej dasme .U çua Pejgamberi s.a.v.s. dhe tha:

**“O Zot, ju jeni prej njerëzve më të dashur te unë”. E ka thënë tri herë.**

3786. Na ka treguar Jakub bin Ibrahim bin Kethiri, na ka treguar Behz bin Esedi, na ka treguar Shu'be, ka thënë se i ka treguar Hisham bin Zejdi, ka thënë se ka dëgjuar Enes bin Malikun r.a. duke thënë:

**“Te Pejgamberi s.a.v.s. erdhi një grua prej Ensarëve dhe me vete kishte një fëmijë. Resulullahu s.a.v.s. i foli dhe i tha:**



---

<<Pasha Atë që ka shpirtin tim në duar të Tija; ju jeni njerëzit më të dashur për mua>>. E ka thënë dy herë”.

## KREU 6

### PASARDHESIT E ENSAREVE

3787. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu’be nga Amri, i cili ka dëgjuar Eba Hamzanë nga Zejd bin Erkami se ensarët kanë pyetur:

“O Resulullah, secili peygamber ka pasur pasardhës, ne të kemi pasuar, andaj lute All-llahun që pasardhësit tanë t’i bëjë prej nesh”

Ai u lut. Këtë ia transmetova Ibën Ebi Lejlasë, i cili tha se këtë e ka pretenduar Zejdi.

3788. Na ka treguar Ademi, na ka treguar Shu’be, na ka treguar Amër bin Murre, ka thënë se ka dëgjuar Eba Hamzanë, një burrë prej Ensarëve, se Ensarët kanë thënë:

“Secili popull ka patur pasardhës. Ne të kemi pasuar ty, andaj lute All-llahun që pasardhësit tanë t’i bëjë prej nesh”

Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“O Zot, pasardhësit e tyre bëri prej tyre”**.

Urvete thotë se këtë ia ka përmendur Ibën Ebi Lejlasë i cili ka thënë se këtë e ka kërkuar Zejdi.

Shu’beja ka thënë: “Mendoj se ka qenë Zejd bin Erkami”.

## KREU 7

### TRIMËRIA DHE ROLI I ENSARËVE

3789. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu’be, ka thënë se ka dëgjuar

---



Kataden nga Enes bin Maliku, ky nga Ebi Usejdi r.a. i cili ka transmetuar se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

**“Rolin më të mirë prej ensarëve e kanë patur Benu en-Nexharët, pastaj Benu el-Eshhelët, pastaj Benu el-Harith bin el-Hazrexhët, pastaj Benu Saidët dhe në çdo shkallë të ensarëve gjendet mirësia”.**

Seadi ka thënë: “Shoh se Pejgamberi s.a.v.s. ka lavdëruar ata prej nesh”. Dikush tha: “Juve ju ka lavdëruar ndaj shumë të tjerëve”

Abdussamed i ka thënë se i ka treguar Shu’be, na ka treguar Katadeja, kam dëgjuar Enesin, ka thënë Ebu Seidi nga Pejgamberi s.a.v.s. dhe kështu ka thënë Sead bin Ubade.

3790. Na ka treguar Sead bin Hafs et-Talhiju, na ka treguar Shejbani nga Jahja, ka thënë Ebu Seleme se më ka lajmëruar Ebu Usejdi se ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë:

**“Më të mirët prej ensarëve- ose ka thënë më të lëvdëuarit prej ensarëve janë: Benu en-Nexharët, Benu Abd el-Eshhelët, Benu el-Harithët dhe Benu Saidët”.**

3791. Na ka treguar Halid bin Mabledi, na ka treguar Sulejmani, ka thënë se i ka treguar Amër bin Jahja nga Abbas bin Sehli, ky nga Ebi Humejdi, ky nga Pejgamberi s.a.v.s., i cili ka thënë:

**“Më të mirët dhe më të lavdëruarit prej ensarëve janë shtëpitë e: Benu en-Nexharët pastaj Abd el-Esh’helët, pastaj shtëpia e Beni el-Harithëve, pastaj Beni Saidët dhe se te çdo ensar ka të mira”.**

Na takoi Sead bin Ubade të cilit Ebu Usejdi i tha:

“A nuk sheh se Pejgamberi s.a.v.s. lavdëroi ensarët e neve na dalloj prej tyre?”

Seadi e takoi Pejgamberin s.a.v.s. dhe e pyeti:

“O Resulullah, lavdërove rolin e ensarëve e neve na le të fundit?”



---

**“A nuk mjafton që të jeni prej të lavdëruarve?” iu përgjigj Pejgamberi s.a.v.s.**

## **KREU 8**

### **FJALA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. PËR ENËSARËT:**

**“Duron i deri sa të më takoni te Kroni”.<sup>4</sup>**

Këtë e ka transmetuar Abdullah bin Zejdi nga Pejgamberi s.a.v.s..

3792. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu'be, ka thënë se ka dëgjuar Kataden nga Enes bin Maliki, ky nga Usejd Ibën Huldajri r.a. se një burrë nga ensarët ka pyetur:

**“O Resulullah” a nuk më shfrytëzon mua si e shfrytëzove filanin’?”**

**“Më vonë do të më takoni vetëm ju, duroni deri sa të më takoni te Kroni”, iu përgjigj Resulullahu s.a.v.s..**

3793. Më ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu'be nga Hishami, ka thënë se ka dëgjuar Enes bin Malikin r.a. duke thënë:

Pejgamberi s.a.v.s. u ka thënë ensarëve:

**“Do të më takoni vetëm ju. Duroni derisa të më takoni, ndërkaq koha e takimit tonë është Kroni”.**

3794. Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar Sufjani nga Jahja bin Seidi, ky ka dëgjuar Enes bin Malikin r.a. kur me atë shkoi te el-Velidi, i cili ka thënë:

---

<sup>4</sup> Kroni është lumë në Parajsë i cili do t'i takojë vetëm Pejgamberit s.a.v.s. dhe vetëm me lejen e tij do të mund të shijojnë ëmbëlsinë e këtij kroni besimtarët, të cilët kanë praktikuar sunnetin e Pejgamberit a.s. në këtë botë.

---



Pejgamberi s.a.v.s. i thirri ensarët që t'ua hapë rrugën e detit. Ata nuk pranuan përderisa nuk e bënë të njëjtën për vëllezërit tanë muhaxhiras.

**“Jo, duroni derisa të më takoni. Dijeni se pas meje do t’ju godasin shumë sende”.**

## **KREU 9**

### **DUAJA E PEJGAMBERIT S.A.V.S.:**

**“Fali Ensarët dhe Muhaxhirët”<sup>5</sup>**

3795. Na ka treguar Ademi, na ka treguar Shu’be, na ka treguar Ebu Ijas Muavije bin Kurre nga Enes bin Maliku, i cili thotë se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

**“Nuk ka jetë tjetër përveç jetës së Ahiretit prandaj fali ensarët dhe muhaxhirët”.**

Dhe (transmetohet) nga Katadeja ky nga Enesi, ky nga Pejgamberi s.a.v.s. si më lartë... dhe se ka thënë **“Fali ensarët”**.

3796. Na ka treguar Ademi, na ka treguar Shu’be nga Humejd et-Tavili, i cili ka dëgjuar Enes bin Malikun r.a. se ka thënë:

**“Në Ditën e Hendekut Ensarët thoshin:**

**Jemi ata që besë i dhamë Muhammedit**

**Për xhihad gjithmonë e kemi mbështetur.**

**Atëherë ai (Pejgamberi a.s.) iu përgjigj:**

**“Nuk ka jetë tjetër përveç jetës së Ahiretit, prandaj nderoi ensarët dhe muhaxhirët”.**

---

<sup>5</sup> Në disa transmetime thuhet se Pejgamberi a.s. i është lutur Allahut xh.sh. që t’i falë ensarët, kurse në disa transmetime tjera është lutur që ata t’i bekojë, t’i nderojë, t’i pajtojë në mes veti. Për ata është lutur para se të ndodh Lufta e Hendekut, me qëllim që të kenë sukses në betejën e cila ishte para tyre.



---

3797. Më ka treguar Muhammed bin Ubejdilahu, na ka treguar Ibën Ebi Hazimi ky nga babai i tij, ky nga Sehli, i cili ka thënë:

Te ne erdhi Resulullahu kur hapshim Hendekun dhe bartnim dheun mbi supet tona. Atëherë Resulullahu s.a.v.s. tha:

**“Nuk ka jetë tjetër përveç jetës së Ahiretit, prandaj fali muhaxhirët dhe ensarët”.**

## KREU 10

### FJALA E ALL-LLAHUT XH.SH.:

*“...madje edhe sikur të kishin vetë nevojë për të, ata u jepnin përparësi atyre para vetvetes...”*<sup>6</sup>

3798. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Abdullah bin Davudi nga Fudejl bin Gazvani, ky nga Ebi Hazimi, ky nga Ebi Hurejreja r.a. i cili tregon se një njeri erdhi te Pejgamberi s.a.v.s.<sup>7</sup> Ai e dërgoi atë te gratë e veta të cilat thanë:

“Ne nuk kemi asgjë, me përjashtim të ujit!?”

**“Kush do ta merr- kush do t’i ofrojë mikpritje këtij?”**  
iu drejtua të pranishmëve Resulullahu s.a.v.s.

“Unë”? u përgjigj një burrë prej ensarëve.

Ata bashkë shkuan në shtëpi. Nikoqiri iu drejtua gruas:

“Nderojë mysafirin e Resulullahut s.a.v.s.!?”<sup>7</sup>

“Nuk kemi kurrjë, në përjashtim të ushqimit të fëmijëve tanë!”, u përgjigj ajo.

---

<sup>6</sup> El-Hashër, 9

<sup>7</sup> Njeriu të cilit nuk i përmendet emri, ka ardhur te Pejgamberi a.s. të kërkojë diçka për të ngrënë. Atë e udhëzoi që të shkojë të gratë e veta të cilat do t’i japin ushqim. Mirëpo edhe ato nuk kishin kurrjë. Pastaj Pejgamberi a.s. iu drejtua të pranishmëve se a ka dikush që t’i jepë këtij për të ngrënë. Në këtë rast u paraqit njëri prej ensarëve, i cili pasi shkoi në shtëpi konstatoi se nuk ka kurrjë, mirëpo që të mos e



“Përgatite ushqimin, pastaj fike llambën. Fëmijët po të duan të darkojnë, atëherë vëri në gjumë”, i tha gruas.

Ajo përgatiti ushqimin, vuri fëmijët në gjumë, e fiku llambën, pastaj u çua dhe u duk sikur drita u shua vetë. Ata bënë veten sikur darkojnë. Të nesërmen kur u zgjuan vajtën te Resulullahu s.a.v.s., i cili tha:

“Sonte All-llahu ka qeshur ose është çuditur prej veprimit tuaj!”<sup>8</sup> Për këtë u Shpall:

“...madie edhe sikur të kishin vetë nevojë për të, ata u jepnin përparësi atyre para vetes. Kush është i ruajtur prej lakmisë së vet, të tillët janë të shpëtuar”.<sup>9</sup>

## KREU 11

### FJALA E PEJGAMBERIT S.A.V.S.:

“Pranoni mirësitë e tyre dhe largohuni prej të këqijave të tyre”.

3799. Më ka treguar Mahmud bin Jahja Ebu Alijji, na ka treguar Shadhani, vëllau i Abdanit, na ka treguar Ebi, na ka lajmëruar Shu’be bin el-Haxhaxhaxhi, ky nga Hisham bin Zejdi, i cili thotë se ka dëgjuar Enes bin Malikun duke thënë:

“Ebu Bekri dhe Abbasi r.a. kaluan pranë një mexhlisi të Ensarëve, të cilët qanin.

“Pse qani?” i pyetën.

“I përkujtuam mexhliet e Pejgamberit s.a.v.s.”, u përgjigjën.

---

<sup>8</sup>Të qeshurit dhe të habiturit e All-llahut xh.sh. në tekstin e hadithit ka kuptimin e alegorisë dhe të simbolikës së llojit të vetë aq më tepër kur është fjala për atributet e All-llahut xh.sh. Kjo nuk duhet kuptuar në mënyrën në të cilën shprehet teksti origjinal.

<sup>9</sup>El-Hashër, 9



---

Hyri te Pejgamberi s.a.v.s. dhe e lajmëroi për këtë. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. e mbështjelli kokën prej të ftohtit, doli jashtë dhe pasi hipi në minber;<sup>10</sup> kjo ishte hera e fundit që hipi, falenderoi All-llahun dhe tha:

**“Ua lë amanet ensarët se ata për mua kanë qenë sikur përsheshi për njeriun, e kryen detyrën e tyre dhe ju ngel ajo çka ju takon, pranoni mirësitë e tyre dhe refuzoni të këqijat e këtyre”.**

3800. Na ka treguar Ahmed bin Jakubi, na ka treguar Ibën el-Gasili se ka dëgjuar Ikrimen duke thënë se e ka dëgjuar Ibën Abbasin r.a. duke thënë:

Doli Resulullahu s.a.v.s. i cili kishte mbështjellë kokën me shaminë e zezë skajet e së cilës i kishte lëshuar mbi krahërorë, u ul në minber dhe falenderoi All-llahun pastaj tha:

**“O njerëz, dijeni, se njerëzit shtohen, porse ensarët zvoglohen në numër sa që numri i tyre do të jetë aq i vogël si krypa në ushqim. Kush ta merr udhëheqësinë prej jush, po t’i bëj keq ose ndonjë të mirë, pranoi të mirën dhe refuzoni të keqen”.**

3801. Më ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu’beja, i cili thotë se ka dëgjuar Kataden nga ky nga Enes bin Maliki r.a., ky nga Pejgamberi s.a.v.s., i cili ka thënë:

**“Ensarët për mua kanë qenë sikur përsheshi për njeriun. Njerëzit do të shtohen dhe do të pakësohen; pranoni të mirat e tyre dhe refuzoni të këqijat e tyre”.**

---

<sup>10</sup> Minber-i: foltore në xhami. Vend i ngritur në xhami, i cili përbëhet prej shkallëve. Hatibi ditën e xhuma mban ligjeratën javore. Gjatë kohës së Pejgamberit a.s. shërbente edhe për raste të jashtzakonshme, sidomos kur duhej të komunikonte diçka të rëndësishme.

---



## KREU 12

### MERITAT- VEÇORITË E SEAD BIN MUADHIT R.A.

3802. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu'beja nga Ebi Is'haku, i cili ka thënë se ka dëgjuar el-Berrain r.a. duke thënë:

Pejgamberit s.a.v.s. i dhurova një shami prej mëndafshi. Shokët e tij filluan ta prekin dhe të habiten nga butësia e saj e ai i pyeti:

“Habiteni prej butësisë së saj? Dijeni se faculetat e Sead bin Muadhrit janë më të mirat dhe më të butat!”

Ka transmetuar Katadeja nga Ez-Zuhriu të cilat kanë dëgjuar Enesin, ky nga Pejgamberi s.a.v.s..

3803. Më ka treguar Muhammed bin el-Muthenna, na ka treguar Fadël bin Musaviri, dhëndri i Ebi Avanes, na ka treguar Ebi Avane nga el-A'meshi, ky nga Ebi Sufjani, ky nga Xhabiri r.a., i cili ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë:

**“U trondit Arshi<sup>11</sup> për vdekjen e Sead bin Muadhrit”.**

Dhe nga el-A'meshi, na ka treguar Ebu Salihu nga Xhabiri, ky nga Pejgamberi s.a.v.s., sikur më lartë. Një burrë e ka pyetur Xhabirin:

“El-Berrai thotë se ka thënë se është tronditur shtrati?”

Për këtë ka pasur zili në mes dy lagjeve, por unë kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. se ka thënë:

**“U trondit Arshi i Rrahmanit<sup>12</sup> për vdekjen e Sead bin Muadhrit”.**

---

<sup>11</sup> Arsh — Rezidenca e All-llahut xh. sh. e cila gjendet në qiell. Në popullatën muslimane, sidomos tek shqiptarët, përmendet edhe me emrin Arshu Ala, që ka të njejtin kuptim.

<sup>12</sup> Rrahman — është njëri nga 99 emrat e bukur të All-llahut xh.sh.



---

3804. Na ka treguar Muhammed bin Arare, na ka treguar Shu'beja nga Sead bin Ibrahim, ky nga Ebi Umame bin Sehl bin Hunejfi, ky nga Ebi Seid el-Hudrijji r.a. se disa njerëz deshën që t'u gjykojë Sead bin Muadhi. Dërguan dikë që ta sjellin dhe ai erdhi i hypur në gomar dhe kur u afrua afër xhamisë, Pejgamberi s.a.v.s. tha:

**“Çohuni se vjen më i miri prej jush - ose zotriu i juaj - dhe vazhdoi: - O Sead, këta duan që t'i gjykosh ti”.**

“Ata i gjykojë që vrasësit e tyre të vriten me qëllim që t'iu ndërpritet gjeneza e tyre”, u përgjigj.

“Ke gjykuar me hukmin e All-llahut ose me hukmin e mbretit”.

## **KREU 13**

### **MERITAT—VEÇORITË E USEID BIN HUDAJRIT DHE UBBAD BIN BISHRRIT R.A.**

3805. Na ka treguar Ali bin Muslimi, na ka treguar Habban bin Hilali, na ka treguar Hemmami, na ka lajmëruar Katadeja nga Enesi r.a. se dy burra kanë dalur prej te Pejgamberi s.a.v.s. në një natë të errët. Në duart e tyre kishte një nur dhe kur u ndanë ata u nda edhe nuri bashkë me ata.

Ma'meri transmeton nga Thabiti, ky nga Enesi, i cili ka thënë:

“Te Pejgamberi s.a.v.s. ishin Usejd bin Hudajri dhe Ubbad bin Bishri. ..”

## **KREU 14**

### **MERITAT - VEÇORITË E MUADH BIN XHEBELIT R.A.**

3806. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu'beja nga Amri, ky nga Ibrahim, ky nga Mesruki, e ky nga Abdilah Ibën Amri r.a., i cili ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë:

**“Mësojeni leximin e Kur'anit prej katër vetëve: Ibën Mes'udit, Salemit vazalit të Ebi Hudhejfes, Ubejjes dhe Muadh bin Xhebelit”.**

## **KREU 15**

### **MERITAT - VEÇORITË E SEAD BIN UBADES R.A.**

Aisheja ka thënë: “Edhe para kësaj ka qenë burrë i mirë”.

3807. Na ka treguar Is'haku, na ka treguar Abdussamedi, na ka treguar Shu'beja, na ka treguar Katabeja, i cili thotë se ka dëgjuar Enes bin Malikin r.a. nga Ebu Usejdi se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

**“Më të mirët nga brezi i ensarëve janë Benu Nexhxharët, pastaj Benu Abdul Esh'helët, pastaj Benu el-Harith bin el-Hazrexhët, pastaj Benu Saidet, pra çdo brez i ensarëve ka të mirën. Seud bin Ubade ka qenë prej të parëve në Islam”.**

Sipas kësaj e shoh se Resulullahu s.a.v.s. na ka lavdëruar prej të tjerëve.

“Ju ka lavdëruar prej shumë njerëzve të tjerë”, ju përgjigjën.

## **KREU 16**

### **MERITAT-VLERAT E UBEJ BIN KA'ABIT R.A.**



---

3808. Na ka treguar Ebu el-Velidi, na ka treguar Shu'beja nga Amër bin Murre, ky nga Ibrahim, ky nga Mesruki, i cili ka thënë:

E përmendën Abdullah bin Mesudi në prezencën e Abdullah bin Amrit, i cili tha:

“Ky është burri të cilin vazhdimisht e dua sepse kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë:

**“Merreni Kur'anin prej katër vetëve: prej Abdullah bin Mesudit ( e filloi me këtë), prej Salemit vazalit të Ebi Hudhejfes, prej Muadh bin Xhebelit dhe Ubej bin Ka'abit”.**

3809. Më ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, i cili thotë se ka dëgjuar Shu'ben, ky ka dëgjuar kataden nga Enes bin Maliki r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. Ubejes i ka thënë:

**“All-llahu më ka urdhëruar që të ta lexojë: “Ata nga ithtarët e librit dhe idhujtarët, të cilët nuk besuan...”<sup>13</sup>**

“A ta lexoi”, më pyeti.

“Po”, m'u përgjigj dhe filloi të qajë.

## **KREU 17**

### **VLERAT- VEÇORITË E ZEJD BIN THABITIT R.A.**

3810. Më ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Jadja, na ka treguar Shu'beja nga Katadeja, ky nga Enesi r.a., i cili ka thënë:

Kur'anin e tubuan (kodifikimin e Kur'anit) në kohën e Pejgamberit s.a.v.s..dhe e bënë katër vetë, të gjithë nga ensarët: Ubejje, Muadh bin Xhebeli, Ebu Zejdi dhe Zejd bin Harithe”

---

<sup>13</sup> El-Bejjine, I



“Cili Ebu Zejd?” e pyeta Enesin.

“Njëri nga ata të njohurit”, u përgjigj”<sup>14</sup>

## **KREU 18**

### **VLERAT—VEÇORITË E EBI TALHA R.A.**

3811. Na ka treguar Ebu Ma'meri, na ka treguar Abdul Varithi, na ka treguar Abdul Azizi nga Enesi r.a., i cili ka thënë:

“Në Ditën e Uhudit njerëzit u dëshpëruan nga Pejgamberi s.a.v.s.. Ebu Talha rrinte para Pejgamberit s.a.v.s. duke e mbrojtur si mburojë e gjallë. Ebu Talha ishte gjuetar i fortë me shtiza dhe atë ditë shtiu dy apo tre shtiza. Pranë tij kaloi një burrë i cili mbante janxhikun të mbushur me shtiza dhe i thonin tja japë ato Ebi Talhas. Pejgamberi s.a.v.s. vështronte popullin, kurse Ebi Talha i thoshte:

<<O Pejgamber i All-llahut, pashë babën dhe nënën time, mos vështro se mos po të godet ndonjë nga shigjetat e popullit. Më mirë është të më godet mua se sa ty>>. Pashë Aishen, bijën e Ebi Bekrit, se si ato nxitonin të ushqejnë sa më shpejtë gjuetarët e shtizave të cilët aq gjuanin shpejtë e këto pandërprerë sillnin shigjeta tjera aq sa nga lodhja Ebi Talhas i ra shigjeta nga dora një herë ose tre herë”

## **KREU 19**

### **VLERAT—VEÇORITË E ABDILAH BIN SELAMIT**

3812. Na ka treguar Abdullah bin Jusufi i cili ka thënë se ka dëgjuar Malikun duke transmetuar nga Ebi en-Nadri,

---

<sup>14</sup>Ai është Thabit bin Zejdi, sipas shumicës së transmetive të haditheve të cilat flasin për këtë tematikë.

---



---

zotëriu i Umer bin Ubejdullahit, ky nga Amir bin Sead bin Ebi Vekkasi, ky nga i ati i tij, i cili i ka thënë:

Nuk kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. të ketë thënë për dikë që jetoi në këtë botë se ai është prej ehli Parajsës, përveç Abdilah bin Selamit. Këtij i kushtohet ajeti ***“...ndërsa një dëshmitar nga beni israilët e dëshmoi si të tillë...”***<sup>15</sup>

Ka thënë se Maliku nuk e di a ka thënë ajet ose në hadith.

3813. Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar es-Semmani nga Ibën Auni, ky nga Muhammedi, ky nga Kais bin Ubbadi, i cili ka thënë:

“Isha ulur në xhaminë e Medies. Hyri një njeri në fytyrën e të cilit shiheshin shenjat e përlshmerisë. Thanë: “Ky është njeriu i ehli Parajsës”. Fali dy reqate namaz, pastaj doli. Unë iu vura prapa dhe e pyeta:

“Kur hyre në xhami thanë se je njeriu prej ehli Parajsës?!”

“Për All-llah askush nuk dua të flasë atë që nuk e di - u përgjigj por do të tregoj pse e kanë thënë këtë”.

Në kohën e Pejgamberit s.a.v.s. pashë në ëndërr sikur isha në një kopsht me hapësirë të madhe dhe gjelbërim, në mes të cilës gendej një shtyllë prej hekuri i ngulitur në tokë, kurse maja e tij në qiell. Në majë kishte një send të çmueshëm. Dikush më tha “Merre”. Ju përgjigja “Nuk mundem”. M’u afrua një shërbëtor i cili çoi teshat e mia pas meje, ndërsa unë arrita në maje të shtyllës dhe e mora sendin e çmuar, të cilit i thanë ‘Përqëndrohu’. Unë u zgjova e ajo ishte në duart e mia. Këtë ia rrëfeva Pejgamberit s.a.v.s., i cili shpjegoi

**“Ai kopsht është Islami, shtylla paraqet shtyllën e Islamit, kurse sendi i çmuar është lidhja e fortë (Urvetul-**

---

<sup>15</sup> El-Ahkaf, 10. Ajeti në tërësi thotë: “Thuaj: “Më tregoni mua se nëse ai (Kur’ani) është prej All-llahut, e ju e mohuat (si do të jetë puna juaj) dhe i besoi, kur ju bëtë kryelartësi (a nuk jeni dëmtues)?” E, s’ka dyshim se All-llahu një popull që është mizor, nuk e udhëzon në rrugën e shpëtimit”.

---



Vuthka). Ti do të jesh i përqëndruar në Islam deri në vdekje”.

Ky njeri është Abdullah bin Selami”

Halifeja më ka thënë se u ka treguar Muadhi, na ka treguar Ibën Auni nga Muhammedi, na ka treguar Kajs bin Ubadi, ky nga Ibn Selami i cili ka thënë: *vesifun* në vend *minsafun*.

3814, Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Shu’beja nga Sieid bin Ebi Burde, ky nga i ati i tij, i cili ka thënë:

Shkova në Medie ku takova Abdallah bin Selamin r.a. i cili më tha: “Eja të shkojmë te unë në shtëpi e të të ushqejë me hurma?!” Dhe vazhdoi Ti je në tokën ku është përhapur kamata<sup>16</sup> Nëse i ke dikujt borxh e të jep për kundërvlerë një deng elb për një deng kashtë, ajo është kamatë”

## **KREU 20**

### **MARTESA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. ME HATIXHEN DHE VEÇORITE E SAJ R.A.**

3815. Na ka treguar Muhammedi, na ka treguar Abdeja nga Hisham bin Urveja, ky nga i ati i tij i cili thotë se ka dëgjuar Abdallah bin Xhaferin, i cili ka transmetuar se ka dëgjuar Aliun r.a., e ky ka dëgjuar Resulullahun s.a.v.s. duke thënë.

De më ka treguar Siadeka, na ka lajmëruar Abdeja nga Hisham bin Urveja, ky nga i ati, i tij i cili thotë se ka dëgjuar Abdallah bin Xhaferin, ky nga Ali bin Ebi Talibi r.a.. ky nga Pejgamberi s.a.v.s., i cili ka thënë:

---

<sup>16</sup> I ati i Burdes ka jetuar në Irak, prandaj Ibën Selami ka tërhequr vërejtjen që të mos përdor kamata.



---

**Grua më e mirë ka qënë Mejremja dhe grua më e mirë ka qënë Hatixheja”<sup>17</sup>**

---

3816. Na ka treguar Seid bin Ukajri, na ka treguar el-Lejthi i cili ka thënë:

Më dërgoi letër Hisham bin Urveja i cili tregonte se ka dëgjuar nga ati i tij, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Nuk kam lakmuar në asnjë grua të Pejgamberit s.a.v.s. siç ia kam pasur lakminë Hatixhes. E përmendte shpeshherë. Më vinte mirë që kishte vdekur para se të më martojë mua. All-llahu e urdhëroi që ta përgëzojë me shtëpi prej kallami. Ai kur therte delen, mishin ua shpërndante shoqeve të saja, aq sa ju nevojitej”

3817. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Humejd bin Abdirrahmani, nga Hisham bin Urveja? ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë:

“Nuk ia kam pasur lakminë asnjë gruaje siç e kam lakmuar Hatixhen” sepse e Pejgamberi s.a.v.s. e përmendte. Thotë se atë e ka martuar tre vite pas asaj. Atë Pejgamberin a.s.e urdhëroi Zoti xh.sh. ose Xhibrili a.s. që ta përgëzojnë me shtëpinë prej kallami në Parajsë”

---

<sup>17</sup> Hatixheja është e bija e Huvejlid Ibën Esed bin Abdul Uzza bin Kusajjit. Në preardhien gjenealogjike Pejgamberi a.s. takohet në të njëjtën lëndë të Kusajji. Muhammedi a.s. u martua me Hatixhen kur ai kishte 25 vjetë, kurse ajo ishte 40 vjeçare, Sipas historisë Islame. Muhammedin a.s. në këtë moshë hatixheja e dërgoi në Sham për të tregtuar mallin e saj. Pasi u kthya prej Shami, asaj i bëri përshtypje sjellja e tij me pasurinë e saj njëherit kuptohet se ishte e njohur që me parë për sjelljet e tij në Mekë, Mu për këtë, edhe pse Muhammedi a.s. ishte jetim, ajo pranoi që të martohet me të, Hatixheja gjate jetës së saj për misionin e Muhammedit a.s. luajti rol të rëndësishëm sepse që në fillim të Shpalljes ajo ishte shtylla më e fortë ku mbështetej ai. Ajo ndërroi jetë në muajin e Ramazanit, dhjetë vjetë pasi filloi Shpallja e Kur'anit.

---



3818. Më ka treguar Umer bin Muhammed bin el-Hasani, na ka treguar Ubejja, na ka treguar Hafsi nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Nuk kam lakmuar në asnjë grua të Pejgamberit s.a.v.s. siç ia kam, pasur lakminë Hatixhes, edhe pse nuk e kam parë, sepse Pejgamberi s.a.v.s. e përmendte shpeshherë. Ai kur priste ndonjë dele; mishin ua ndante shoqeve të Hatixhes. Ndonjëherë i thosha:

“Sikur nuk ka grua tjetër në botë përveç Hatixhes?:

Më pergjigjej **“Ajo ishte ajo që ishte. Ajo më ka lindur një djalë”**.

3819. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja nga Ismaili i cili ka thënë se e pyeta Abdilah bin Aufasë r.a.:

“A e përgëzoi Pejgamberi s.a.v.s. Hatixhen?”

“Po, me një shtëpi prej kallami ku nuk do të ketë ushtimë e as zhurmë”, u përgjigj

3820. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Muhammed bin Fudejli nga Ummare, ky nga Ebi Zura’a, ky nga Ebi Hurejreja r.a. i cili ka thënë:

Xhibrili erdhi te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tha:

**“O Resulullah, Hatixheja kur do ta sjellë enën me ushqim ose me ujë, pra kur do të vijë, bëni të fala prej Zotit të saj dhe prej meje dhe përgëzoje me shtëpinë prej kallami e cila e pret ne parajse, ku nuk do të ketë as zhurmë e as zheg”**

3821. Ka thënë Ismail bin Halili, na ka lajmëruar Ali bin Mus’hiri nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Kërkoi leje Hale, e bija e Huvejlidit, motra e Hatixhes prej Pejgamberit s.a.v.s. e atij i erdhi sikur i kërkon leje Hatixheja, pastaj tha me habi:

**“O Zot, kjo qenka Hale!”**



---

Unë e lakmova dhe i thashë:

“Pse e përmend një plakë të bardhë prej Kurejshitëve të cilën e ka humbur koha, kur All-llahu të ka dhënë tjetrën më të mirë se ajo”

## KREU 21

### PËRMENDJA E XHERIR BIN ABDILAH EL-BEXHELIJIT R.A.

3822. Na ka treguar Is'hak el-Vasitijju na ka treguar Halidi nga Bejjani, ky nga Kajsi i cili ka kumton se e ka dëgjuar duke thënë:

Ka thënë Xherir bin Abdillahi r.a.:

Resulullahu s.a.v.s. nuk më ka ndaluar që të hyj te ai prej kur pranova Islamin dhe sa herë që më shihte qeshej”

3823. Dhe nga Kajsi, ky nga Xherir bin Abdilahi, i cili ka thënë:

“Në kohen e injorancës kishte një shtëpi të cilën e quanin Dhil-Halisa Atë e quanin edhe Qabeja jemenase ose Qabeja e Shamit. Për këtë Resulullahu s.a.v.s. më tha.

**“A je ti i qetë prej Dhil-Halisa?”**

Ky tregon se enkas për këtë është nisur drejtë saj në krye të njëqind e pesëdhjetë kalorësve, bashkë me Ahmesin dhe e shkatrruan, vranë gjithçka gjetëm aty, pastaj u kthyen te ai dhe e informuam. Ateherë, u lut për ne dhe për Ahmesin”.

---

<sup>18</sup> Me djajtë këtu ka për qëllim hipokritët të cilët fshehnin politeizmin e tyre në veti. Atyre nuk ju përgjigjej fitoreja e muslimanëve dhe pikërisht për këtë, në tekstin e hadhithit veprimi i tyre krahasohet me veprimin e djallit ndaj jetës së përditshme të besimtarit. Më tej në tekst përmendet kundërvënia e Hudhejfes kundër babait të tij, i cili nenkuptohet se ka qenë pabesimtar. Kjo nuk e ka penguar që ai të luftojë kundër më të afërmëve të vet vetëm e vetëm që të realizohet fitoreja e muslimanëve kundër politeistëve.

---



## **KREU 22**

### **PERENDIA E HUDHEJFE BIN EL-JEMAN EL-ABESIJJ R.A.**

3824. Më ka treguar Ismail bin Halili, na ka lajmëruar Seleme bin Rexhai nga Hisham bin Urve, ky nga i ati i tij e ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Në Ditën Uhudit politesitët pësuan disfatë të qartë. U ngritën djajtë <sup>18</sup> të cilët thirrën njerëzit tjerë. Kështu u kacafytën të parët me të dytët. Hudhejfeja rastësisht takon babën e vet dhe filloi të thërrasë: “O njerëz, ky është babat im”,

Aisheja vazhdon të rrëfejë

“Pasha All-llahun, ata nuk u rezervuan për derisa e vranë”

“All-llahu ia faltë gjynahet” u lut Hudhejfeja,

Ebejja tregon se deri në fund të jetës së Hudhejfes muslimanët kanë parë vetëm të mira deri kur ai ndërroi jetë.

## **KREU 23**

### **PERMENDJA E HIND BIJA E UTBES R.A.**

3825. Dhe ka thënë Abdani? na ka lajmëruar Junusi nga ez-Zuhriji, më ka treguar Urvete se Aisheja r.a. ka thënë:

Erdhi Hindi bija e Utbes dhe tha:

“O Resulullah, nuk ka në fytyrën e tokës asnjë tendë ta kem dashur më tepër se tendën tuaj dhe nuk ka aguar dita në fytyrën e tokës, kur të kem dashur ndonjë tendë se tenda yte. O Resulullah, pasha Atë, që ka shpirtin tim në duar e Tij, Eba Sufjani është nevojtar dhe a bëj gjynah po ta ushqejë nga pjesa e ushqimit të fëmijëve të mi?”

“Nuk shoh kurrgjë tjetër vetëm se një mirësi”. U përgjigj.



---

## KREU 24

### RRËFIMI I ZEJD BIN AMËR BIN NUFEJLIT

3826. Më ka treguar Muhammed bin Ebi Bekri, na ka treguar Fudejl bin Sulejmani, na ka treguar Musa bin Ukbe, na ka treguar Salim bin Abdilah bin Umeri r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. e ka takuar Zejd bin Amër bin Nufejlin mbi Beldahin.<sup>19</sup> Para se t'i vinte shpallja Pejgamberit s.a.v.s., ia shtruan sofrën, por ai refuzoi që të hajë. Pastaj Zejdi thotë:

“Unë nuk ha prej mishit të cilin e keni therë në emër të zotrave tuaj, por ha vetëm nga ajo që është përmendur në emër të All-llahut”

Zejd bin Amri i fyente Kurejshitët për mënyrën e prerjes së mishit të tyre duke ju thënë:

“Delen e ka krijuar All-llahu, ujin me të cilin i ushqeheni ato i ka zbritur nga qielli, kullosën e rrit në tokë, ndërsa ju i therni në emër tjetër nga emri i All-llahut, duke e mohuar Atë dhe duke i lartësuar zotrat tuaj”.

3827. Musai ka thënë se i ka treguar Salem bin Abdilahi dhe nuk më kujtohet se a i ka treguar edhe Ibën Umeri se Zejd bin Amër bin Nufejli ka shkuar për në Sham që të pyes për fenë të cilën do ta pasonte. Atje takoi një dijetar hebraik, të cilin e pyeti për fenë e tyre:

“Dua që të pasoj fenë tuaj, më mëso diçka?”

“Nuk mund të hysh në fenë tonë derisa hidhëron All-llahun”, ju përgjigj.

“I frikësohem shumë hidhërimit të All-llahut dhe nuk dua të bart nga hidhërimi i tij derisa të mundem kurrgjë!”, iu përgjigj Zejdi.

---

<sup>19</sup> Beldah - emër vendi në rrugën për në Ten'im thuhet se është luginë.

---



“A nuk më tregove kush do të shkojë përveç teje?”

“Nuk di askënd tjetër, përveç se të jetë monoteist”, iu përgjigj.

“E çka do të thotë *monoteist*?” pyeti Zejdi.

“Feja e Ibrahimit, nuk ka asnjë hebre e asnjë krishterë që të mos adhurojë All-llahun”, iu përgjigj.

Zejdi doli prej këtij dhe takoi një dijetar të krishterë, të cilin e pyeti si më lartë dhe ai i tha:

“Nuk mund të hysh në fenë tonë përderisa të mos mallkosh All-llahun!”

“I frikësohem mallkimit të All-llahut dhe nuk dua të bartë nga mallkimi i All-llahut e as nga hidhërimi i Tij kurrgjë. Dhe nuk mundem?!”

“A nuk më drejtove te dikush tjetër?”, e pyeta.

“Nuk njoh askënd tjetër, përveç se të jetë monoteist”, m’u përgjigj.

“E çka do të thotë - *monoteist* “, e pyeta.

“Eshtë feja e Ibrahimit, nuk ka asnjë hebre dhe asnjë të krishterë që të mos adhurojnë All-llahun”, m’u përgjigj.

Pasi dëgjoi Zejdi fjalët e tyre për Ibrahimin a.s., doli dhe pasi u qetësua, çoi duart dhe u lut:

“O Zot, dëshmoj se unë jam në fenë e Ibrahimit”.

3828. Dhe ka thënë el-Lejthi: më ka shkruar Hishami nga i ati i tij, ky nga Esmaja e bija e Eba Bekrit r.a., e cila ka thënë:

Kam parë Zejd bin Amër bin Nufejlin të mbështetur me shpinë në Qabe ku thoshte:

“O Kurejshitë, pasha All-llahun askush prej jush nuk i takon f`esë së Ibrahimit, përveç meje”-

Ky nuk lejonte vrasjen e vajzave dhe kur dikush dëshironte të vrasë bijën e vet, ai iu thoshte: “Mos e bëj, unë do të mbulojë furnizimin e sajë” dhe e merrte me veti. Po që



---

se i ati shprehte dëshirën ta merr, ia kthente, përndryshe e merrte me vete”.

## KREU 25

### NDËRTIMI I QABESË <sup>20</sup>

3829. Na ka treguar Mahmudi, na ka treguar Abdurrezaku, ky thotë se e ka lajmëruar Ibën Xhurejxhi i cilin e ka lajmërnar Amër bin Diari, ky ka dëgjuar Xhabir Ibën Abdilahin r.a., i cili ka thënë:

Kur e ndërtonin Qaben Pejgamberi s.a.v.s. dhe Abbasi bartuin gurët. Atëherë Abbasi Pejgamberit s.a.v.s. i tha: “Vëre shaminë tënde mbi supet të të mbrojë nga gurët”. Ai u ul në tokë, i drejtoi sytë e vet kah qielli dhe filloi të lutet:

**“Shaminë time, shaminë time. Shamia e shtrëngoi atë”.**

3830. Na ka treguar Ebu en-Nu'mani, na ka treguar Hammad bin Zejdi nga Amër bin Diari dhe Ubejdilah bin Ebi Zejdi, të cilët kanë thënë:

“Në kohën e Pejgamberit s.a.v.s. rreth Shtëpisë nuk kishte mur. Faleshin rreth Shtëpisë. Në kohën e Umerit ai ndërtoi murin përreth”.

Ubejdullahu ka thënë se muret e saja kanë qenë të ulët të cilët i ngriti Ibën ez-Zubejri.

---

<sup>20</sup> Qabeja rindërtohet në kohën e Pejgamberit a.s. kur ishte në moshën 25 vjeçare, para se t'i vijë Shpallja. Hadithi ka për qëllim këtë kohë të rindërtimit. Përndryshe Qabeja është shtëpi e parë e cila është ndërtuar në fytyrë të tokës për t'iu lutur All-llahut xh.sh.. Për herë të parë është ndërtuar në kohën e Ademit a.s., pastaj është rindërtuar në kohën e Ibrahimit a.s. dhe është meremetuar gjatë sundimit të Abdullah bin Zubejrit në kohën e Malikëve etj. Dimensionet e Qabesë janë: muri i lindjes ku gjendet dera dhe fytyra e Qabes dhe ai i perëndimit janë të gjatë nga 12m, kurse muri i veriut dhe i jugut rreth 10m, lartësia 15m.

---



## KREU 26..

### DITET E XHAHILIJETIT—INJORANCËS <sup>21</sup>

3831. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja, ka thënë Hishami, na ka treguar Ubejje nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Ditën e Ashurasë Kurejshitët në kohën e xhahilijetit e agjëronin edhe Pejgamberi s.a.v.s. e agjëronte. Kur shkoi në Medie gjithashtu e agjëronte dhe urdhëroi që të agjërohet. Kur u bë borxh agjërimi i Ramazanit këtë e la në dëshirën e njeriut, kush dëshironte e agjëronte e kush dëshironte nuk e agjëronte”.

3832. Na ka treguar Muslimi, na ka treguar Vuhejbi, na ka treguar Tavusi nga i ati i tij, ky nga Ibën Abbasi r.a., i cili ka thënë

“Besonin se ta bësh Umren në muajt e haxhxit është e barabartë me imoralitetin në tokë. Muharremin e quanin muajt të shprazët dhe thoshin se kur të hiqet era, kur të hiqen gjurmët, do të lejohet Umreja për ata që janë në Umre”.

Thotë se kur vajti Pejgamberi s.a.v.s. me sahabet e tij me nijet për të kryer haxhxin, Pejgamberi s.a.v.s. i urdhëroi që të bëjnë edhe Umren. Atë e pyetën:

“O Resulullah, çfarë lejimi është ky?”

“**Lejohet gjithçka**“, u përgjigj.

3833. Na ka treguar Ali bin Abdilahi, na ka treguar Sufjani, i cili ka thënë

---

<sup>21</sup> Ditët e xhahilijetit - injoranca është koha para lindjes së Muhammedit a.s. Ka mendime të ndryshme rreth përcaktimin të domethënies dhe përkufizimit të kohës se cilën etapë historike e përfshin koha e xhahilijetit. Sipas mendimit të shumicës kjo është koha prej ngritjes së Isait a.s., deri në kohën kur Muhammedit a.s. i erdhi Shpallja. Ka mendime se me nocionin xhahiljet nënkuptohet secila etapë historike kur nuk sundon sheriati - ligji i All-llahut xh.sh.

---



---

“Umeri thoshte se iu ka treguar Seid bin el-Musejjebi nga i ati i tij, ky nga gjyshi i tij, i cili ka thënë: “Në kohën e xhahilijetit erdhi Sejli dhe i mbuloi dyja kodrinat”.Sufjani thoshte se ky hadith ka vendi e vet.

3834. Na ka treguar Ebu en-Nu'mani, na ka treguar Ebu Avane nga Bejjan Ebi Bishri, ky nga Kajs bin Ebi Hazimi, i cili ka thënë:

Ebu Bekri hyri te një grua prej Ahmesi të cilën e quanin Zejneb. Pa se ajo nuk fliste. Atëherë e pyeti: “Pse nuk flet?” Ju përgjigjën(disa) se ka bërë haxhixin dhe ka vendosur të mos flasë.

“Folë, se kjo nuk është e lejuar. Kjo është traditë e xhahilijetit”, i tha Ebu Bekri. Atëherë ajo foli dhe pyeti:

“Kush je ti?”

“Unë jam një burrë prej muhaxhirëve”, iu përgjigj.

“Prej cilëve muhaxhirë”, pyeti.

“Prej Kurejshitëve”, iu përgjigj.

“Prej cilëve Kurejshitë je ti?” e pyeti.

“Ti qenke e etshme për të pyetur! Unë jam Ebu Bekri”, iu përgjigj.

“Si t'i shpaguhemi (fesë islame) për këtë të mira që na ka sjellë pas xhahilijetit?”, pyeti ajo

“Të qëndroni besnik në atë që iu udhëzojnë imamët”, iu përgjigj.

“Çka janë këta imamë?” pyeti.

“A nuk ka patur në popullin tuaj njerëz të parë të cilët kanë urdhëruar dhe të cilët i keni respektuar?”

“Po”, u përgjigj ajo.

“Pra, ata janë në këtë kohë për njerëzinë”, iu përgjigj.

3835. Më ka treguar Ferve bin Ebi Begra, na ka lajmëruar Ali bin Mus'hiri nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:



“Një grua zezake arabe pranoi Islamin. Ajo në xhami kishte një dhomëz. Vinte te ne dhe bisedonim dhe kur kryente bisedën thoshte:

Dita e kollanëve ishte çudi e zotërave tanë

Ai (feja islame) na shpëtoi nga qyteti i pabesimit.

Pasi e teproi Aisheja e pyeti: “Çka është dita e kollanëve?”  
Atëherë ajo iu përgjigj:

“Xhuvejria doli që të vizitojë disa të afërm të saj. Ajo kishte lidhur një rrip, i cili i ra. Atë ia rrëmbeu el-Hudja duke menduar se është mish. Më akuzuan se e kam marrë unë. Më rrahën dhe më munduan shumë deri në fund dhe e kërkonin prej meje. Duke qenë në këtë gjendje, rastësisht arriti el-Hudja. Ajo e gjuajti rripin para tyre e ata e morën. Atëherë unë thashë “Kjo është ajo që më akuzonit mua! Ta dini se unë jam e pastër”.

3836. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Ismail bin Xhaferi nga Abdilah bin Diari, ky nga Ibën Umeri r.a., ky nga Pejgamberi s.a.v.s., i cili ka thënë:

**“Kush që do të betohet, le të betohet vetëm në emër të All-llahut sepse Kurejshitët betoheshin në emër të etërve të tyre, andaj mos betoheni në etërit e tyre”.**

3837. Na ka treguar Jahja bin Sulejmani i cili thotë se i ka treguar Ibën Vehbi, ky thotë se i ka treguar Abdurrahman bin el-Kasimi të cilit i kanë treguar se el-Kasimi ka ecur krahas me kufomën, ndërkaq nuk ia kishte falur namazin. Gjithashtu tregon nga Aisheja e cila ka thënë:

“Në kohën e xhahilijetit njerëzit çoheshin para kufomës dhe thonin - Për popullin tënd ishe ajo që ishe. E përsëritnin dy herë.”

3838. Na ka treguar Amër bin el-Abbasi, na ka treguar Abdurrahmani, na ka treguar Sufjani nga Is'haku, ky nga Amër bin Mejmoni i cili ka thënë:



---

Umeri r.a. ka thënë: “Politeistët nuk e lëshonin mexhlisin derisa lindte dielli. Këtë e ndërroi Pejgamberi s.a.v.s. dhe mexhlisin e lëshonte para se të lindte dielli”. ;

3839, 3840. Më ka treguar Is'hak bin Ibrahim i cili ka thënë se Ebi Usameja u ka treguar Jahja bin el-Muhlibi të cilit i ka treguar Husajni nga Ikrimeja se **“Edhe gota të mbushura plotë verë”**<sup>22</sup> ka kuptimin mbushje - pirje e një pas njëshme.<sup>23</sup>

Ka kumtuar se Ibën Abbasi ka thënë se

Ubejjen e ka dëgjuar të thoshte për kohën e xhahilijetit: “Na mundëso që të pimë gotat përplotë me verë”.

3841. Na ka treguar Ebu Nuajmi, na ka treguar Sufjani nga Abdulmelik bin Umejri, ky nga Ebi Selemeja, ky nga Ebi Hurejreja r.a. i cili ka thënë se Pejgamberi s.a.v.s. ka kumtuar:

**“Fjala e vërtetë është ajo që ka thënë poeti:**

**Gjithçka që nuk është prej All-llahut është e shprazët”.**

Kjo gati e detyroi Umejje bin Ebi es-Saltin që të pranojë Islamin.

3842 Na ka treguar Ismaili, na ka treguar vëllau im prej Sulejman bin Bilalit, ky nga Jahia bin Seidi, ky nga Abdurrahman bin el-Kasimi, ky nga el-Kasim bin Muhammedi, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

---

<sup>22</sup> En-Nebe'e, 34

<sup>23</sup> Besimtarët në Parajsë do të kenë mundësinë që të pinë nga mirësitë e Parajsës. Prej tyre do të jetë edhe vera e cila nuk do të ketë fuqinë e të dehurit, por do të ketë shijen e verës. Kjo sot nuk është pakuptimtë, sepse teknologjia e bashkëkohore ka prodhuar verë e cila ka shijen e verës, por njeriun nuk e pin, do të thotë se nuk e kapë të dehurit. Ajeti Kur'anor i përmendur në futnotën 57 në mes tjerash përtshinë dëshirën e besimtarit dhe dëshirën e Xhehnetliut në Ahiret.



Ebi Bekri kishte një djalosh i cili ia mblidhte haraçin. Ebi Bekri ushqej nga ai haraç.<sup>24</sup> Një ditë Ebu Bekri hëngëri nga haraçi që e solli për çka djaloshi e pyeti:

“A e di se çka është kjo?”

“Çka është?” e pyeti Eba Bekri

“Një njeriut në xhahilijet i nxora fall. Unë e nxirrja fall të mirë, pasi e nënshtrova, ai më dha këtë çka e hanë ti”

Ebu Bekri futi gishtrinjtë në gojë dhe e volli tërë atë që hëngëri”

3843. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja nga Ubejdilabi, ky ka tregon se e ka lajmëruar Nafiu nga Ibën Umeri r.a., i cili ka thënë:

“Në kohën e xhahilijetit njerëzit e shitsin mishin e deveve e cila lindte e ngordhur. Kjo vinte nga ngarkesa dhe punët e mundimshme të deveve. Këtë mish peygamberi s.a.v.s. e ndaloj që të halet”

3844. Na ka treguar Ebu en-Nu'mani, na ka treguar Mehdiu, ky thotë se i ka treguar Gejlan bin Xheriri, i cili tregon:

“Shkonim te Enes bin Maliku i cili na fliste për Ensarët. Mua më thoshte se populli yt ka bë kështu dhe kështu në këtë ditë dhe në atë ditë dhe populli yt në këtë ditë ka bë këtë dhe atë”.

## **KREU 27**

### **TË BETUARIT NË XHAHILIJET**

---

<sup>24</sup> Në kohën e xhahilijetit të pasurit nga vazalët e tyre merrnin një pjesë të fitimit nga puna e tyre. Për këtë Eba Bekri kishte caktuar të riun i cili mblidhte haraçin të cilin mund ta quajmë edhe qesimi. Këtë duhej ta paguanin vazalët. Kur mori vesh se atë që hante, vazali i tij ia pat dhënë nga pasuria të cila e pat fituar përmes falli., Ai me zor e volli tërë atë.

---



---

3845. Na ka treguar Ebu Ma'meri, na ka treguar Abdul Varithi, na ka treguar Katari Ebi el-Hejthemi, na ka treguar Ebu Jezid el-Medeniu nga Ikrime, ky nga Ibën Abbasi r.a., i cili ka thënë

“Betimin e parë që e kemi bërë në xhahilijet ishte kur takuam Beni Hashimin. Ishte një burrë nga Beni Hashimët i cili e mori me qira një burrë prej Kurejshitëve. U nisën bashkë me deve. Aty pranë kaloi një burrë nga Beni Hashimët të cilit Urveja ia preu gëzofin. Ky i kërkoi një rrip që të lidh gëzofin. “Mos shko me deve”, tha. Ai i dha një rrip me të cilin Urveja e lidhi gëzofin e tij. Pasi arritën, i lidhën të gjitha devet në përjashtim të njërës. Ai që i mori me qira, pyeti:

“Pse këtë deve nuk e keni lidhur në mesin e tjerave?”

“Nuk ka kërpesh”, iu përgjigjën.

“Ku e ka kërpeshin?”, pyeti.

“I ka ngelur pas një guri”, iu përgjigj.

Pranë tyre kaloi një burrë prej Jemeni i cili e pyeti

“A merr pjesë në panagjyr”,

“Nuk kam marrë pjesë, por mbase në të ardhmen do të marr”, iu përgjigj.

“A ka mundësi të përcjellësh gjatë kohës një porosi time?”

“Po, pse jo!”, iu përgjigj.

Atëherë ai shkroi

“Po të marrësh pjesë në ndonjë panagjyr, thirr “O Kurejshit!” dhe po të përgjigjen atëherë ti thirr “O Beni Hashim!” Po të përgjigjen atëherë kërkoje Ebi Talibin dhe lajmëroje se Fulani më ka vrarë për shkak të një kërpeshi”. Pastaj qiraxhiu vdiq.

Dikur ky erdhi te Ebi Talibi dhe i tha:

“Çka bëri shoku ynë?”

“U sëmure dhe unë ia fala kufomën të ndjerit se mua ma besuan varrimin e tij”, iu përgjigj:

“A ishte ai nga familja yte?”, e pyeti.

---



Qëndroi një kohë, pastaj ai i cili kishte marrë porosinë që do t'ia përcjellë, po të merrte pjesë në ndonjë panagjyr dhe thirri:

“O Kurejshit!”

“Këta janë Kurejshitët”? iu përgjigj dikush.

“O Beni Hashim!”, thirri së dyti.

“Këta janë Beni Hashimët”, iu përgjigj dikush.

“Ku është Ebi Talibi?”, pyeti.

“Ky është Ebi Talibi”, iu përgjigjën.

“Filani më ka thënë që të ta përcjelli këtë letër se filanin e kanë vrarë për shkak të një kërpeshi”, ia përcolli porosinë.

Erdhi Ebi Talibi dhe i tha:

“Zgjidhe njërën prej tre sendeve. Ti duhet të na japish njëqind deve, sepse ti e ke vrarë shokun tonë. Po të duash mund të sjellish pesëdhjetë veta nga populli yt që të betohen se nuk e ke vrarë ti, përndryshe nëse refuzon do të vrasim”.

Ai shkoi te populli i vet dhe ata i thanë se janë në gjendje që të betohen. Atëherë i erdhi një grua prej Beni Hashimit e cila ishte e martuar për një burrë të tyre dhe u kishte lindur fëmijë<sup>25</sup> dhe tha:

“O Eba Talib, dua që të zëvendësosh birin tim me një burrë prej të pesdhjetëve dhe mos prit betimin e tij sikur që pret besimin”.

Ai verpoi kështu. Më pastaj erdhi një burrë nga ata dhe tha.

“O Eba Talib, ke dashur që pesdhjetë burra të betohen në vend të njëqind deveve, ndërsa kuptohet se dy deve shkojnë për një burrë!” Pra, këto janë dy devet e mia. Merri ato prej meje dhe mos ndërlihd betimin e tij me besimin- imanin”.

---

<sup>25</sup> Në tekstin e rrëfimit të ndodhisë në mënyrë të vaçantë përmendt lindia e fëmijëve sepse atë kohë për arabët nder i veçant ka qenë të lind gruaja. Mbi të gjitha nder ka qenë më i madh po të kishin jetuar fëmijët, sepse nga shkaqe të njohura kohore vdekja ka qenë në përqindje shumë të madhe.



---

Ai i pranoi ato. Pastaj erdhën edhe katërdhjetë e tetë të tjerë të cilët u betuan”,

Ibën Abbasi ka thënë “Pasha Atë i Cili ka jetën time në daun e tij, nuk kaloi as një vit prej kur filluan prej katërdhjetë e tetëve të lëvizin”.

3846. Më ka treguar Ubejd bin Ismaili, na ka treguar Ebu Usame nga Hishami ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë:

“Dita e Buathit ishte dita kur All-llahu i mundësoi të Dërguarit të Tij s.a.v.a. që të hyjë aty, me ç’rast ata u përçanë në mes veti, u vranë gjuetarët e tyre të cilat i nxorën prej aty. Për mes kësaj All-llahu i mundësoi të Dërguarit të Tij s.a.v.s. që ata të pranojnë Islamin”.

3847. Dhe ka thënë Ibën Vehbi se u ka treguar Amri nga Bukejr bin el-Ushexhxi se Kurejbeja, vazali i Ibën Abbasit r.a., se Ibën Abbasi r.a. ka thënë:

Sa’ji në mes Saf’asë dhe Merves nuk është sunnet.<sup>26</sup> Ndërkaq politeistët në kohën e xhahilijetit, kur ecnin në mes këtyre dy kodrinave, thonin:

“Këtë veprim nuk do ta ndërpresim përderi sa nuk na ndalon dikush me forcë”.

3848. Na ka treguar Abdullah bin Muhammed el-Xha’fijji, na ka treguar Sufjani, na ka lajmërnar Mutarrifi i cili ka dëgjuar Eba es-Sakrin se Ibën Abbasin r.a. ka thënë:

---

26 Sipas rrëfimeve të pejgamberëve, nisja e traditës së Safasë dhe Merves është prej Haxheres, nënës së Ismailit a.s., e cila duke ngarë prej njëres kodrinë në tjetrën gjeti ujin - burimin e zemzemit. Ky ibadet në Islam ka filluar që prej haxhxit të Pejgamberit a.s., e kjo vazhdon gjer më sot. Përndryshe, rreth kategorisë së veprimit në kuptim të sheriatit tek shkollat juridike ka mendime të ndryshme, por qëndrimi i xhumhurit është i qartë se Sa’ji është sunnet. Thënia e Ibën Abbasit se Sa’ji nuk është sunnet ka për qëllim thelbin apo esencën e rregullës së fikhut, por ka për qëllim traditën të cilën e kanë mbështetur politeistët

---



“O njerëz, dogjoni se çka ju them dhe dëgjoni se çka thoni që pastaj të mos thoni se Ibën Abbasi ka thënë<< Kush bën Tavafin, le të bëjë tavafin edhe pas Hixhrit dhe mos e quani atë Hatim>>.”<sup>27</sup> Në kohën e xhahilijetit secili që bënte tavafin dëgjonte zërin dhe të rrahurat e nalleve të tyre”.

3849. Na ka treguar Nuajm bin Hammadi, na ka treguar Hushejmi nga Husajni, ky nga Amër bin Mejmuni i cili ka thënë:

“Në kohën e xhahilijetit pashë se si një majmun që bëni zina me një majmuneshë, prandaj e vranë duke e gjuajtur me gurë. Edhe unë e gjuajta me gurë “

3850. Na ka treguar Ali bin Abdilahi? na ka treguar Sufjani nga Abdilahi i cili ka dëgjuar Ibën Abbasin r.a. se ka thënë:

“Karakteristikë e veçorive të xhahilijetit janë fyerja ndaj brezave të parëve, vajtimi në rast të vdekjeve dhe të harruarit e të tretës”.

Sufjani ka thënë: “E treta ka qenë lutja që të bjerë shiu”.

## **KREU 28**

### **DËRGIMI I PEJGAMBERIT S.A.V.S.**

**Muhammed bin Abdilah bin Abdilmatalib bin Hashim bin Abdi Mensf bin Kusajj bin Kilab bin Murre bin Ka’b bin Luejj bin Galib bin Fihri bin Malik bin en-Nadër bin Kinane bin Huzejme bin Mudrike bin Iljas bin Mudar bin Nizar bin Meaddi bin Adnan**

3851. Na ka treguar Ahmed bin Ebi Rexha’ë, na ka treguar en-Nadëri nga Hishami, ky nga Ikrimë, ky nga Ibën Abbasi r.a. i cili ka thënë

---

<sup>27</sup>Hatim e kanë quajtur politeistët vendin e Hixhrit.



---

“Shpallja filloi ti vjen Resulullahut s.a.v.s. kur kishte katërdhjetë. Në Mekkë qëndroi trembëdhjetë vjet, pastaj u urdhërua që të bëjë migrimin dhe migroi në Medie ku qëndroi dhjetë vjetë, pastaj ndërroi jetë s.a.v.s”.

## KREU 29

### **ÇKA PËRJETOI PEJGAMBERI S.A.V.S. DHE SHOKËT E TIJ PREJ POLITEISTËVE NË MEKKË**

3852. Na ka treguar el-Humejdi, na ka treguar Sufjani, na ka treguar Bejani dhe Ismaili të cilët kanë thënë se kanë dëgjuar Habbabin duke thënë:

Vajta te pejgamberi s.a.v.s. i cili ishte i mbështjellur në gunën e tij nën hijen e Qabes. Para kësaj kishim përjetuar një torturë të fortë prej politeistëve. Atëherë i thashë:

“O Resulullah, pse nuk i lutesh All-llahut që të na ndihmojë?”

U drejtua pak, në fytyrë i shiheshin shenjat e gjumit dhe tha:

**“Para juve njerëzit i kanë munduar me krehër te hekurit. Ua kanë nxjerrë tërë mishin deri në asht, por edhe kjo nuk i ka zbrapsur që t’i shmangen fesë së tyre. Kokën ua kanë ndarë gati më dysh me sharrë, edhe kjo nuk i ka larguar prej fesë së tyre. All-llahu do ta plotësojë fenë e tij sa që kalorësi i Sanës do të udhëtojë prej atje e deri në Hadremeut dhe nuk do t’i frikësohet askujt tjetër përveç All-llahut”.**

3853. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Shu’be prej Ebi Is’hakut, ky nga el-Esvedi, ky nga Abdilahi r.a. i cili ka thënë:



“Pejgamberi s.a.v.s lexoi En-Nexhmin<sup>28</sup> dhe bëri sexhde. Bashkë me të sexhden e bënë të gjithë të pranishmit në përjashtim të njërit i cili mori një guralec në të cilin bëri sexhden dhe tha se kjo mjafton për mua. Më vonë e kam pare këtë, se ndërroi jetën si pabesimtar”.

3854. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu’be nga Ibën Is’haku, ky nga Amër bin Mejmoni, ky nga Abdilahi r.a., i cili ka thënë:

“Kur Pejgamberi s.a.v.s. ndodhej në sexhde e përreth tij ishin disa njerëz prej Kurejshitëve erdhi Ukbe bin Ebi Muajjeti dhe e gjuajti shtratin e deveve mbi Pejgamberin s.a.v.s.aq, sa që nuk kishte mundësi ta çojë kokën. Erdhi Fatimeja, ia hoqi dhe e mallkoi atë që bëri këtë veprim. Për këtë Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

**“O Zot, në duart Tua është grapi i Kurejshitëve: Eba Xhehl bin Hishami, Utbe bin Rebi’a, Shejbe bin Rebi’a, Uniejje bin Halefi ose Ubejje bin Halefi dhe Shu’be esh-Shakku”.**

Të gjithë këta i pashë kur u vranë në Betejën e Bedrit. I hodhëm në një pus, përveç Umejje bin Halefit ose Ebejjen, të cilit ia premë gjymtyrët dhe nuk e hodhëm në pus”.

3855. Na ka treguar Uthman bin Ebi Shejbe, na ka treguar Xherir nga Mensuri, më ka treguar Seid bin Xhubejri ose ka thënë se më ka treguar el-Hakemi nga Seid bin Xhubejri, këtë ka thënë se e ka urdhëruar Abdurrahman bin Ebza dhe i ka thënë të pyesë Ibën Abbasin për ata dy ajete se çka është qëllimi i tyre:

---

<sup>28</sup> En-Nexh është emri i njërës sure nga 114 suret e Kur’ani Kerimit. Kjo sure përmban ajetin i cili kur të lexohet, besimtari patjetër duhet të bëjë sexhden e leximit - sexhdei tilave



---

**“... mos e mbytni njeriun sepse mbytjen e tij e ndaloi All-llahu”<sup>29</sup> dhe “Kush e mbyt një besimtar me qëllim...”<sup>30</sup>**

Unë e pyeta Ibën Abbasin e ai tha. - Kur u Shpall ajeti 68 i sures el-Furkan, politesitët e Mekkes thanë:

“Ne kemi vrarë njeriun që e ka ndaluar All-llahu. All-llahut i kemi bërë shok, kemi kryer vepra të këqia, atëherë u Shpall ajeti 70 i sures el-Furkan “.. **në përjashtim të atyre që janë penduar dhe kanë besuar...** “ Ky ajet iu kushtohet atyre, ndërsa ajeti 93 i sures en-Nisaë ka të bëjë me njeriun i cili ka pranuar Islamin dhe sheriatin e tij, pastaj ka vrarë. Ndëshkimi i tij është Ferri”.

Këtë ia përmenda Muxhahidit e ai tha: “Në përjashtim të atyre që janë penduar”

3856. Na ka treguar Ajjash bin el-Velidi, na ka treguar el-Velid bin Muslimi, më ka treguar el-Evzaiu, më ka treguar Jahja bin Ebi Kethiri nga Muhammed bin Ibrahim et-Tejmiu, të cilit i ka treguar Urve bin ez-Zubejri, e ky ka thënë se Ibën Amër bin el-Asin e ka pyetur:

“Më trego diçka më të keqe që i kanë bërë Pejgamberit s.a.v.s. politeistët?”

Ai i tha:

“Një ditë kur Pejgamberi s.a.v.s. falej në Qabe, erdhi Ukbe bin Ebi Muajeti dhe teshat e tija ia vuri në fyt dhe ia shtërngoi fortë. U afrua Ebu Bekri dhe me supin e tij e shtyu dhe e largoi prej Pejgamberit s.a.v.s. dhe tha.

**“...A doni ta mbytni një njeri vetëm pse thotë Zoti im është All-llahu”<sup>29</sup>**

Këtë e mbështet Ibën Is’haku që thotë se i ka treguar Jahja bin Urve nga Urve, nërsa, ky e ka pyetur Abdullah bin Umerin. Këtë e ka transmetuar Abdeja nga Hishami, ky nga i ati i tij se dikush e ka pyetur Amër bin Asin. Kurse Muhammed

---

<sup>29</sup>El-En’am 151

<sup>30</sup>En-Nisaë 93



bin Amri transmeton nga Ebi Selemeja se këtij i ka treguar Amër bin el-Asi.

## **KREU 30**

### **PRANIMI I ISLAMIT NGA EBI BEKËR ES-SIDDIKU R.A.**

3857. Më ka treguar Abdullah bin Hammad el-Amulijji i cili thotë se i ka treguar Jahja bin Meini, na ka treguar Ismail bin Muxhalidi nga bejjani, ky nga Vebrete, ky nga Hemmam bin el-Harithi i cili transmeton se Ammar bin Jaseri ka thënë:

“Kam parë Resulullahun s.a.v.s. me të cilin ishin pesë robër, dy gra dhe Ebu Bekri”.<sup>30</sup>

Kreu sipas radhitjes duhej të jetë në rradhë më herët, mirëpo, Buhariu e përmend në këtë radhitje.

## **KREU 31**

### **PRANIMI I ISLAMIT PREJ SEID BIN EBI VEKKASIT R.A.**

3858. Më ka treguar Ibën Is’haku, na ka lajmëruar Ebu Usame, na ka treguar Hishami i cili thotë se ka dëgjuar Seid bin el-Musejjebin e ky ka transmetuar se ka dëgjuar Eba Is’hak Sead bin Ebi Vekkasin duke thënë.

“Ditën kur pranova Islamin askush tjetër nuk e pranoi. Qëndrova shtatë ditë deri sa mësova një të tretën e Islamit”.

---

<sup>29</sup> Gafir, 28.

<sup>30</sup> Në bazë të transmetuesëve të hadithit e mbi të gjitha dëshmia e Ammar bin Jaseri dëshmon se Eba Bekri është ndër të parët që ka pranuar Islamin. Sipas disa biografëve të tij, ai ka shoqëruar Muhammedin a.s. para së t’i vijë Shpallja dhe te ai ka parë shenja të qarta se do të jetë pejgamber. Kur filloi t’i Shpallet Kur’ani, ky ishte i pari i cili shpejtoi të pranojë fenë islame.



---

## KREU 32

### PERMENDJA E XHINDEVE DHE FJALA E TE LARTËMADHËRISHMIT:

**“Thuaj: “mua më është shpallur se një grup i vogël nga xhindet e vuri veshion dhe gëgjoi...”<sup>33</sup>**

3859. Më ka treguar Ubejdullah bin Seidi, na ka treguar Ebu Usame bin Usame, na ka treguar Mis'ari nga Mean bin Abdirrahmani, ky thotë se ka dëgjuar Ubejjen, i cili ka thënë:

E kam pyetur Mesrukin se kush e lajmëroi Pejgamberin s.a.v.s, se një grup i xhindëve dëgjuan Kur'anin. M'u përgjigj: “Më ka treguar baba yt, do të thotë Abdullahi, se e ka lajmëruar druri - lisi”.

3860. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Amër bin Jahja bin Seidi i cili ka thënë se i ka treguar Xhedijji nga Ebi Hurejreja r.a. që ka bartur bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. diçka për t'u pastruar, pasi e kreu nevojën. Kur hetoi se dikush e ndiqte, pyeti:

**“Kush je ti?**

“Jam Ebu Hurejreja”, iu përgjigja.

**“Më afro gurëz që të pastrohem me to, por mos më sjellë eshtra e as bajga”, më tha.**

Unë e mbusha prehrin me gurë dhe ia solla pranë, pastaj u largova. Vazhduam me të deri sa e pyeta:

“Çka është me eshtrat dhe me bajgat?”

**“Ato janë ushqim i xhindëve. Një herë më erdhi një grup i xhindëve në Nesibejn <sup>34</sup> dhe më kërkuan diçka të hanë. Unë iu luta All-llahut që të kalojnë nëpër eshtra dhe bajga, ku gjetën ushqimin e vet”, m'u përgjigj.**

---

<sup>33</sup> El-Xhinn, 1

<sup>34</sup> Nesibejn është emër i një vendi të njohur në Gadishullin Arabik..

---



## **KREU 33**

### **PRANIMI I ISLAMIT NGA EBI DHERR EL-GIFARI R.A.**

3861. Më ka treguar Amër bin Abbasi, na ka treguar Abdurrahman bin Mehdiji, na ka treguar el-Muthenna nga Ebi Xhemre, ky nga Ibën Abbasi r.a., i cili ka thënë:

Kur mori vesh Eba Dherri për dërgimin e Pejgamberit s.a.v.s. i tha vëllaut të tij:

“ Shko te ajo lugina dhe të më tregosh burrin i cili pretendon se është pejgamber dhe se i vjen lajmi prej qiellit. Ta dëgjosh atë mirë dhe pastaj kthehu”

I vëllai shkoi atje, e dëgjoi atë që thoshte, pastaj u kthye te Ebi Dherri dhe i tha:

“Ai thirrte në moral të mirë. Fjalët që i fliste nuk ishin poezi”

“ Kjo që më thua nuk më kënaq”, iu përgjigj.

Pastaj morri një shtambë me ujë dhe u nis për në Mekkë. Hyri në xhami dhe e kërkoi Pejgamberin s.a.v.s., edhe pse nuk e njihte. Sikur nuk dëshironte të pyes se ku është ai. Pas një kohe, e takoi Aliu dhe e njohu se është i huaj, andaj iu vu pas. Ai vazhdoi ashtu, pa pyetur se ku është, deri në mëngjez. U kthye përsëri në xhami ku qëndroi tërë ditën, por nuk e pa Pejgamberin s.a.v.s. Në mbrëmje shkoi te shtrati i vet. Aty pari kaloi Aliu dhe i tha:

“A nuk ka ardhur koha që ky burrë të gjejë vendin e vet?”

E çoi dhe shkuan së bashku. Kështu vazhduan tre ditë pa pyetur shokun për kurgjë. Pas ditës së tretë Aliu shkoi përsëri te ai dhe e pyeti.

“Pse nuk më tregon se pse ke ardhur këtu?”

“Po të më japësh një udhërrëfyes i cili do të më shetiste, do të tregoja!?” iu përgjigj.



---

Pastaj i tregoi, për çka ai (Aliu) i tha:

“Ai është vërtetë peygamber, i Dërguar i All-llahut. Kur të agojë dita eja pas meje. Po të shoh diçka që mund të të rrezikojë jetën, unë do bëhem sikur mbushi ujë, përndryshe më paso mua deri sa të hysh në vendi tim”

Ai veproi ashtu deri sa hyrën te Peygamberi s.a.v.s. Dëgjoi fjalët e tij dhe pranoi fenë. Atëherë Peygamberi s.a.v.s. i tha:

**“Kthehu te populli yt dhe prit deri sa të vijë lajmi im”.**

“Pasha Atë që ka jetën time në duar të Tij, unë do t’i thërras haptazi”. U kthye dhe vajti te xhamia ku me zërin më të madh filloi të thërrasë

“Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është i Dërguar i All-llahut”.

Populli e sulmuan dhe e rrahën deri në vdekje. Iu afrua Abbasi e mbrojti dhe filloi t’ju bërtasë:

“Mjerë për ju! A nuk e shihni se është nga fisi Gafar dhe se rruga e juaj për në Sham kalon kah ata?” Dhe e shpëtoi.

Të nesërmen i veproi sikur ditën e parë. Edhe ata vepruan ashtu, e rrahën deri në vdekje, por përsëri Abbasi e shpëtoi.

## **KREU 34**

### **PRANIMI I ISLAMIT NGA SEID BIN ZEJDI R.A.**

3862. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Suljani, nga Ismaili, ky nga Kajsi, i cili ka treguar se ka dëgjuar Seid bin Zejd bin Amër Ibën Nufejlin në xhaminë e Kuffes duke thënë:

“Për All-llahun, pasi pranoi Islamin Umeri nuk kisha çare pa e pranuar edhe unë, por kjo ishte para se të pranojë Islamin. Sikur dikush të refuzojë atë që bënë ndaj Uthmanit, do të ishte e pranueshme që të veprojë ashtu”.



## KREU 35

### PRANIMI I ISLAMIT NGA UMER BIN EL-HATTABI R.A.

3863. Më ka treguar Muhammed bin Kethiri, na ka lajmëruar Sufani nga Ismail bin Ebi Halidi, ky nga Kajs bin Ebi Hazimi, ky nga Abdullah bin Mes'udi r.a., i cili ka thënë: “U bëmë shumë të fortë kur pranoi Islamin Umeri”

3864. Na ka treguar Jahja bin Sulejmani, ka thënë se i ka treguar Ibën Vehbi, Umer bin Muhammedi, se e ka lajmëruar gjyshi i tij Zejd bin Abdilah bin Umeri, ky nga i ati i tij, i cili ka thënë:

Kur ishte ai në shtëpi i frikësuar, i erdhi el-As bin Vail es-Sehmijj Ebu Amër i veshur në gunën e qendisur dhe me këmishë prej mëndafshi. Ky ishte nga fisi Beni Sehmi këta ishin vazalët tanë në kohën e xhahilijetit. Pyeti:

“Ç’është puna yte?”

“Populli yt pretendojnë të më vrasin, po e pranova Islamin!”, u përgjigj.

“Nuk do të kenë mundësi pasi të besosh”, u tha

Pasi doli el-Asi, rrugës, pa njerëzit të cilët ishin nisur drejt luginës. Ai i pyeti: “Ku jeni nisur?” I tha: “Jemi nisur për te Ibën el-Hattabi, sepse na ka ofenduar?”.<sup>35</sup>

“Nuk ka nevojë të shkoni te ai” i tha. Njerëzit u kthyen.

3865. Na ka treguar Ali bin Abdilahi, na ka treguar Sufjani, ka thënë Amër bin Diari se e ka dëgjuar se Abdullah bin Umeri r.a. ka thënë se kur pranoi Islamin Umeri, njerëzit u tubuan para shtëpisë së tij dhe thanë:

<sup>35</sup> Kur pranonte dikush Islamin, anëtarët e fisit e konsideronin se ka tradhtuar dhe ka ofenduar të parët sepse ka lënë fenë e tyre, Andaj edhe në tekst përmendet ofendimi ose fyerja për atë i cili ka kaluar në Islam.



---

“Na ka fyer Umeri. Unë jam një i ri për të cilin përgjigjet ai”. Në ndërkohë erdhi një tjetër i cili në shpinë kishte janxhikun dhe filloi të thotë: “Na ka fyer Umeri, çka është kjo?!”. Unë jam fqiu i tij”. Unë shihsha se si njerezit shtyheshin njëri me tjetrin. Atëherë pyeta:

“Kush është ky?”

“El-As bin Vaili më thanë”.

3866. Na ka treguar Jahja bin Sulejmani, ka thënë se i ka treguar Ibën Vehbi, ka thënë se i ka treguar Amër bin Diari të cilin e ka dëgjuar se Abdullah bin Umeri r.a. i ka thënë:

“Sa herë që dëgjojsha prej Umerit se ka thënë kështu, ashtu edhe ndodhte. Një ditë duke qenë Umeri ulur pranë tij kaloi një burrë i bukur e Umeri tha:

“Gabova në mendimin tim! Ky njeri është në fenë e tij të xhahilijetit ose është prej magjistarëve. Ma sillni mua!”,

Ja sollën e ai ia tha të njejtat fjalë.

“Nuk kam parë deri më sot asnjë njeri sikur ti të ketë pranuar Islamin. Unë të jap fjalën se do të qëndrojë në besë për atë që do të më tregosh”.

Atëherë ai i tha:

“Në kohën e xhahilijetit kam qenë magjistar”,

“Çka të ka bë përshtypje që sot ke ardhur këtu?” e pyeti Një ditë duke qenë në treg më kaploi frika dhe dikush më tha:

“A nuk ke parë xhindë dhe djaj, të cilët dëshprohen pas dështimit dhe zhduken pa i parë?”.

Umeri tha:

“Po. ka të drejtë. Një herë kur fleja te zotërat e tyre më erdhi një burrë me një viç të cilin e theri. Ai lëshoi një zë të fortë sa që nuk kisha dëgjuar gjer më atë ditë dhe thoshte << O Xhelih, puna është e qartë, është burrë prej poetëve dhe thoshte se nuk ka zot tjetër përveç Teje>>. Populli u shqetësuan. Thashë se nuk do të ri rehat deri sa të marr vesh



se çka është kjo. Dhe përsëri filloi të thërrasë, <<O Xhelih, puna është e qartë, është burrë prej poetëve dhe thoshte se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut>> Atëherë u çova dhe në ndërkohë dëgjova zërin: “Ky është Pejgamberi”

3867. Më ka treguar Muhammed bin el-Muthenna, na ka treguar Jahja, na ka treguar Ismaili, na ka treguar Kajsi, i cili ka thënë se ka dëgjuar Seid bin Zejdi duke thënë i popullit:

“Po të kishit parë Umerin kur pranoi Islamin si e kam parë unë dhe motra ime dhe sikur të kishte refuzuar dikush Uthmanin me të drejtë, do të ishte e nevojshme që të refuzohet”

## **KREU 36**

### **PËRGJYSMIMI I HËNËS**

3868. Më ka treguar Abdullah bin Abdulvehabi na ka treguar Bishër bin el-Muladdali na ka treguar Seid bin Ebi Arube nga Katadeja, ky nga Enes bin Maliku r.a. se banorët e Mekës e kanë pyetur Resulullahun s.a.v.s. që t’iu tregojë ndonjë shenjë - argument.<sup>36</sup> Ai ua parashtroi përgjysmimin e Hënës në dy pjesë sa që në mesin e hënës hyri Hira’e<sup>37</sup>

---

<sup>36</sup> Politeistët kërkuan prej Muhammedit a .s. që t’u tregojë ose t’u shtrojë ndonjë mrekulli mbinatyrore me të cilën do të argumentonte se vërtetë është i dërguar nga All-llahu xh.sh. Mirëpo, edhe pse u shfaq një nga shumë mrekulli” ata përsëri nuk i besuan. Këtë e patën vetëm për mbulesë se nuk do t’i besojnë edhe më tutje. Përkundrazi atij i bënë shpifje të llojeve të ndryshme.

<sup>37</sup> Hira’e është emër vendi i cili gjendet në anën e majtë të Mekës, në drejtim të Minasë. Përgjysmimi i hënës ishte aq i qartë, sa vendi Hira’e në momentin e përgjysmimit të hënës ndodhej në mes të hënës, kurse hëna u nda në dy pjesë.



---

3869 Na ka treguar Abdani nga Ebi Hamza, ky nga el-A'meshi, ky nga Ibrahim, ky nga Ebi Ma'meri, ky nga Abdilabi r.a., i cili ka thënë:

“Kur ne ishim, në Mina, Hëna u përgjysmua në dy pjesë. Dhe tregon se e panë këtë andaj një grup prej dëshmitarëve që u nisën në drejtim të kodrës.

Ka thënë dhe Ebu ed-Duha nga Mesruki ky nga Abdilahi:”U përgjysmua në Mekke”.

Këtë transmetim e mbështet edhe Muslimi nga Ibën Ebi Nexhihi, ky nga Muxhahidi, ky nga Ebi Ma'meri, ky nga Abdilahi.

3870. Na ka treguar Uthman bin Salih, na ka treguar Bekër bin Mudari, ka thënë se i ka treguar Xhafer bin Rebi'a nga Irak bin Maliku, ky nga Ubejdilah bin Abdilah bin Utbe bin Mes'udi, ky nga Abdilah bin Abbasi r.a. i cili ka thënë:

“Hëna u përgjysmua në dy pjesë në kohën e Resulullahut s.a.v.s.

3871. Na ka treguar Umer bin Hafsi, na ka treguar Ubejje. na ka treguar el-A'meshi na ka treguar Ibrahim nga Ebi Ma'meri, ky nga Abdilahi r.a., i cili ka thënë:

“U përgjysmua hëna në dy pjesë”

## KREU 37

### MIGRIMI NË ABISINI: <sup>38</sup>

---

<sup>38</sup> Muslimanët e Mekkes migruan dy herë në Abisini. Historianët përmendin se migrimi i parë ka qenë në muajin rexheb të viti të pestë pas pejgamberllëkut të Muhammedit a.s. Grupi i cili migroi përbëhej nga 11 burra dhe 4 gra. Shkaku i migrimit ishte se Pejgamberit a.s. i vinte keq për torturat dhe mundimet që ushtronin politeistët ndaj muslimanëve, andaj që t'i shpëtojë nga ato mundime, ai iu lejoi që të migrojnë në Absini. Këtë vend e zgjodhi sepse atje sundonte mbreti i njohur Nexhashiu, i cili i përkiste fesë monoteiste krishterë. Mbi të gjitha, Nexhashiu ishte mikpritës i mirë dhe nuk i bënte keq askujt. Ndërkaq migrimi i dytë u bë më vonë dhe përbëhej prej gjithsejtë 83 burrave dhe 13 grave, sipas disa të dhënave historike.

---



Aisheja ka treguar se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Më është treguar vendi i migrimit tuaj. Ai është në vendin e hurmave te etiopianët”.

Migroi kush migroi para se të bëhet migrimi për në Medie dhe disa u kthyen nga vendi i Etiopisë në Medine. Këtë e transmetojnë Ebi Musa dhe Esma nga Pejgamberi s.a.v.s.

3872. Na ka treguar Abdullah bin Muhammed el-Xhu'fijji, na ka treguar Hishami, na ka lajmëruar Ma'meri nga ez-Zuhriji, na ka treguar Urve bin ez-Zubejri se Ubejdullah bin Adijj bin el-Hijari e ka lajmëruar se el-Misver bin Mahreme dhe Abdurrahman bin el-Esved bin Abd Jeguthi i kanë pyetur se çka i pengon që t'i flasin dajës së tyre Uthmanit për vëllain e tij el-Velid bin Ukben. Përndryshe ky ishte ai i cili kishte bashkëpunuar me atë më së shumti. Ubejdullahi tha:

Kur doli Uthmani për në namaz të mëngjezit, unë iu vura prapa dhe i thashë:

“Kam një nevojë të cilën ti mundesh ta kryesh. Kjo është edhe në formë të këshillës”.

“Çka është ajo, që Zoti na ruajtë prej teje!”, ma ktheu.

Unë iu largova dhe pasi përfunduam me namazin u ula te el-Misveri dhe Ibën Abd Jeguthi dhe iu tregova për bisedën që bëmë me Uthmanin. M'u përgjigjën “Ke kryer detyrën tënde”. Duke qenë ulur me ata. më erdhi i dërguari i Uthmanit. Ata të dy më thanë “Të ka sprovuar All-llahu”.

Shkova te Uthmani i cili më pyeti: “Cila ishte këshilla yte që ma the pak më parë?” Rashë në shehadet dhe pastaj i thashë

“All-llahu ka dërguar Muhammedin s.a.v.s dhe i ka Shpallur Kur'anin. Ti ishe prej atyre që iu përgjigje thirrjes së All-llahut dhe të Dërguarit të Tij, i besove atij, ke migruar dy herët e para, ke shoqëruar Resulullahun s.a.v.s. dhe ke parë rrugën e tij. Mirëpo, njerëzit flasin shumë për el-Velid bin Ukben e ty të mbetet që t'ia ekzekutosh dënimin?!”

“O djalë i vëllait tim, a e ke arritur ti Resulullahun s.a.v.s.’?”, pyeti.



---

“Jo”, iu përgjigja. “Mirëpo, unë kam mësuar dhe kam dëgjuar gjithçka prej tij të pastër si është e pastër virgjëresha”,  
Atëherë Uthmani ra shehadet dhe tha:

“All-llahu e dërgoi Muhammedi s.a.v.s. me të Vërtetën. Atij ta Shpalli Librin. Unë isha prej atyre që iu përgjigja All-llahut dhe të Dërguarit të Tij, i besova asaj që iu shpall Muhammedit s.a.v.s., migrova dy herë në dy shpërnguljet. Ashtu siç the edhe ti - e kam shoqëruar Resulullahun dhe e kam mbështetur pandërprerë. Për All-llahun nuk i kam bërë gjynah e as që e kam tradhtuar deri sa ndërroi jetë. Pastaj e zëvendësoi Eba Bekri. Edhe këtij nuk i kam bërë gjynah e as që e kam tradhtuar. Pastaj këtë e zëvendësoi Umeri. Pasha All-llahun as i kam bërë gjynah e as e kam tradhtuar. Këtë pastaj e zëvendësova unë. Pse ju nuk silleni ndaj meje, sikur që u solla unë ndaj tyre?!”

“Po, si jo”, i thashë.

“Atëherë çka janë këto fjalë që i dëgjoj prej jush?! Ndërkaq për sa i përket asaj që përmende për çeshtjen e el-Velid bin Ukbës do ta kryejmë insha-All-llah sipas drejtësisë”.

Dhe thotë se el-Velidi e kanë rrahur me katërdhjetë të rrahura edhe atë se e urdhëroi Aliun që ta ekzekutoj dhe e ekzekutoi”.

Junusi dhe djali i vëllait të ez-Zuhriut ez-Zuhriu ka thënë  
“A nuk kam të drtejtë unë ndaj jush ashtu si vepruat ju”,

3873. Më ka treguar Muhammed el-Muthenna, na ka treguar Jahja nga Hishami i cili thotë se i ka treguar Ubejje nga Aisheja r.a. e cila tregon se Ummi Habibeja dhe Ummi Selemeja kanë përmendur një kishë në brendinë e së cilës ka fotografi të cilën e kanë parë në Etiopi. Këtë ia përmendën Pejgamberit s.a.v.s., i cili tha:

**“Ata janë ata të cilët po të kishte një njeri të mire në mesin e tyre, pas vdekjes së tij mbi varrin e tij i ndërtonin**

---



faltoren. Aty vizatonin fotografi të ndryshme. Ata janë njerëzit të cilët janë sherri i njerëzisë të All-llahu dhe në Ditën e Kiametit do të përgjigjen”.

3874. Na ka treguar el-Humejdi, na ka treguar Suljani, na ka treguar Is'hak bin Seid es-Sa'diiju nga i ati i tij, ky nga Umme Halidi e bija e Halidit, e cila ka thënë:

“Kur u ktheva prej tokës së Etiopisë unë isha robëreshë. Pejgamberi s.a.v.s. më dha një këmishë e cila kishte disa vizatime. Pejgamberi s.a.v.s. me dorën e vetë i fshiu vizatimet dhe tha:”**Senahu, senahu**”. El-Humejdi thotë: do të thotë mirë, mire”

3875. Na ka treguar Jahja bin Hammadi. Na ka treguar Ebu Avane nga Sulejmani, ky nga Ibrahim, ky nga Alkameja, ky nga Abdullahi r.a., i cili ka thënë:

I jepnim përshëndetje Pejgamberit s.a.v.s., ai falej pastaj na e kthente përshëndetjen. Kur u kthyem prej Nexhashiut, ne i jepnim selam e ai nuk na e kthente. E pyetëm:

“O Resulullah, ne të jepnim selam e ti na e ktheje?”

“**Namazi ka punët e veta**”, u përgjigj.

E pyeta Ibrahimin se si ka vepruar ai. M'u përgjigj :”E kthej në vete”

3876. Na ka treguar Muhammed bin el-Alai, na ka treguar Ebu Usame, na ka treguar Burejd bin Abdullahi nga Ebi Burde, ky nga Ebi Musa r.a., i cili ka thënë:

“Lejen e Pejgamberit s.a.v.s. e morëm kur ne ishim në Jemen. Hypëm në anije me të cilën shkuam deri në Etiopi të Nexhashiu. E takuam Xhafer bin Ebi Talibin me të cilin shkuam bashkë. Dhe kur ishte çlirimi i Hajberit, Pejgamberi s.a.v.s. na tha:

“**Ju o ehli i anijes keni bërë dy migrime**”.



---

## KREU 38

### VDEKJA E NEXHASHIUT

---

3877. Na ka treguar Ebu er-Rebi'i, na ka treguar Ibën Ujejne nga Ibën Xhurejhi, ky nga Atai, ky nga Xhabiri r.a. i cili thotë se Pejgamberi s.a.v.s. kur vdiq Nexhashiu ka thënë:

**“Sot ka vdekur një burrë i mirë, çohuni dhe faleni namazin e xhenazes së vëllait tuaj...”**

3878. Na ka treguar Abdul-A'la bin Hammadi, na ka treguar Jezid bin Zurej'i, na ka treguar Seidi, na ka treguar katadeja se Atai iu ka treguar nga Xhabir bin Abdilah el-Ensariu r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. Nexhashiut i ka falur namazin e të ndjerit, pas tij u radhitëm edhe ne e unë isha në rradhën (safir) e dytë apo të tretë.

3879. Na ka treguar Abdullah bin Ebi Shejbe, na ka treguar Jezid bin Haruni nga Selim bin Hajjani, na ka treguar Seid bin Minai nga Xhabir bin Abdilahi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka kalur namazin e kufomës së Nexhashiut dhe ka marrë katër tekbire.

3880. Na ka treguar Zuhejr bin Harbi, na ka treguar Jakub bin Ibrahim, na ka treguar Ubejje nga Salihu, ky nga Ibën Shihabi, ka thënë se i ka treguar Ebu Seleme bin Abdurrahmani dhe Ibën el-Musejjebi se Eba Hurejreja r.a. i ka lajmëruar se Resulullahu s.a.v.s. këndoi sallin për Nexhashiun, zotrinë e Etiopisë në ditën kur vdiq dhe tha:

**“Luteni që ta falë vëllain tuaj”.**

3881. Dhe nga Salihi, ky nga Ibën Shihabi, ka thënë se i ka treguar Seid bin el-Musejjebi se Eba Hurejreja r.a. i ka



lajmëruar se Resulullahu s.a.v.s. i ka radhitur saffët dhe ka falur namazin e kufomës dhe mori katër tekbire.

## **KREU 39**

### **PËRBETIMI I POLITEISTËVE KUNDËR PEJGAMBERIT S.A.V.S.**

3882. Na ka treguar Abdulaziz bin Abdilahi, ka thënë se i ka treguar Ibrahim bin Seidi nga Ibën Shihabi, ky nga Ebi Seleme bin Abdirrahmani, ky nga Ebi Hurejreja r.a. i cili ka thënë se Resulullahu s.a.v.s. kur deshti të niset për në Hunejn ka thënë:

“Nesër atje është vendi jonë insha-All-llah, kah ana e Beni Kenanes, andej kah u përбетuan politeistët për mosbesimin e tyre”.

## **KREU 40**

### **RRËFIMI I EBI TALIBIT**

3883. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja nga Sufjani, na ka treguar Ahdulmeliku, na ka treguar Abdullah bin el-Harithi, na ka treguar el-Abbas bin Abdulmutalibi r.a. i ka thënë Pejgamberi s.a.v.s. se pse nuk ka mund t’i ndihmojë mixhës së tij, sepse të ka hidhëruar dhe të është kundërvuar ty. Ai i tha:

“Ai është në flakën e Ferrit. Po të mos isha unë ai do të ishte në fund të fundit të Ferrit”.

3884. Na ka treguar Mahmudi, na ka treguar Abdurrezaku, na ka lajmëruar Ma’meri nga ez-Zuhriu, ky nga Ibën el-Musejjebi, ky nga i at, i tij se Eba Talibit kur iu afrua vdekja, ka hyrë te Pejgamberi s.a.v.s. te i cili ishte Ebu Xhehli, e ky i tha:



---

**“Po, axha im, thua j la ilahe il-lall-llah! Është kjo fjali me të cilën do të dëshmoj para All-llahut!”**

“O Eba Talib, a do të ikësh nga feja e Abdulmutalibit?”, e pyetën me habi Ebu Xheli dhe Abdullah bin Umejje. Këta vazhdimisht ia përsërisnin këtë deri sa ai tha: “Do të mbetemi në fenë e Abdulmutalibit”. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. tha:

**“Unë pandërprerë do të lutem për ty”.**

Atëherë iu Shpall

***“Nuk është e drejtë për Pejgamberin e as për besimtarët të kërkojnë falje për idhujtarët, edhe nëse janë të afërt të tyre, pasi ta kenë të qartë se me të vërtetë ata (idhujtarët) janë banues të xhehennemit”***<sup>39</sup> Dhe ***“Eshtë e vërtetë se ti nuk mund ta udhëzosh atë që do ti...”***<sup>40</sup>

3885. Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka treguar el-Lejthi, më ka treguar Ibën el-Hadi nga Abdilah bin Habbabi, ky nga Ebi Seid el-Hudariu r.a. i cili thotë se ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. përmend axha i tij e ai tha:

**“Shpresoj se Shefati im do t’i ndihmojë në Ditën e Kiametit me atë që të vihet në flakën e Ferrit dhe t’i vëlojë truri!”**<sup>41</sup>

## **KREU 41**

### **NDODHIA E ISRASË**<sup>42</sup>

#### **Dhe Fjala e Allahut të lartmadhërishëm:**

---

<sup>39</sup> Et-Tevbe, 113

<sup>40</sup> El-Kasas, 56.

<sup>41</sup> Nga hadithi kuptohet se do të jetë ndihmë për Eba Talibin sikur të ketë dënimin e kësaj shkalle në Ferr, sepse dënimi i All-llahut xh.sh. për idhujtarët - politeistët do të jetë shumë i mundimshëm, sidomos për ata që jetuan me Muhammedin a.s. e nuk i besuan nga inati dhe xhelozia.

<sup>42</sup> Israja dhe Miraxhi janë dy mrekullitë- muxhizet më të mëdhaja të Muhammedit a.s. pas Kur’ani Kerimit. Israja dhe Miraxhi sipas të dhënave të biografëve më të njohur të Muhammedit a.s. ka ndodhur me 17 të Rebiul-



***“Pa të meta është Lartmadhëria e Atij që robin e vet e kaloi një pjesë të natës prej Mesxhidi Haramit (prej Qabes) gjer në Mesxhidi Aksa...”***<sup>43</sup>

3886. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el-Lejthi nga Ukajli, ky nga Ibën Shihabi, më ka treguar Ebi Seleme bin Abdirrahmani, i cili ka dëgjuar Xhabir bin Abdilahun r.a., ndërsa ky ka dëgjuar Resulullahun s.a.v.s. duke thënë:

**“Kurejshitët kur më akuzuan se jam rrenacak, hypa mbi Hixhrin, atëherë All-llahu ma parafytyroi Bejtul-Makdisin. Unë fillova t’u tregojë për shenjat e tij sikur unë shikoja në ato”.**

## KREU 42

Evvelit ose në muajin Rexheb, një vjet e pak më tepër para se të bëjë Pejgamberi a.s. hixhretin prej Mekkës në Medine. Përndryshe, Isra i thuhet udhëtimit natën e cila u realizua prej Qabes deri në Mesxhidi Aksa në Jerusalem. Ndërkaq, Miraxhi ishte udhëtimi i Pejgamberit a.s. prej Mesxhidi Aksasë deri në qiejtë më të lartë, ashtu siç e përshkruajnë ajetet Kur’anore dhe hadithet e Pejgamberit a.s. Për këtë rast vlen të përmendi se udhëtimi i Muhammedit a.s. ishte me trup e me shpirt, pa mos ndërhyrë në polemikën të cilën e zhvillojnë shkencëtarët islamistë. Për këtë mund të lexoni gjërësisht në literaturën, të cilën lexuesi shqiptar tani më e ka të bollshme.

Qëllimi i udhëtimit ishte i shumëfishtë; All-llahu e di më së miri, por kishte për qëllim përforcimin e vullnetit të Muhammedit a.s. në zbatimin e detyrës së rëndë, pastaj kishte për qëllim përqëndrimin dhe pastrimin e radhëve të shokëve të Pejgamberit a.s. dhe të muslimanëve në përgjithësi. Ata gjendeshin para shumë detyravë të rënda e ndër to më e rëndësishmeja ishte migrimi për në Medine dhe formimi i shoqërisë së re, e cila duhej të ngritet në bazë të mësimëve të Islamit. Kjo detyrë kërkonte njerëz të sinqertë, të guximshëm e mbi të gjitha të paluhatshëm në detyrat e reja.

Në fand të fundit, kjo ndodhi politeistëve u dha në dije se Muhammedi a.s. vërtetë nuk është njeri i rëndomë, por është i Dërguar nga All-llahu xh.sh. Kjo besimtarët i forcoi edhe më tepër, ndërkaq pabesimtarët shtuan inatin e tyre dhe ashtu përfunduan.

<sup>43</sup> El-Isra. 1



3887. Na ka treguar Hudbe bin Halidi, na ka treguar Hemmam bin JahJa. na ka treguar katadeja nga Enes bin Maliku, ky nga Malik bin Sa'sa'a r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. i ka treguar për natën e Israsë duke i thënë

**“Kur isha unë mbi shkëmbin, ose mbi Hixhrin, i mbëshstetur, më erdhi dikush dhe më shtërngoi, ma hapi gjoksin prej këtu deri këtu. Xharudit, i cili ishte pranë meje, i thashë:**

**“Ç’ka don të thotë me këtë?”**

**“Prej nënfytit deri nën gjoks”, u përgjigj.**

**Dhe ma nxori zemrën. Pastaj ma solli një tas të mbushur me imanë, ma lau zemrën, pastaj ma ktheu në vend. Pastaj më solli një kafshë më të vogël se mushka e më e madhe se gomari i bardhë”.**

**“O Eba Hamza, ajo ka qenë Buraku”** i tha el-Xharudi.

**“Po, iu përgjigj Enesi.**

**Ecte me hapa të mëdhej. Më hypën në atë dhe bashkë me mua udhëtoi edhe Xhibrili dhe kur arritëm te Qielli i pare, kërkoi që ti hapet.**

**“Kush është?”, pyetën.**

**“Xhibrili”, ë përgjigj.**

**“Kush është ?” pyetën**

**“Muhammedi”, u përgjigj**

**“Ai është dërguar atje”, pyetën.**

**“Po”, u përgjigj.**

---

<sup>44</sup> Prej porosive më të rëndësishme të Miraxhit të Pejgamberit a.s. për këtë rast do të veçoja detyrën e f'aljes së namazit për çdo musliman. Simbolika e namazit përmban udhtimin e Muhanë~edit a.s. në qiejtë më të lartë, për këtë Pejgamberi a.s. thotë “Miraxhi.i besimtarit është sexhdeja e namazit”.

---

---



**“Mirë se vjen, lum për ne” u përgjigjën.** Dhe u çel. Kur hymë aty pashë Ademin.

**“Ky është babai yt Ademi. Përshëndeteni”**, thanë. Unë e përshëndeta. Ai ma ktheu përshëndetjen dhe tha:

**“Mirë se vjen o bir i mirë dhe peygamber i mire”.**

Pastaj vazhduan deri sa arritëm te Qielli i dytë. Kërkoj që të hapet. Pyetën:

**“Kush është?”**

**“Xhibrili”** u përgjigj.

**“Kush është me ty?”** Pyetën.

**“Muhammedi”**, u përgjigj.

**“Ai është dërguar atje”** pyetën.

**“Po”** u përgjigj.

**“Mirë se vjen, lum për ne”**, u përgjigjën. Dhe u çel. Kur hymë aty pashë Jahjanë dhe Isain. Këta janë djem tezesh.

**“Këta janë Jahja dhe Isai, përshëndeti”**, më thanë. Unë i përshëndeta, e ata ma kthyen dhe thanë:

**“Mirë se vjen vëllau jonë i mirë dhe peygamber i mire”**

Pastaj hypëm në Qiellin e tretë dhe kërkoj që të hapet. Pyetën:

**“Kush është?”**

**“Xhibrili”**, u përgjigj.

**“Kush është me ty?”**, pyetën.

**“Muhammedi”**, u përgjigj.

**“Ai është dërguar atje”**, pyetën

**“Po”**, u përgjigj.

**Mirë se vjen? lum për ne, u përgjigjën.** Dhe u çel. Kur hymë aty pamë Jusufin.

**“Ky është Jusuti, përshëndeteni”** më thanë. IJnë e përshëndeta. Ai ma ktheu dhe tha:

**“Mirë se vjen vëllau i mirë dhe peygamberi i mire”.**

Pastaj hypëm në qiellin e katër. Kërkoj që të hapet. Pyetën:

**“Kush është?”**

**“Xhibrili,”** u përgjigj.



---

**“Kush është me ty?”**, pyetën.

**“Muhammedi”**, u përgjigj.

**“Ai është dërguar atje”**, pyetën.

**“Po”**, u përgjigj.

**“Mirë se vjen, lum për ne”**, u përgjigjën. Dhe u çel.  
Kur hymë aty pamë Idrisin.

**“Ky është Idrisi”**, më thanë - përshëndete. Unë e përshëndeta dhe ai ma ktheu dhe tha:

**“Mirë se vjen vëllau i mirë dhe peygamberi i mire”**.

Pastaj hypëm në qiellin e pestë. Kërkoj që të hapet.  
Pyetën:

**“Kush është?”**

**“Xhibrili”**, u përgjigj.

**“Kush është me ty?”**, pyetën.

**“Muhammedi”**, u përgjigj.

**“Ai është dërguar atje?”**, pyetën.

**“Po”**, u përgjigj.

**“Mirë se vjen, lum për ne”**, u përgjigjën. Dhe u çel.  
Kur hymë aty pamë Harunin.

**“Ky është Haruni. Përshëndete”**, më thanë. Unë e përshëndeta dhe ai ma ktheu dhe tha:

**“Mirë se vjen vëllau i mirë dhe peygamberi i mire”**.

Pastaj hypëm në Qiellin e gjashtë. Kërkoj që të hapet.  
Pyetën:

**“Kush është?”**

**“Xhibrili”**, u përgjigj.

**“Kush është me ty?”**, pyetën.

**“Muhammedi”**, u përgjigj.

**“Ai është dërguar atje”**, pyetën.

**“Po”**, u përgjigj.

**“Mirë se vjen, lum për ne”**, u përgjigjën. Dhe u çel.  
Kur hymë pamë Musain.

**“Ky është Musai, më thanë. Përshëndete”**. E përshëndeta dhe ai ma ktheu dhe tha:

---



**“Mirë se vjen vëllau i mirë dhe peygamber i mirë.  
Kur u largova nga ai filloi të qajë.**

**“Pse qan!”** e pyetën.

“Qaj sepse pas meje është dërguar peygamber një djalë i ri, ummeti i të cilit do të hyjnë në Parajsë më shumë se sa ummeti im.

Pastaj hypëm në Qiellin e shtatë. Xhibrili kërkoi që të hapet. Pyetën:

**“Kush është?”**,

**“Xhibrili”**, u përgjigj.

**“Kush është me ty?”**, pyetën

**“Muhammedi”**, u përgjigj

**“Ai është dërguar atje”**, pyetën.

**“Po”**, u përgjigj.

**“Mirë se vjen, lum për ne”**, u përgjigjën. Dhe u çel.

**“Mirë se vjen, lum për ne se kush vjen”**, thanë. Dhe kur hymë aty gjetëm Ibrahimin.

**“Ky është babai yt, përshëndete”** më thanë. E përshëndeta dhe ai ma ktheu dhe tha:

**“Mirë se vjen biri im i mirë dhe peygamberi i mire”**. Pastaj m'u ngrit Sidretu el-Munteha.<sup>45</sup> Aty pashë kokrrat e hurmave se ishin shumë të vogëla dhe të pakta. Gjethet i kishin të mëdha sikur veshët e elefantit.

**“Kjo është Sidretu el-Munteha”**, më thanë. Aty pashë katër lumenjë; dy lumenj ishin të fshehtë dhe dy të tjerët dukeshin.

---

<sup>45</sup> Sidretu el-Munteha është emri i Qiellit mbi qiellin e shtatë, sipas mendimit të shumicës së dijetarëve. Muhammedi a.s. pasi kaloi Qiellin e shtatë, ku është qielli i fundit dhe ku mund të gjenden engjëjt; aty u ndal Xhibrili dhe më tutje vazhdoi udhëtimin vetëm Muhammedi a.s.. Sipas versionit tjetër Sidretu el-Muntcha është vendi i lartë i cili iu parashtrua vetëm Muhammedit a.s., kur ai ishte në Miraxh, ndërkaq askush tjetër nuk ka mundur që ta sheh e as ta parafytyrojë. Nisur nga polemika e cila zhvillohet te shkencëtarët islam rreth këtij nocioni, në tekstin origjinal do ta përdori në origjinal, pa e përkthyer.



---

“Çka janë këto”, o Xhibril, pyeta.

“Dy lumenj që nuk duken janë në Parajsë, kurse dy që duken janë Nili dhe Eufrati”, m’u përgjigj.

Pastaj vazhduam deri te Bejtul-Ma’mur. Aty më ofruan një enë të mbushur me verë, një enë tjetër të mbushur me qumësht dhe një enë tjetër të mbushur me mjaltë. Unë mora enën e mbushur me qumësht. Më thanë:

“Kjo është Fitreja <sup>46</sup> në të cilën je ti dhe ummeti yt”. Pastaj m’u bë borxh që të fali nga pesdhjetë namaze për çdo ditë. Duke u kthyer kalova kah Musai. Më pyeti: “Çka të urdhëruan?”

“Më kanë urdhëruar të fal nga pesdhjetë namaze për çdo ditë”, i’u përgjigja.

Ai më tha:

Ummeti yt nuk do të munden të falin nga pesdhjetë namaze në ditë. Unë këtë e kam provuar me njerëzit para teje. Unë i kam shëruar Beni Israilët me këtë. Kthehu te Zoti yt dhe lutju që ta pakësojë për ummetin tënd!”

Unë u ktheva dhe m’i zvogëloi për dhjetë namaze. U ktheva te Musai e ai ma përsëriti të njëjtën porosi. Unë u ktheva përsëri e Ai m’i pakësoi edhe për dhjetë namaze, U ktheva te Musai e ai ma përsëriti të njëjtën porosi. Unë u ktheva përsëri e Ai m’i pakësor edhe për dhjetë namaze, U ktheva te Musai e ai ma përsëriti të njëjtën porosi, Unë u ktheva përsëri e Ai m’i pakësoi edhe për dhjetë namaze.

U ktheva te Musai e ai ma përsëriti të njëjtën porosi. Unë u ktheva përsëri e Ai m’i pakësoi në pesë namaze për çdo ditë.

Më porosi:

“Ummeti yt nuk do të munden të falin nga pesë namaze për çdo ditë. Këtë e kam provuar unë para teje me Beni Israilët. Ktheu dhe lute Zotin tënd që t’ua pakësojë.”

---

<sup>46</sup> Fitre don të thota parakushti natyror i besimit në një All-llah i lindur te njeriu për kur është krijuar

---



Unë - thashë - i jam lutur Zotit tim aq shumë sa që më vjen turp që të shkoj përsëri tek Ai. Unë pranoj që të falim nga pesë namaze.

Atëhere më thirri një zë:

**“E kreva farzin tim dhe ua pakësova robve të mi”.**

3888. Na ka treguar el-llumejdiu. na ka treguar Sufjani, na ka treguar Amri nga lkrimeja, ky nga Ibën Abbasi r.a. për Fjalën e të Lartmadhërishmit:

**“...E atë pamjen tende që të treguam (natën e Miraxhit) nuk e bëm për tjetër vetëm se sprovë për njerëz...”<sup>47</sup>** Ka thënë se ajo ka qënë pamja e vërtetë të cilën e ka parë Resulullahu s.a.v.s. naten e Israsë, kur shkoi në Bejtul-Makdis. Dhe thotë se pema e mallkuar që përmendet në Kur'an është pema e quajtur Zekkum

## KREU 43

### DELEGACIONI I ENSARËVE QË ERIDHI TE PEJGAMBERI S.A.V.S. NË MEKKË DHE BESLIDHJA E AKABES<sup>48</sup>

---

<sup>47</sup> El-Israë? 60

<sup>48</sup> Ibën Is'haku dhe disa të biografë të tjerë përmendin se Muhammedi a.s. pas vdekjes së Eba Talibit, shkoi te disa fise që t'i thërrasë në Islam. Në mes tjerash ai shkoi edhe në Taif dhe në kthim e sipër, fiseve të ndryshme vazhdoi që t'ua parashtrojë fenë - misonin e islamit. Mirëpo, askush nuk i përgjigjej, përkundrazi ata ia kundërvunë fëmijët dhe matrapazët, duke e munduar Muhammedin a.s. pa masë. Ai vazhdonte t'i thërrasë në fe dhe ju thoshte se nëse nuk i përgjigjen pozitivisht: atëherë bile kërkonte që t'ia ndalin mundimet atij dhe atyre të cilët kishin pranuar fenë Islame. Më në fund, në vitin paraprak, para se të fillonte migrimi për në Jethribi (Medine), ai shfrytëzoi rastin e haxhxit dhe fiseve të ndryshme ua parashtroi Islamin. Atë vit në haxhixh kishte ardhur një delegacion nga Jethribi (Medineja) me të cilët Muhammedi a.s. lidhi marrëveshjen e cila në historinë Islame është e njohur me emrin Beslidhja e Akabes



---

3889. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el-Lejthi nga Ukajli, ky nga Ibën Shihabi

Dhe na ka treguar Ahmed bin Salihu, na ka treguar Anbese, na ka treguar Junusi nga Ibën Shihabi i cili ka thënë se e ka lajmëruar Abdurrahman bin Abdullah bin Ka'ab bin Maliku se Abdullah bin Ka'abi, i cili kur u verbua ishte komandant, tha se ka dëgjuar Ka'b bin Malikun duke rrëfyer se si ka munguar prej Pejgamberit s.a.v.s., kur u zhvillua Beteja e Tebukut. Ibën Bukejri në rrëfimin e vet ka thënë:

“Unë kam marrë pjesë me Pejgamberin s.a.v.s. natën e Akabes, kur lidhëm besën në Islam. Kjo për mua ishte më e rëndësishme se sa Beteja e Bedrit, sepse këtë shumica e njerëzve e përkujtonin se si ka ndodhur.

3890. Na ka treguar Ali bin Abdilahi, na ka treguar Suijani i cili ka thënë se Amri ka thënë se ka dëgjuar Xhabir bin Abdilahin r.a. duke thënë: “Dy dajallarët e mi kanë marrë pjesë në Akabe”.

Ebu Abdilahi ka treguar se Ibën Ujejne ka thënë se njëri prej tyre është el-Berraë bin Ma'ruri.

3891. Më ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka lajmëruar Hishami se Ibën Xhurejxhi i ka lajmëruar ata se ka thënë Ata'I dhe Xhabiri:

“Une, babai im dhe dy dajallaret e mi jemi pjesmarres te Akabes”.

3892. Më ka treguar Is'hak bin Mensuri, na ka lajmëruar Jakub bin Ibrahim, na ka treguar djali i vëllaut tim Ibën Shihabi nga mixha i tij, i cili ka thënë:

Më ka lajmëruar Ebu Idris Aidhullah bin Abdilahi se Ubade bin es-Samiti është prej atyre të cilët kanë marrë pjesë në Bedër me Resulullahun s.a.v.s. dhe prej atyre që ka marrë pjesë në natën e Akabes. Këtë e ka lajmëruar se Resulullahu

---



s.a.v.s. në prezencën e një grupi të zgjedhur të sahabeve të tij,(ku) ka thënë:

**“Ejani të më jepni besën se nuk do t’i bëheni All-llahut shok, se nuk do të vidhni, nuk do të bëni zina, se nuk do t’i vritni fëmijët tuaj, <sup>49</sup> se nuk do të shpifni ndaj askujt në prezencën tuaj e as në mungesën e dikujt, se nuk do të bëni gjynahe. Kush i plotëson këto porosi, All-llahu do ta shpërblejë e kush nuk i plotëson këto, do të ndëshkohet në këtë botë. Këtë do ta ketë si mbulojë në këtë botë, përndryshe ai i cili do të goditet me këtë, All-llahu do t’ia mbulojë dhe më tutje ngel punë e Tij; po të dojë do ta dënojë dhe po të dojë do t’ia falë”.**

Ai thotë se ne i dhamë besën.

3893. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar el-Lejthi nga Jezid bin Ebi Habibi, ky nga Ebi el-Hajri, ky nga es-Sanabihi, ky nga Ubade bin es-Samiti r.a., i cili ka thënë:

**“Unë jam prej nektarit të cilit ia dhanë besën Resulullahut s.a.v.s., i premtuam se nuk do t’i bëjmë All-llahut shok, se nuk do të vjedhim, se nuk do të bëjmë zina, se nuk do të vrasim njeri të cilin ka ndaluar All-llahu, në përjashtim kur duhet të mbrohet e drejta, se nuk do të plaçkitim askënd, se nuk do të kushtëzojmë me Parajsë, po qe se i kryejmë këto e nëse tradhtojmë në diçka, dënimin do ta lëmë në Duar të All-llahut”.**

## **KREU 44**

### **MARTESA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. ME AISHEN, ARDHJA E SAJ NË MEDINE <sup>50</sup>**

<sup>49</sup> Në mënyrë të vaçantë përmend vrasjen e fëmijëve sepse në kohën paraislamike arabët i kanë vrarë fëmijët femra, me preteks se ato janë turpi i familjes.

<sup>50</sup> Muhammedi a.s. me Aishen është martuar në vitin e dytë pas hixhretit. Sipas disa biografëve martesë ka ndodhur në vitin e parë pas hixhretit.



---

3894. Më ka treguar Ferve bin Ebi el-Magra, na ka treguar Ali bin Mus'hiri nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë:

“Më martoi Pejgamberi s.a.v.s. kur unë isha gjashtë vjeç. Shkuam në Medine dhe zbritëm te Beni Harith bin el-Hazrexhi. Krahërori më gurgullonte, i lëshova flokët dhe m'i shkurtuan pak. Pas pak erdhi nëna e Ummi Rumanit. Unë isha duke lozur me shoqet e mia. Më thirri mua dhe unë iu afrova. Nuk dija se çka kërkon prej meje. Më mori për dore deri sa iu afruam derës së shtëpisë. Unë isha e shqetësuar derisa frymëmarrja e cila ishte e shpejtuar m'u qetësua. Atëherë mori pak ujë dhe ma lau fytyrën dhe kokën, pastaj hymë në shtëpi. Aty pashë disa gra prej ensarëve të cilat thanë: “Me të mira dhe me bereqet, urime dhe me fat!” Më dorëzoi te ato. Më pastaj nuk pashë kend deri në mëngjez, përveç Resulullahut s.a.v.s.. Më dorëzuan te ai kur unë isha nëntëvjeçare”.

3895. Na ka treguar Mual-la, na ka treguar Vuhejbi nga Hisham bin Urve, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a. e cila tregon se Pejgamberi s.a.v.s. i ka thënë:

**“Të kam parë në ëndërr dy herë; të kam parë e veshur me fustan të mëndafshtë. Dikush më thoshte <<Kjo është gruaja yte, zbuloje>>. Ajo ishte ti.**

**- Po të jetë kjo prej All-llahut do ta bëjë, u përgjigja”.**

3896. Na ka treguar Ubejd bin Ismaili, na ka treguar Ebu Usame nga Hashimi, ky nga i ati i tij i cili ka thënë:

“Hatixheja ka ndërruar jetë para se të kalojë Pejgamberi s.a.v.s. në Medine tre vjet. Pas dy vjetëve ose diçka më tepër e fejoj Aishen, kur ajo ishte gjashtëvjeçare, kurse u martua kur i mbushi nëntë vjet”.

---

## KREU 45

---



## **HIXHRETI I PEJGAMBERIT S.A.V.S. DHE I SAHABEVE NE MEDINE <sup>51</sup>**

Ka thënë Abdullah bin Zejdi dhe Ebu Hurejreja r.a. duke e transmetuar nga Pejgamberi s.a.v.s..

**“Po të mos ndodhte hixhreti do të isha prej ensarëve”,**  
Dhe ka thënë Ebu Musa nga Pejgamberi s.a.v.s., ky ka thënë:

**“Kam parë në ëndërr se unë migrova prej Mekkës në tokën e hurmave. Më shkoi mendja se është Jemame ose Hexheri.<sup>52</sup> Ndërkaq ai ishte qyteti i Jethribit”.<sup>53</sup>**

3897. Na ka treguar el-Humejdi, na ka treguar Sufjani, na ka treguar el-A'meshi, thoshte se ka dëgjuar Eba vailin, i cili ka thënë;

“E kthyem Habbabin i cili tha se kanë bërë hixhretin me Pejgamberin s.a.v.s., për hirë të All-llahut. Dhuratat na erdhën prej All-llahut. Pati prej nesh të cilët nuk morën shpërblimin e tyre. Prej tyre ishte Mus'ab Ibën Umejri, sepse ra shehid në luftën e Uhudit dhe e la Nemiren. Kur ia mbulonim kokën i shpaloseshin, kembët dhe kur ia mbulonim këmbet i shpalohej

---

<sup>51</sup> Muhammedi a.s. për çdo moment priste se kur do t'i jep lejen All-llahu xh.sh. për t'i shpërngulur nga Mekka. Nga dëshira e madhe ai ka ëndërruar shpeshherë vende të ndryshme, ku do të mund të bënte shpërnguljen. Dhe më në fund All-llahu xh.sh i Shpalli “Dhe thuaj: *“Zoti im, më shpjer në vend të mirë dhe më nxjerr në mënyre të ndershme dhe nga ana e Jote më dhuro fuqi ndihmuese”*. ( El-Israë, 80.)

Pejgamberi a.s. hixhretin e bëri tre muaj pas Beslidhjes së Akabes ose diçka më tepër, edhe pse për shpërnguljen e tij ka transmetime të shumta dhe të ndryshme

<sup>52</sup>Jemame dhe Hexher janë emra të vendeve në Gadishullin Arabik.

<sup>53</sup> Jethrib e ka pasur emrin Medineja, para se të shpërgulet Muhammedi a.s.



---

koka. Atëherë Pejgamberi a.s. na urdhëroi që t'ia mbulonim kokën, kurse këmbët t'ia mbulojmë me gjethe të hurmave Dikush prej nesh e tejkaloi shpërblimin dhe ashtu përfunduan”

3898. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Hammadi; ky është Ibën Zejdi nga Jahja, ky nga Muhammed bin Ibrahim, ky nga Alkame bin Vekkasi, i cili ka thënë:

Kam dëgjuar Ibën Umerin r.a. i cili thoshte:

“Punët shpërblehen sipas mjetit. Kush bën hixhretin me qëllim që të arrijë diçka në jetë atë do ta arrijë, ose për ndonjë grua të cilën do të martohet. Shpërngulja po ashtu do të shpërblehet, e kush bën për hirë të All-llahut dhe të Dërguarit të Tij, hixhreti i tij do të shpërblehet prej All-llahut dhe të Dërguarit të Tij s.a.v.s”.

3899. Më ka treguar Is'hak bin Jezid ed-Dimishkiu, na ka treguar Jahja bin Hamza, ka thënë se i ka treguar Ebu Amër el-Euzaiu nga Abdete bin Ebi Lubabe, ky nga Muxhahid bin Xhebër el-Mekkijji se Abdullah bin Umeri r.a. thoshte:

“Nuk ka hixhret pas Çlirimit”<sup>54</sup>

3900. Ka thënë Jahja bin Hamza se më ka treguar el-Evzaiu nga Ata bin Ebi Rebahu, i cili ka thënë se ka vizituar Aishen bashkë me Ubejd bin Umejri el-Lejthin dhe e pyetëm për hixhretin, e ajo tha:

Sot nuk pranohet hixhreti. Atëherë besimtarët iknin për hirë të fesë të All-llahut dhe të Dërguarit të Tij, nga frika se mos i kthejnë prej fesë, kurse sot All-llahu e ngadhnjeu Islamin. All-llahu adhurohet kudo, por ka ngelur Xhihadi dhe mjeti”.

---

<sup>54</sup> Ibën Umeri thënie e tij e mbështet në hadithet e Pejgamberit a.s. në të cilat përmendet se pas Çlirimil të Mekkës të gjitha shpërnguljet - hixhretet që bëhen nuk do të shpërblehen, sikur Hixhreti që u bë prej Mekkës në Medine, Te shkencëtarët islam rreth kësaj çështje ka mendime të ndryshme, por për këtë rast nuk do t'i përmendim në mënyrë të zgjeruar.

---



3901. Më ka treguar Zekerija bin Jahja, na ka treguar Ibën Numejri, ka thënë Hishami se e ka lajmëruar i ati i tij nga Aisheja r.a. se Se'adi ka thënë:

“O Zot, Ti e di se për mua më i dashur është Xhihadi për hir Tuajin, të luftojë ata që përgënjeshtroan të Dërguarin Tënd s.a.v.s. dhe e nxorën prej vendlindjes. O Zot, unë mendoj se Ti na e detyrove që t'i luftojmë ata!”

Dhe ka thënë Ebban bin Jezidi se na ka treguar Hishami nga i ati i tij, më ka lajmëruar Aisheja se ka thënë:

“...Prej popullit të cilët përgënjeshtroan Pejgamberin Tënd dhe e nxorën prej Kurejshitëve”.

3902. Më ka treguar Matar bin el-Fadli, na ka treguar Reuh bin Ubade, na ka treguar Hishami, na ka treguar Ikrimeja nga Ibën Abbasi r.a., i cili ka thënë:

“Resulullahit s.a.v.s. dërgata i erdhi në moshën katërdhjetë vjeçare, në Mekke qëndroi trembëdhjetë vjet, kur i vinte Shpallja, pastaj u urdhërua me hixhretin, pas të cilit jetoi dhjetë vjetë dhe ndërroi jetë kur kishte gjashtëdhjetë e tre vjet”.

3903. Më ka treguar Matar bin el-Fadli, na ka treguar Reuh bin Ubade, na ka treguar Zekerija bin Is'haku, na ka treguar Amër bin Diari nga Ibën Abbasi, i cili ka thënë:

“Resulullahu s.a.v.s. në Mekke qëndroi trembëdhjetë vjetë dhe ndërroi jetë kur kishte gjashtëdhjetë e tre vjet”.

3904. Na ka treguar Ismail bin Abdilahi, ka thënë se i ka treguar Maliku nga Ebi en-Nadëri vazal i Umer bin Abdilahit, ky nga Ubejdi d.m.th. Ibën Hunejni, ky nga Ebi Seid el-Hudariu r.a. i cili thotë se Resulullahu s.a.v.s. u ul në minber dhe tha:

**“All-llahu ndonjë robit i ka dhënë mundësi që të zgjedhë prej të mirave të dynjasë çka të dejë!”**

Ebu Bekri filloi të qajë dhe tha:



---

“Të kemi zgjedhur në vend prindërve tanë!?”

Ne u habitëm me këtë. Njerëzit filluan të thonë:

“Shikojeni këtë plak! E ka zgjedhur Resulullahun s.a.v.s. në vend të robit, të cilin ia ka zgjedhur All-llahu me atë që mund t’i jepet nga të mirat e dynjasë dhe asaj që ka ai”. Mirëpo, ai vazhdonte të thotë:

“Të kemi zgjedhur para prindërve tanë”.

Pra Resulullahun e pat zgjedhur ai për vete. Ebu Bekri ishte më dituri në mesin tonë. Resulullahu s.a.v.s. në lidhje me këtë ka thënë.

**“Më i afërmi dhe më i dashuri për mua është Eba Bekri. Po të merrja për mik ndonjërin nga ummeti im, do ta merrja Eba Bekrin, në përjashtim të miqësisë së Islamit. Në xhami mos leni asnjë dritare, përveç dritares së Ebi Bekrit”.**

3905. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el-Lejthi nga Ukajli, ka thënë Ibën Shihabi dhe se e ka lajmëruar Urve bin ez-Zubejri se Aisheja r.a., gruaja e Pejgamberit s.a.v.s. ka thënë:

“Nuk i kam ndihmuar prindërit e mi asnjëherë, në përjashtim kur ata pranuan fenë. Nuk kalonte gati asnjë ditë e të mos na vizitojë Resulullahu s.a.v.s., gjatë ditës; në mëngj ez dhe në mbrëmje. Dhe kur u sprovuan muslimanët, Ebu Bekri u nis për në migrim <sup>55</sup> në drejtim të Etiopisë dhe arriti te Berkul-Gimad <sup>56</sup> e takoi Ibën ed-Dagine, i cili ishte i pari i fisit el-Kare. Ai e pyeti:

“Për ku je nisur o Eba Bekër?”

“Më kanë përzënë populli im. Kam dalur të gjej ndonjë vend ku do t’a adhurojë Zotin tim!?” iu përgjigj,

---

<sup>55</sup> Ai u nis me qëllim që të takojë ata të cilët u nisën të migrojnë për në Etiopi.

<sup>56</sup> Berkul-Gimad është emri i vendit i cili është në drejtim të Jemenit. Për të arritur deri te ky vend prej Mekës duhet të ecish rreth pesë netë.

---



Ibën ed-Degine i tha”

“Njeri sikur ti, nuk ka mundësi as të del e as ta përzhënë, sepse ti ndihmon të varfërit, mbanë lidhjet familjare, ti e mban të rëndën, e nderon mysafirin dhe i ndihmon ata të cilëve iu bëhet e padrejtë. Unë do të jem fqiu yt. Pra, kthehu dhe adhuroje Zotin tënd në vendin tënd!”

Ai u kthye. Bashkë me të u kthye edhe Ibën ed-Degine. (Kur arritën në Mekke), Ibën ed-Degine u soll rreth parisë së Kurejshitëve dhe u tha:

“Njeriu sikur Eba Bekri nuk mund të përzihet e as të del prej këtu! E përzhini njeriun i cili ndihmon të varfërit, mbanë lidhjet familjare, i cili e mban të rëndën, e nderon mysafirin dhe i ndihmon ata të cilëve iu bëhet e padrejtë. Kujtoj se Kurejshitët nuk do t’ia kthejnë Ibën ed-Degines fqijësinë që i ka ofruar?!”

Ata atëherë Ibën ed-Degines i thanë:

“Thuaj Ebu Bekrit që ta adhurojë Zotin e vet në shtëpinë e tij. Aty le të falet dhe le të lexojë çka të dojë, le të mos na shqetësojë neve me transparencën e tij, sepse frikësohemi se mos po i kthen gratë dhe fëmijët tanë”.

Ibën ed-Degina këtë ia tha Eba Bekrit. Eba Bekri qëndroi në shtëpinë e tij, ku e adhuronte Zotin e tij, nuk e falte namazin haptazi dhe Kur’anin e lexonte vetëm në shtëpinë e tij. Dikur Eba Bekri pranë shtëpisë së tij ndërtoi një xhami dhe aty filloi të falë namazin, të lexojë Kur’anin. Aty pranë filluan të kalojnë gratë e politeistëve dhe fëmijët e tyre, të cilët habiteshin me atë që shihnin te ai. Eba bekri ishte njeri emocional sa që nuk mbante të qarët, kur lexonte Kur’an. Kjo i shqetësonte parinë e politeistëve, prandaj e thirrën Ibën ed-Deginen i cili erdhi te ata, dhe i thanë:

“Ne lejuam që Eba Bekri të jetë pranë teje dhe të adhurojë Zotin e vet në shtëpinë e tij, mirëpo ai e tejkaloi këtë dhe ndërtoi xhaminë pranë shtëpisë së tij, ku falet dhe lexon Kur’an në mënyrë transparente. Ne u frikësuam se mos i kthen gratë



---

dhe fëmijët tanë, prandaj ndaloje! Nëse pranon që të adhurojë Zotin e tij në shtëpinë e tij le të urdhërojë, përndryshe, nëse mohon këtë, atëherë tërhiqja premtimin e dhënë, sepse ne nuk duam që t'ju thejmë në fjalë, por nuk i lejojmë Eba Bekrit të vazhdojë me transparencën më tutje”.

Aisheja tregon.

Erdhi Ibën ed-Degine te Eba Bekri dhe i tha.

“Ti e di se çka të premtova. Ty ose do të kufizohesh ose do të tërheq premtimin dhe mbështetjen. Nuk dëshiroj që të flasin arabët se unë tradhtova njeriun, të cilit i kam dhënë besën!?”.

“Unë ta kthej fqinjësinë që më ofrove, sepse dëshiroj të jem fqiu i All-llahut xh.sh.”, iu përgjigj Eba Bekri.

Pejgamberi s.a.v.s në atë kohë ende gjendej në Mekke Muslimanëve iu drejtua dhe iu tha:

**“Unë kam parë në ëndërr vendin ku do të migroni ju, ai është vendi i hurmave dhe vendi i gurëve të zinj”.**

Pas kësaj migroi kush migroi në drejtim të Medies, ndërkaq ata të cilët patën migruar për në Etiopi shkuan në Medine edhe Eba Bekri bëhej gati që të migrojë për në Medine, mirëpo Resulullahu s.a.v.s. i tha:

**“Qëndro këtu, sepse unë pres lejen”.**

“Mos do të shoqëroj unë a?”, i tha Eba Bekri.

“Po”, u përgjigj.

Atëherë Eba Bekri u ndal që ta shoqërojë Resulullahun s.a.v.s. dhe i përgatiti dy deve edhe pse priti katër muaj.<sup>57</sup>

Ka thënë Iben Shihabi, ka thënë Urveja se Aisheja ka thënë:

Një ditë, në mesditë, kur ne ishim ulur në shtëpi te Ebi Bekri, dikush i tha Eba Bekrit se vjen Resulullahu s.a.v.s..

---

<sup>57</sup> Pritja katër mujore, sipas komentatorëve të hadithit, ka për qëllim kohën prej kur u lidh beslidhja në Akabe dhe deri kur iu dha leja për të bërë hixhretin për në Medine.

---



Kjo ishte koha kur asnjëherë nuk kishte ardhur, për çka Eba Bekri tha:

“Ky është përgëzim për mua, sepse në kohën që vjen ai, kjo mund të jetë vetëm ndonjë urdhër”

Ajo pastaj vazhdon.

Erdhi Resulullahu s.a.v.s. dhe kërkoi që të hyjë. I dhanë leje dhe hyri. Pasi hyri Pejgamberi s.a.v.s. i tha Ebi Bekrit:

**“Nxjerr çka ke me veti!”**

“Atë që kam unë është e familjes tënde, o i Dërguar i Allahut”

**“Më është lejuar që të lëshoj (Mekkën)!”** tha Pejgamberi s.a.v.s.

“A do të shoqëroj o Resulullah?”, pyeti Eba Bekri.

**“Po”, iu përgjigj.**

“Atëherë merre njërën nga devet e mia o Resulullah”

**“Me pagesë?”**, iu përgjigj Pejgamberi s.a.v.s.

Pastaj Aisheja thotë se ua kanë përgatitur udhëtimin duke iu përgatitur një janxhik me ushq. Esma e bija e Eba Bekrit ua dha fustanin e saj në bazë të çkafit fitoi pseudonimin e zoja e fustanit. Pastaj u ngjit Resulullahu s.a.v.s. dhe Eba Bekri në shpellen e cila gjendej në kodrinën Theur. Aty qëndruan tre netë. Bashkë me ata qëndroi edhe Abdullah bin Ebi Bekri, i cili ishte një djalosh i ri dhe u shërbente atyre deri vonë, ndërkaq në mëngjez ishte në mesin e Kurejshitëve në Mekkë. Gjithçka që dëgjonte dhe mësonte, i informonte me kohë ata të dy gjatë natës e cila vijonte. Gjithashtu ata i ruante edhe Amir bin Fuhejre, vazal i Eba Bekrit, i cili rreth shpellës i sillte delet një kohë dhe në kohën e vapës poshonte diku. Atyre dyve u shërbente me qumështin e deleve? Kështu veproi gjatë tre netëve Më në fund Resulullahu s.a.v.s. dhe Ebu Behri e paguan një burrë prej fisit Beni ed-Dijl, i cili ishte prej bijëve të Bem Abdi bin Adijj, Ky ua tregoi rrugën, sepse ishte njohës i mirë i rrugës që duhej ta kalojnë. Për këtë lidhën besën me familjen e el-As bin Vail es-Sehmiut dhe ishte në fenë e



---

Kurejshitëve, mirëpo ia besuan atij devet dhe ia lanë në besë shpellën pas natës së tretë, ndërkaq bashkë me ata u nis Amir bin Fuhejre dhe Delili - udhëheqësi dhe morën rrugën e bregdetit”.

3906. Ibën Shihabi ka thënë:

Dhe më ka lajmëruar Abdurrahman bin Malik el-Medlexhiu; ky është djali i vëllaut të Surraka bin Malik Ibën Xhu'eshemit se i ati i tij e ka lajmëruar se ka dëgjuar Surraka bin Xhu'shemin duke thënë:

“Erdhi i dërguari i pabesimtarëve Kurejshitë dhe për Resulullahun s.a.v.s. dhe Eba Bekrin ofronin dije<sup>58</sup> nëse i vrasin ata ose i zënë rob. Une isha ulur në një mexhlis te Beni Mudlexhi. Erdhi një burrë prej tyre dhe m'u drejtua mua:

“O Surraka, pak para kalova rreth bregdetit dhe pashë Muhammedin me shokët e tij”.

Unë kuptova se janë pikërisht ata, mirëpo përkundrazi atij i thashë:

“Ata nuk janë ata, por ti ke parë filanin dhe filanin, të cilët janë nisur para nesh”. Në atë mexhlis ndejta edhe një çast pastaj u çova dola dhe urdhërova shërbëtoresh time të më përgatisë kalin dhe i thashë që të mos i tregoj askujt. Mora shtizën, ia vendosa në maje pjesën e hekurit dhe e fsheha deri sa erdha te kali. E shalova dhe u nisa me të shpejt, me qëllim që të mos më sheh askush. Shërbëtoresh ia mora hartën prej dore, pastaj e gjuajta shortin të shoh se a do të fitojë ose do të humbasë. Më doli ajo që nuk e doja. U nisa me kalin, përkundër fatit që më tregonte shorti. Dikur dëgjova leximin e Resulullahut s.a.v.s. i cili nuk lëvizte aspak, kurse Eba Bekri nuk ishte i rehatshëm. Këmbët e kalit humbën në zallin e shkretëtirës deri në gjanjë. U habita nga kjo që ndodhi. Kali

---

<sup>58</sup> Dije ishte dhurata prej 100 deve të kuqe, kush e zë të gjallë Muhammedin a.s. dhe Eba Bekrin dhe t'i kthejnë përsëri në Mekë

---



filloi të hingëllojë dhe nuk kishte fuqi që t'i nxjerrë këmbët nga rrëra. Kur përpiquej të nxjerrë këmbët, nga rrëra, delte një pluhur sikur tym i cili shkonte deri në qiell. Përsëri gjuajti shortin dhe fati tregonte atë që nuk e doja unë. I thirra në besim e ata u ndalën. Iu afrova atyre. Kur iu afrova në vendin tim, diçka më thoshte se Resulullahu s.a.v.s. do të ngadhnjejë, atëherë i thashë:

“Populli yt për nxënjen tende japin dhuratë dijen. Unë do t'i lajmëroj ata ashtu si ju pëlqen atyre. Ndërkaq iu për rruge do të takoni tufën e deveve të mia dhe mund të ushqeheni prej tyre”. Mirëpo ai nuk pranoi dhe më tha:

**“Largohu prej nesh!”**

Unë iu luta që të më shkruaj një letër e cila do të më shërbente si dëshmi. Ai urdhëroi Amir bin Fuhejren i cili në një asht shkroi diçka dhe Resulullahu s.a.v.s. vazhdoi rrugën Ibën Shihabi ka thënë:

“Më ka lajmërnar Urve bin ez-Zubejri se Resulullahu s.a.v.s. ka takuar ez-Zubejrin me një grup prej muslimanëve të cilët bashkë me karvanin e tyre ktheheshin prej Shami. Ez-Zubejri e mbuloi Resulullahun s.a.v.s. me një çarshaf të bardhë.

Muslimanët e Medinës dëgjuan se Resulullahu s.a.v.s. ka dalur prej Mekkës. Gjatë tërë ditës ata e pritnin ardhjen e tij, në përjashtim kur vinte mesdita - vapa e madhe. Një ditë, pasi u vonua ardhja e tij, ata filluan të dyshojnë dhe u kthyen të dëshpruar në shtëpitë e tyre. Një burrë prej hebrenjëve u ngjit në kodër që të sheh mos po vjen dhe rastësisht pa Resulullahun bashkë me shokët e tij, të cilët i dukeshin si fatamorganë dhe nuk e mbajti veten por bërtiti:

“O arab, ky është fati i juaj të cilin e pritni!”

Muslimanët i rrokën armët dhe takuan Resulullahun s.a.v.s. në vapën e drekës. Ai shikoi djathtas dhe majtas dhe zbriti te Beni Amër bin Aufi. Kjo ndodhi ditën e hënë të muajit Rebiul-Evvel. Pastaj u qua Ebu Bekri para njerëzve, kurse Resulullahu s.a.v.s. u ul dhe heshte. Ata të cilët vinin prej



---

ensarëve ia uronin Ebu Bekrit ardhjen. Kështu vazhduan deri sa Resulullahun s.a.v.s. e kapi nxehti i diellit. Atëherë Ebu Bekri i bëri hije me teshat e veta. Kjo bëri që të pranishmit ta njofin Resulullahun s.a.v.s. i cili ndejti te Beni Amër bin Aufi disa dhjetra netë. Aty ngriti xhaminë për ibadet, ku u fal edhe Resulullahu s.a.v.s. Pastaj hypi deven e tij dhe u nis bashkë me njerëzit deri sa arritën te vendi i xhamisë në Medine, të cilin vend e bekoi. Ai u falë në atë vend ku u falën edhe muslimanët. Vendi ishte pronë e Suhejlit dhe sehlit të cilët ishin dy jetimë e që ishin nën mbrojtjen e Sead bin Zurare. Kur u ndale deveja në atë vend,<sup>59</sup> Resulullahu s.a.v.s. tha:

**“Insha-All-llah, këtu do të vendosem”.**

Pastaj Resulullahu s.a.v.s. thirri dy djelmoshat për t’ua shjpeguar fushën ku do të ndërtonte xhaminë. Ata iu përgjigjën:

“Jo, o i Dërguar i All-llahut, ne këtë ta falim ty”

Resulullahu s.a.v.s. mohoi që të pranojë fushën si dhuratë prej atyre, por kërkoi që ta blejë dhe pastaj ndërtoi xhaminë.

Itesulullahu s.a.v.s. bashkë me besimtarët barte tullat për derisa e ndërtonin xhaminë dhe thoshte.

**Kjo ngarkesë nuk është mundim i Hajberit,  
Këtë Zoti jonë e pastroi dhe e shpërlau,  
O Zot, shpërblimi i kësaj që jepet në Ahiret,**

---

<sup>59</sup> Pasi arriti Muhammedi a.s. në Medine, secili kishte dëshirë që ai të zbresë te ajo familje. Mirëpo. Muhammedi a.s. duke dashur që të mos prekë asnjërën familje, vendosi të zbresë në vendin ku do të ndalet devja. Në fakt ardhja e Muhammedit a.s. në Medine ishte nder për të gjithë ensarët, e në veçanti do të veçohej familja ku do të vendosej ai. Kjo ngëherit do të bënte nder të vaçant për ata. Mirëpo, ndodhi ashtu si nuk pritte askush; deveja u ndal te fusha e cila ishte e mbjellur me hurma, pronë e dy Jetimëve dhe ai aty u vendos. Kjo njëherit dëshmoj se Muhammedi a.s. nuk migroi për qëllime personale, por vetëm për të plotësuar misionin e Shpallur nga All-llahu xh.sh.

---



**Mbi Ensarët dhe Muhaxhirët prandaj bëj rahmet.<sup>60</sup>**

Ibën Shihabi ka thënë

“Nuk kemi dënuar prej haditheve tjera që Resulullahu s.a.v.s. të ketë përmendur diçka në formë të poezisë në përjashtim të strofës së përmendur”.

3907 Na ka treguar Abdullah bin Ebi Shejbe, na ka treguar Ebu Usame, na ka treguar Hishami nga i ati i tij dhe Fatimeja nga Esmë r.a., e cila tregon:

“Përgatita pak ushqim për në rrugë, kur u nis Pejgamberi s.a.v.s dhe Ebi Bekri për në Medie. I thashë babait tim se nuk kam me çka ta lidhi me përjashtim të rrypit tim. “Lidhe me të”, më tha. Unë e lidha me atë dhe prandaj mora pseudonimin “zonja e dy rrypave”,.

Dhe ka thënë Ibën Abbasi: “Esmë është Zoja e dy rrypave”

3908. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu’be nga Ebi Is’haku, ka thënë se ka dëgjuar el-Berrain r.a. duke thënë:

Kur u nis Resulullahu s. a. v. s. për në Medie pas iu vu Surraka bin Malik bin Xhu’shumi. Pejgamberi s.a.v.s. u lut kundër tij dhe kalit të tij i sharruan këmbët në rrërë. Atëherë ai tha:

“Lute All-llahun për mua se unë nuk do të bëjë kurrgjë të keqe”

Ai u lut për atë. Pastaj Resulullahun s.a.v.s. e zuri etja dhe për këtë kaloi pranë një bariu. Ebu Bekri ka thënë:

“Mora një shtëmbë. I mola delet dhe piu prej qumështit deri sa u kënaq”.

---

<sup>60</sup> Fjalja që vijon është jashtë kontekstit të vargjeve që përmenden në fjalën e Pejgamberit a.s. prandaj edhe nuk e shoh të arsyeshme që të përkthehet, sepse del jashtë kontekstit dhe vjen si fjali e tepërt. Kermani thote se kjo fjali si duket është futur nga ndonjë vjershë tjetër, por pasi që Buhariu e përmend, Askalani dhe shumica e muhadithinëve e lënë në vend, duke mos e prekur.



---

3909. Më ka treguar Zekerija bin Jahja nga Ebi Usame, ky nga Hisllam bin Urvet ky nga i ati i tij, ky nga Esma r.a. e cila tregon se ka qënë shtatzënë me Abdullah bin Zubejrin.

“Unë u nisa kur i kisha plotësuar ditët. Vajta në Medie dhe kur arrita në Kuba, aty e linda. Pastaj shkova te Pejgamberi s.a.v.s. dhe e vura në dhomën e tij. Ai atëherë kërkoi një hurmë, e përtypi dhe pastaj e ushqeui atë. Kjo është haja e parë të cilën e futi në bark. Pastaj kërkoi edhe një hurmë e përtypi dhe e bekoj atë. Ky ishte fëmija i parë që më lindi në Islam”.

Këtë e mbështet Halid bin Mahledi nga Ali bin Mushiri, ky nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Esma r.a. se ajo ka migruar te Pejgamberi s.a.v.s. kur ishte shtatzënë.

3910. Na ka treguar Kutejbe nga Ebi Usame, ky nga Hisham bin Urve, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë:

“Fëmija i parë që ka lindur në Islam është Abdullah bin ez-Zubejri.

E sollën te Pejgamberi s.a.v.s. e ai mori një hurmë, e përtypi pastaj e ushqeui atë. Të parin ushqim që e futi në bark, e pati nga Pejgamberi s.a.v.s.”.

3911. Më ka treguar Muhammedi, na ka treguar Abdus-Samedi, më ka treguar Ubejje, na ka treguar Abdulaziz bin Suhejbi, na ka treguar Enes bin Maliku r.a. i cili ka thënë.

“Pejgamberi s.a.v.s. u nis për ne Medine i shoqëruar nga Ebu Bekri. Ebu Bekri ishte plak të cilin e njihnin, kurse Pejgamberi i All-llahut ishte i ri dhe nuk njihej. Thotë se kur i takonin Eba Bekrin e pyetnin:

“O Eba Bekër, kush është ky njeri që është me ty?”

“Ky është shoku i cili ma tregon rrugën”, u përgjigjej.

Ata mendonin se me rrugën kishte për qëllim rrugën për ku udhëtonin, kurse ai mendonte për rrugën e hajrit. Kur u kthye Ebu Bekri pa një kalorës i cili u ishte afruar. Ai atëherë tha: “O Resulullah, ky kalorësi na është afruar?!” Pejgamberi s.a.v.s. u

---



kthye kah ai dhe tha: “O Zot, rrëzoje!” Atëherë kali u rrëzua. Pastaj u çua dhe i mahnitur tha: “O Pejgamber i All-llahut, më urdhëro çka të duash?”

Resulullahu s.a.v.s.u përgjigj:

**“Mbaje vendin dhe mos lejo që të na afrohet askush.”**

Dhe kështu ai në fillim të ditës mbronte Resulullahun s.a.v.s., ndërkaq, në mbrëmje përpiquej për vetveten.

Dikur <sup>61</sup> Resulullahu s.a.v.s. u nis në anën e el-Hurres dhe ne ndërkohë thirri ensarët që të vijnë te Pejgamberi s.a.v.s. dhe Ebu Bekri. Ata erdhën, u përshëndetën dhe thanë:

“Urdhëroni, niseni në besën tonë dhe nën përuljen tonë të plotë”. Atëherë Resulullahu s.a.v.s. dhe Ebu Bekri shaluan deven duke ua lënë armatimin të tjerëve.

Në Medine njerëzit nga gëzimi i madh që i kaploi filluan të këndojnë **“Arriti Pejgamberi i All-llahut, arriti Pejgamberi i All-llahut”**. Ata vazhdimisht pritnin duke kënduar **“Erdhi Pejgamberi i All-llahut”**.

Ai vazhdoi të ecë deri sa u ndal te shtëpia e Ebi Ejubit. Ky ishte duke punuar në fushën e hurmave atë dëgjoi Abdullah bin Selamin. Shpejtoi që të lërë punën. Erdhi te Pejgamberi s.a.v.s.bashkë me gruan e tij pastaj u kthye duke thënë e duke pyetur: “Ky është Pejgamberi i All-llahut, cilën shtëpi t’ia lëshojmë?”

Ebu Ujubi i tha: “Më ke mua o i Dërguar i All-llahut, kjo është shtëpia ime, qe ku e ke derën!”

Pejgamberi a.s. iu përgjigj: **“Shko dhe përgatite vendin.**

Të pranishmit bërtitën: “Qofshim në begatinë e All-llahut!”

---

<sup>61</sup> Muhammedi a.s. qëndroi një kohë në vendin e quajtur Kuba dhe aty ndërtoi xhaminë e pare, pasi u detyrua me misionin e Islamit. Pas një kohe thirri një grup prej ensarëve, nga ata të cilët e patën lidhur beslidhjen në Akabe, me qëllim që të hyjë më sigurtë në Medine.



---

Pas kësaj erdhi Abdullah bin Selami <sup>62</sup> dhe tha:

“Dëshmoj se ti je i Dërguar i All-llahut dhe se ti ke ardhur me të vërtetën. Hebrenjtë e dinë se unë jam i pari dhe më i dituri i tyre. Thirri ata dhe pyeti para se të marrin vesh se unë kam pranuar Islamin se kur do të marrin vesh se unë kam pranuar islamin, për mua do të thonë edhe atë që nuk e kam”.

Pejgamberi s.a.v.s. i thirri, ata, erdhën, hyrën te ai, me ç’rast Resulullahu s.a.v.s. i pyeti:

**“O hebrenjë, mjere për ju, frikësohuni All-llahut! Pasha All-llahun i cili është Një dhe përveç Tij nuk ka zot tjetër, ju e dini se unë jam vërtetë i Dërguar i All-llahut, se unë kam ardhur me të Vërtetën, prandaj pranoni Islamin?!”**

“Nuk dimë për këtë”, u përgjigjën duke e përsëritur tri herë.

**“Çfarë njeriu është Abdullah bin Selami?”** pyeti Resulullahu s.a.v.s.

“Ai është i pari jonë, dhe bir i të parëve tonë. Biri më i ditur dhe me gjenjë prej më të diturëve”, u përgjigjën.

I pyeti: **“Çka mendoni, nëse ai ka pranuar islamin?”**

U përgjigjën: “Mos dashtë zoti, asnjëherë ai nuk do të pranojë Islamin!”

**“Çka mendoni, nëse ai ka pranuar islamin?”**, i pyeti.

“Mos dashtë zoti, asnjëherë ai nuk do të pranojë Islamin!”, u përgjigjën.

**“Çka mendoni, nëse ai ka pranuar islamin?”**, i pyeti.

“Mos dashtë zoti, asnjëherë ai nuk do të pranojë Islamin!” U përgjigjën.

---

<sup>62</sup> Abdullah bin Selami para se të pranojë Islamin Muhammedit a.s. i parshtroui tri pyetje të cilat nuk mund t’i dijë askush tjetër përveç Pejgamberit se kur do të jetë Dita e Sa’atit (katakлизma e kësaj bote), cili është ushqimi i parë që do ta hanë Xhennetlinjtë dhe cilat janë shenjtat sipas të cilave mund të konstatohet se fëmija është i nënës apo i babës. Pasi iu përgjigj pyetjet, atëherë pranoi Islamin

---



**“O Ibën Selam, del para tyre!”**, urdhëroi (Muhammedi a.s.)

Ai doli para tyre dhe iu tha:

“O hebrenjë, frikësohuni All-llahut! Pasha All-llahun i Cili është Një dhe përveç Atij nuk ka tjetër ju e di se ky është i Dërguar i All-llahut dhe se ka ardhur me të vërtetën.

“Ti rren”, i thanë ata.

Atëherë Resulullahu s.a.v.s. i përzuri dhe i nxori jashtë.”

3912. Na ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka lajmëruar Hishami nga Ibën Xhurejxhi, ka thënë se e ka lajmëruar Ubejdullah bin Amri nga Nafiu - d.m.th. nga Ibën Umeri, ky nga Umer bin el-Hattabi r.a., i cili ka thënë:

“Grupi i parë i cili migroi ishte prej katër mijë vetave, kurse Ibën Umeri thotë se kanë qenë tremijë e pesqind veta. Atë e pyetën se ky a është në grupin e muhaxhirasve dhe atëherë pse e hoqën prej katërmijë vetave.

Me ate kanë bërë hixhretin prindërit e tij dhe nuk është i barabrtë me atë që migron vetë”<sup>63</sup>

3913. Na ka treguar Muhammed bin kethiri, na ka lajmëruar Sufjani nga el-A'meshi, ky nga Ebi Vaili, ky nga Habbabi, i cili ka thënë:

“Bëmë Hixhretin me Resulullahun s.a.v.s....”

3914. Dhe na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja nga el-A'meshi, ka thënë kam dëgjuar Shekik bin selemen i cili ka thënë se iu ka treguar Habbabi i cili thotë:

---

<sup>63</sup> Abdullah bin Umeri (djali i Umer bin Hattabit) kur ndodhi Hixhreti i parë i muslimanëve prej Mekkës në Medine ishte 12 vjeç dhe udhëtoi bashkë me prindërit e tij. Për këtë në tekstin e rrëfimit të hadithit veçohet si numër, sepse si fëmijë nuk ka mundur të dijë për vlerën e migrimit. Njëherit, nga teksti nënkuptohet se muslimanët në historinë tyre gjithçka kanë përcjellur me përpikmëri.



---

“Bëmë hixhretin me Resulullahun s.a.v.s. duke kërkuar kënaqësinë e All-llahut, për çka All-llahu do të na shpërblejë. Disa prej nesh nuk e shfrytëzuan këtë shpërblim të all-llahut, njëri prej tyre ishte Mus’ab bin Umejri i cili u vra në Ditën e Uhudit dhe trupin e të cilit nuk kishim me çka të mbështjellim, përveç një çarshafit të vogël me të cilin kur ia mbulonim kokën i shpaloheshin këmbët, kur ia mbulonim këmbët, i shpalohej koka. Ateherë Resulullahu s.a.v.s. na urdhëroi që t’ia mbulojmë kokën, kurse këmbët t’ia mbulojmë me gjethe të hurmës. Prej nesh ka patur edhe të atillë që shfrytëzuan shpërblimin dhe prej atij kanë dhënë diçka”.

3915. Na ka treguar Jahja bin Bishri, na ka treguar Reuhi, na ka treguar Aufi nga Muavi bin Kurrete, i cili thotë se i ka treguar Ebu Burde Ibën Ebi Musa el-Esh’ariu, i cili ka thënë:

Abdullah bin Umeri më pyeti:

“A e di se çka i ka thënë babai yt babait tim?”

“Jo”, iu përgjigja.

Babai im i ka thënë babait tënd:

“O Eba Musa! A të gëzon ajo se ne kemi pranuar Islamin me Resulullahun s.a.v.s., se kemi bërë Hixhretin bashkë me atë, kemi marrë pjesë në betejat të ndryshme, kemi punuar bashkë me Resulullahun s.a.v.s. kemi falur namazin, kemi agjëruar, kemi bërë shumë punë të mira, ne kemi qenë shkaktar që shumë njerëz kanë pranuar Islamin edhe ne e kemi dashur këtë.

Babai im i tha:

“Për mua, pasha Atë që ka jetën e Umerit në duart e Tij, do dëshiroja që kjo të jetë e vazhdueshme dhe për secilën punë që kemi bërë ne dhe e kemi marrë kokë për kokë”

Atehere unë i thashë: “Pasha All-llahun, babai yt është më i mirë se babai im”.

3916. Më ka treguar Muhammed bin es-Sabah - ose më ka arritur prej tij - na ka treguar Ismaili nga Asimi, ky nga Ebi



Uthmani i cili thotë se ka dëgjuar Ibën Umerin r.a. duke thënë se po qe se i thuhej se ke bërë Hixhretin para babait, hidhërohej. Ka thënë se unë bashkë me Umerin shkuam te Resulullahu s.a.v.s. të cilin e gjetëm duke pushuar, prandaj u kthyem në shtëpitë tona. Pastaj Umeri më thirri dhe me tha: “Shko dhe shih a është zgjuar?”

Shkova te ai, hyra Brenda dhe e urova pastaj shkova te Umeri dhe e lajmërova se është zgjuar. U nisëm për te ai duke shpejtuar. Hymë Brenda dhe e uruam.”

3917. Na ka treguar Ahmed bin Uthmani, na ka treguar Shurejh bin Mesleme, na ka keguar Ibrahim bin Jusufi nga i ati i tij, ky nga Ebi Is’haku, i cili thotë se ka dëgjuar el-Berrain duke treguar:

“Ebu Bekri bleu nja deve prej Azibit të cilën ia dërguam. Azibi e pyeti për ecjen e Resulullahut s.a.v.s.<sup>64</sup> Ai i tha:

Njerëzit vështrojnë se ku gjendemi ne. Ne natën ishim nisur dhe udhëtuam tërë natën dhe tërë ditën, deri sa ra vapa e drekës. U afruam afër një shkëmbi i cili formonte hijen e vete. Nën hije lashë një çarshaf të cilin ia shtrova Resulullahut s.a.v.s. ku Ai u mbështet. Unë fillova të vështojë anë e kand dhe pashë një bari i cili përpiquej të gjejë hijen, siç kërkuam edhe ne pak më parë. E pyeta i kujt ishte. Më tha se jam “filani”. E pyeta se a kanë dhentë e tij qumësht. M’u përgjigj “Po”. E luta t’i mjelë. Po, si jo u përgjigj. Dhe e mori një dele.

“Shtereja tërë qumështin”, i thashë.

Ai e mbushi një enë me qumësht. Unë kisha një enë tjetër të mbushur me ujë të cilën e pata mbështjellur dhe e ruajsha për Resulullahun s.a.v.s. Në enën e qumështit futa pak ujë

---

<sup>64</sup> Azibi e ka pyetur për mënyrën e ecjes së Pejgamberit a.s. kur është nisur për ne Hixhret me qëllim që ndoshta ta arrinë në rrugë e sipër. Kjo shihet më vonë nga teksti i hadithit.



---

deri sa e ftoha pak, pastaj vajta te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i thashë: “Pi, o Resulullah”.

Ai piu deri sa u kënaq dhe pastaj vazhduam rrugën drejtë synimit tonë.”

3918. El-Berrai ka thënë:

“Unë hyra bashkë me Ebu Bekrin te familja e tij. Aty pamë Aishen, bijën e tij e cila ishte mbështetur sepse e kishin zënë ethet. Pashë se si i ati i saj ia puthte faqet dhe e pyeste: - Oj bija ime si je?”

3919. Na ka treguar Sulejman bin Abdirrahmani, na ka treguar Muhammed bin Himjere, na ka treguar Ibrahim bin Ebi Able se Ukbe bin Vessaxhi i ka treguar nga Enesi, shërbëtori i Pejgamberit s.a.v.s. i cili ka thënë:

“Erdhi Pejgamberi s.a.v.s. dhe ndër shokët e tij nuk kish asnjë të thinjur në përjashtim të Ebi Bekrit i cili i kishte ngjyrosur flokët.”<sup>65</sup>

3920. Dhe ka thënë Dëhejmi: na ka treguar el-Velidi, na ka treguar el-Euzaiu, na ka treguar Ebu Ubejdi nga Ukbe bin Vessaxhi, me ka treguar Enes bin maliku r.a., i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. erdhi në Medine. Më plaku prej shokëve të tij ishte Ebu Bekri. Flokët i kishte kënosur aq shumë sa që ishin skuqur tepër <sup>66</sup>

---

<sup>65</sup> Të ngjyrosurit me kenë të flokëve sipas traditës së Pejgamberit a.s. është e lejuar për burrat, pavarësisht nga qëllimi. Ndërkaq nga teksti i hadithit nënkuptohet se Ebi Bekri i pat kënosur flokët me qëllim që të fsheh thinjat. Kjo nënkuptohet nga fjala *vel-ketem* të cilën në gjuhën shqipe nuk kam mundur ta përkthej me një fjalë.

<sup>66</sup> Sipas disa komentatorëve të haditheve të Muhammedit a.s. pretendohet se Ebu Bekri ka kënosur mjekrën e tij e nuk është fjala për flokët. Por si do që të jetë, përdorimi i kënës është e lejuar për meshkujt.



3921. Na ka treguar Esbegu, na ka treguar Ibën Vehbi nga Junusi, ky nga Ibën Shihabi, ky nga Urve bin ez-Zubejri, ky nga Aisheja r.a. se Eba Bekri r.a. është martuar me një grua nga fisi Kelb të cilën e quanin Ummu Bekër dhe kur migroi Ebu Bekri e shkurorëzoi e pastaj ajo u martua me djalë të mixhës së saj. Për këtë ndë poet shkroi këto vargje të cilat pabesimtarët Kurejshit i këndonin me rastin e ndonjë lufte:

Dhe çka ka në brendinë e Bedrit,  
Përveç drurit esh-Shiza që ferrat zbukuron.  
Dhe çka mund të ketë në brendinë e Bedrit,  
Përveç robërshave të cilat me pije shërbejnë.  
U kënaqëm me Ummi Bekrin.  
Dhe kush mund t'ju shpëtojë, veç popullit tim  
I Dërguari na rrëfen, ne do të ringjallemi.  
Eh, si do të jetë ajo jetë iluzore”

3922. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Hermmami nga Thabiti, ky nga Enesi, ky nga Ebi Bekri r.a., i cili ka thënë:

Isha bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. në shpellë. Kur çova kokën pashë këmbët e njerëzve dhe thashë:

“O Pejgamber i All-llahut, sikur ndonjë prej tyre të shikojë me kujdes, do të na shohin?!”

Pejgamberi s.a.v.s. upërgjigj:

**“Hesht o Eba Bekër! Ne jemi dy e i treti me ne është All-llahu.”**

3923. Na ka treguar Ali bin Abdilahi, na ka treguar el-Velid bin Muslimi, na ka treguar el-Euzaiu.

Dhe ka thënë Muhammed bin Jusufi: na ka treguar el-Euzaiu, na ka treguar ez-Zuhriu, ky ka thënë se i ka treguar Ata bin Jezid el-Lejthi. Ka kamtuar se i ka treguar Ebu Seidi r.a., i cili ka thënë:



---

Te Pejgamberi s.a.v.s. erdhi nje beduin dhe e pyeti për Hixhretin?

**“Hixhreti është i rëndë. A ke ndonjë deve?”** e pyeti  
“Po”, iu përgjigj.

**“A e jep sadaka për atë?”**

“Po”, iu përgjigj.

**“A e shfrytëzon atë?”**

“Po”, iu përgjigj.

**“E mjel kur i ka ditët e veta?”**

“Po”, iu përgjigj.

**“Atëherë nisu sepse All-llahu nuk do të mungojë nga përpjekjet tua kurrgjë”, iu përgjigj.**

## **KREU 46**

### **ARRITJA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. ME SHOKËT NË MEDINE**

3924. Na ka treguar Ebu el-Velidi, na ka treguar Shu’be, ka thënë se i ka lajmëruar Ebu Is’haku i cili ka dëgjuar el-Berrain r.a. duke thënë:

“I pari i cili arriti te ne ishte Mus’ab bin Umejri dhe Ibën Ummi Mektumi. Pastaj arriti Ammar bin Jasiri dhe Bilali, kënaqësia e All-llahut qoftë mbi ata.”

3925. Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu’be nga Ebi Is’haku, Ky ka kumtuar se ka dëgjuar el-Berraë bin Azibin r.a., i cili ka thënë:

“I pari që arriti te ne ishte Mus’ab bin Umejri dhe Ibën Mektumi dhe i përshëndetnin njerëzit, pastaj erdhi Bilali, Seadi dhe Ammar bin Jasiri. Më pastaj erdhi Umer bin el-Hattabi me njëzet sahabe të Pejgamberit s.a.v.s., pastaj arriti



Pejgamberi s.a.v.s. Popullin e Medies e kaploi gëzimi i madh me ardhjen e Resulullahut s.a.v.s.. Aq shumë u gëzuan sa që robërshat bërtitnin: “Erdhi Resulullahu s.a.v.s!”. Ai arriti kur unë isha duke lexuar:

***“Madhëroje larg të metave Zotin tënd, më të lartësuarin!”***<sup>67</sup> prej sureve të shkurtëra.”

3926. Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka lajmëruar Maliku nga Hisham bin Urve, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë:

“Kur arriti Pejgamberi s.a.v.s. në Medie Ebu Bekrin dhe Bilalin i kishin kapluar ethet. Hyra te ata dhe i pyeta: “O baba, si je? O Bilal si je?”

Ajo tregon se Eba Bekrin kur e zishin ethet thoshte:

“Secili njeri mund të agojë në familjen e tij, por se vdekjen e ka më afër se nallet e veta.”

Ndërkaq Bilalin kur e lëshonin ethet thoshte:

“Nuk ka rëndësi se a do të jemë i qetë gjatë kësaj nate në mesin e kopshtit me hurma dhe se a do të kënaqem ditën, ku do të ketë shumë ujë dhe se sa do të kënaqë dëshirat e mia.”

Pastaj Aisheja thotë:

Shkova te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tregova për këtë, e ai tha:

**“O Zot, na shto dashurinë ndaj Medinës më shumë se ndaj Mekkës. Shtojë bereqetin në te dhe na i hiq ethet dhe bëne (Medinën) mburojë kundër tyre.”**

3927. Më ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar Hishami, na ka treguar Ma’meri nga ez-Zuhriu, më ka treguar Urve se Ubejdullah Ibën Adijji e ka lajmëruar duke thënë: “Hyra te Uthmani.”

---

<sup>67</sup> El-Aëla, 1.



---

Dhe ka thënë Bishër bin Shuajbi, më ka treguar i ati im nga ez-Zuhriu, më ka treguar Urve bin ez-Zubejri se Ubejdullah bin Adijj bin el-Hijari e ka lajmëruar duke thënë:

“Kam hyrë te Uthmani i cili ra shehadet pastaj tha:

“All-llahu e ka dërguar Muhammedi me të Vërtetën. Unë isha prej atyre të cilët iu përgjigjën All-llahut dhe të Dërguarit të Tij dhe kam besuar në atë që i është shpallur Muhammedit s.a.v.s., pastaj kam bërë dy hixhrete, kam qenë dhëndër i Pejgamberit s.a.v.s., kam qenë njëri ndër ata që i dhamë besën. Pasha All-llahun nuk kam bërë gjynah ndaj atij, as e kam tradhtuar deri sa ndërroi jetë”.

Këtë e mbështetë el-Kelbiu sipas versionit: “...më ka treguar ez-Zukriu...”

3928. Na ka treguar Jahja bin Sulejmani, më ka treguar Ibën Vehbi, na ka treguar Maliku. Dhe më ka treguar Junusi nga Ibën Shihabi, ka thënë se i ka treguar Ubejdullah bin Abdilahi se Ibën Abbasi e ka lajmëruar se Abdurrahman bin Aufi është kthyer te familja e tij në Minne gjatë kohës së haxhxit të fundit që e bëni Umeri, i cili më gjeti mua dhe më tha:

“O Abdurrahman!”

Unë e ndërpreva dhe i thashë:

“O emir i besimtarëve. Gjatë kohës së haxhit mblidhen njerëz të ndryshëm dhe mbretëron zhurmë e madhe. Mendoj se do të jetë më mirë që të presësh deri sa të kthehemi në Medie i cili është vend i Hixhretit, i Sunnetit dhe i selametit - shpëtimit, atje të bësh rezimenë para varfanjakëve, para të parëve të fiseve dhe para njerëzve të mençur!?”

Umeriu përgjigj:

“Këtë do ta bëjë me rastin e parë që do të më jepet në Medie”



3929. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Ibrahim bin Seadi, na ka lajmëruar Ibën Shihabi nga Harixhe bin Zejd Ibën Thabiti se Ummu el-Alai - grua e cila mori pjesë në Beslidhjen me Pejgamberin s.a.v.s. - e ka lajmëruar se Uthman bin Medh'uni shkoi te banesa e tyre kur Ensarët deshën të hyjnë në shtëpitë e Muhaxhirëve. Ummu el-Alai thotë se Uthmani u ankua te ata dhe u sëmura deri sa ndërroi jetë dhe e varrosëm në teshat e tija. Pas pak kohe hyri Pejgamberi s.a.v.s., unë thashë:

“Pastë ndjesë All-llahu në ty o Eba Saib. Le të mjaftojë dëshmia ime. Të nderoftë All-llahu!”

Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. tha:

**“Prej kahit e di se All-llahu e ka nderuar?”**

“Nuk e di - iu përgjigja - pasha babën dhe nënën time o Resulullah! E kush mund të jetë tjetër kush?”

**“Këtij i ka ardhur jekini. Për All-llahan, unë lutem për të mirën e këtij. Por, nuk di edhe pse jam Resulullah, se çka do të bëhet me mua!?”** m'u përgjigj ai.

Ajo tregon se pas këtij rasti askend nuk e ka bekuar dhe se kjo e ka dëshpruar shumë. Në gjumë i është paraqitur Uthmani duke vrapuar. Shkova te Resulullahu s.a.v.s. dhe i tregova për ëndrrën time e ai më tha:

**“Ajo është rezultati i punës së tij.”**

3630. Na ka treguar Ubejdullah bin Seidi, na ka treguar Ebu Usame nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Dita e Buathit ishte dita kur All-llahu i dha përparësi Resulullahut s.a.v.s. Atëherë Resulullahu s.a.v.s. erdhi në Medine, kur njerëzit pabesimtarët u shpërndanë dhe shumica prej tyre pranuan Islamin.”

3931. Më ka treguar Muhammed bin el-Muthenna, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu'be nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja se Eba Bekri ka hyrë te ajo ditën



---

e Kurban Bajramit, ku e gjeti Pejgamberin s.a.v.s. dhe dy këngëtare të cilat këndonin. Të njëjtat këngëtare kanë kënduar edhe ditën e Buathit para Ensarëve. Atëherë Ebu Bekri ka thënë:

“Këto janë zurlat e shejtanit”. E tha dy herë.

Pejgamberi s.a.v.s. iu përgjigj:

**“O Eba Bekër, lëshoi ato. Secili popull ka festën e vet, kurse sot për ne është festë.”**

3932. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar el-Varithi. Dhe na ka treguar Is'hak bin Mensuri, na ka lajmëruar Abdus-Samedi, ky ka thënë se ka dëgjuar të atin e tij e ky tregonte nga Ebi et-Tajjah Jezid bin Humejd ed-Dubeijuu, ndërsa ky njofton se i ka treguar Enes bin Maliku r.a. se ka thënë:

“Kur arriti Pejgamberi s.a.v.s. në Medine, u ndal në pjesën e epërme të qytetit, në lagjen e quajtur Benu Amër bin Auf, ku qëndroi katërmëdhjetë netë. Pastaj thirri një grup nga Beni Nexhxharët, të cilët erdhën të përgatitur me shpatat e tyre. Më vjen sikur shihja Resulullahun s.a.v.s. hipur në deven e tij dhe Ebu Bekrin afër tij, kurse grupi i Beni Nexhxharëve i kishte rrethuar ata në tokën e Ebi Ejubit. Ai falte namazin në vathën e dhenëve. Pastaj ai urdhëroi që të ndërtohet xhamia. Përsëri thirri Beni Nexhxharët të cilëve iu drejtua:

“Më jepni një çmim për këtë vend!”

“Jo, çmimin e këtij vendi e lëmë në duar të All-llahut”, u përgjigjën ata.

Dikush prej tyre në formë të pyetjes tha:

“Aty ka varreza të politeistëve, ka vënd të shkretë, ka vend që është i mbjellur me hurma”.

Atëherë Resulullahu s.a.v.s. urdhëroi që tq kontrollojnë pastaj t'i pastrojnë varrezat e politeistëve,<sup>68</sup> të pastrojnë vendin e shkretë dhe t'i presin hurmat. Xhaminë e vendosën në vendin e hurmave.

---

<sup>68</sup> Gjatë hapjes së varrezave nuk kanë gjetur mbeturinat e të vdekurve, sepse varrezat kanë qenë shumë të vjetra. Ndërtimi i xhamisë në vend të varrezave ku ka pasur politeistë nuk pengon, përkundër dialogët që zhvillohet te dijetarët muslimanë. Për këtë më gjërësisht shih në Kreun e xhamisë.

---



Në shenjë të derës, në prezencë të Resulullahut s.a.v.s. vendosën dy gurë të mëdhenj në forme të pragut të derës dhe këndonin:

O Zot, nuk ka mirësi përveç mirësisë së Ahiretit,  
Ndihamoi Ensarët dhe Muhaxhirët.”

## **KREU 47**

### **VENDOSJA E NJË MUHAXHIRI MEKKË PASI KREU HAXHXHIN OSE UMREN**

3933. Më ka treguar Ibrahim bin Hamza, na ka treguar Hatimi nga Abdurrahman bin Humejd ez-Zuhriu i cili ka thënë:

“Kam dëgjuar Umer bin Abdulazizin duke pyetur es-Saibin, djalin e motrës së en-Nemirit”.

“Çka ke dëgjuar nga banorët e Mekkës’?”

-Kam dëgjuar el-Alaë bin el-Hadremiun duke thënë se Resulullahu s.a.v.s. ka thënë:

“**Muhaxhirit i takojnë tre ditë, pasi të kthehet nga Mineja.**”<sup>69</sup>

## **KREU 48**

### **HISTORIA - FILLIMI I SAJ <sup>70</sup>**

<sup>69</sup> Para Fethit - çlirimit të Mekkës, Muhaxhirinët e kanë pasur të ndaluar që të qëndrojnë në Mekkë, në përjashtim të atyre të cilët kanë shkuar në Mekkë me qëllim që të bëjnë Haxhxhin ose Umren. Mirëpo, edhe këta nuk kanë pasur të drejtë të qëndrojnë në Mekkë më tepër se tre dite.

<sup>70</sup> Numri i historisë islame fillon prej Hixhretit të Muhammedit a.s. në Medine. Kjo u mbështet në ajetin kur'anor: “*...Një xhami e cila që prej ditës së parë është themeluar...*” (Et-Tevbe, 108) Me Hixhreti i Muhammedit a.s. në Medine vërtetë filloi një etapë e re e historisë për muslimanët, mbi të gjitha se atëherë ata ishin të sigurtë fizikisht dhe iu dha mundësia që të ndërtojnë shtetin e tyre., numrimi i viteve sipas kalendarit islamik ka filluar prej kohës së kalifit të dytë - Umerit r.a.



---

3934. Na ka treguar Abdullah bin Mesleme, na ka treguar Abdulazizi nga i ati i tij, ky nga Sehl bin Seadi, i cili ka thënë:

“Nuk kanë numëruar kohën prej dërgimit të Pejgamberit s.a.v.s. e as prej kur ai ndërroi jetë, por kanë numruar prej kur ai erdhi në Medie.”

3935. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jezid bin Zurej'i, na ka treguar Ma'meri nga ez-Zuhriu, ky nga Urvete, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë:

“Namazi u bë farz nga dy reqate pastaj Pejgamberi s.a.v.s. bëri Hixhretin dhe namazi u bë farz nga katër reqate, kurse namazi i mysafirit ngeli si më parë.”

Këtë transmetim e mbështet Abdurrezaku nga Ma'meri.

## KREU 49

### FJALA E PEJGAMBERIT S.A.V.S.

**“O Zot përfundoju sahabeve të mi Hixhretin dhe shpërblejë ata që kanë vdekur në Mekke.”**

3936. Na ka treguar Jahja bin Kaz'a, na ka treguar Ibrabimi nga ez-Zuhriu, ky nga Amir bin Seid bin Maliku, ky nga i ati i tij i cili ka thënë:

“Në vitin e Haxhxit të Lamtumirës, Pejgamberi s.a.v.s. më ktheu për shkak të sëmundjes, prej të cilës u shërova nga vdekja dhe thashë:

O Resulullah, unë jam aq i sëmurë, sikur që e sheh, kam pasuri, por nuk më trashëgon askush tjetër, përveç një vajzës që kam. Atëherë ta jap për sadaka një të tretën e pasurisë time” M'u përgjigj: “Jo”. I thashë. “Ta jap gjysmën”.

M'u përgjigj:



**“Jepe një të tretën, o Sead. Por edhe një e treta është shumë. Më mirë për ty është që pas veti të lëshë trashëgimtarë të pasur se sa ata të jenë nevojtar dhe t’i ngushtojnë njerëzit.”**

Ahmed bin Junusi transmeton prej Ibrahimit se “... të lësh trashëgimtarët e tu të pasur...” është më mirë, sepse me dhënien e pasurisë nuk ke për kënaqësinë e All-llahut, në përjashtim të asaj që të ka falë All-llahu, bile edhe kafshatën që e vë në gojë të bashkëshortes sate.

**“O Resulullah, po t’iu jap shokëve të mi?”, e pyeta.**

Ai tha:

**“Ty nuk ua jep atë pasuri me qëllim që të arrish kënaqësinë e All-llahut, por këtë e bënë me qëllim që të arrish nder dhe autoritet. Kjo do të bëjë që dikush të ketë dobi e të tjerët të kenë dëm. O Zot, përfundoje Hixhretin për sahabet e mi e mos i kthe ata në mundimet e mëparshme.”**

Porse fakiri, Sead bin Haule kërkoi nga Resulullahu s.a.v.s. që të vdesë në Mekke.”

Dhe ka thënë Ahmed bin Junusi dhe Musa nga Ibrahimit: **“... që t’ua lëshë pasurinë tënde trashëgimtarëve..”<sup>71</sup>**

## **KREU 50**

3938. Më ka treguar Hamid bin Umeri nga Bishër bin el-Mufaddali, na ka treguar Humejdi, na ka treguar Enesi se

---

<sup>71</sup> Në dy versionet që transmetohen në fund të këtij hadhithi jepen transmetime të tjera me zinxhir të transmetuesëve tjetër, përforcon autenticitetin e hadithit dhe ndryshe nuk duhet kuptuar. Jam përpjekur që përkthimi të jetë sa më autentik, pa mos ndërhyrë në kuptim frazeologjik të gjuhës shqipe, duke paramenduar se lexuesi këtë do ta ketë parasysh edhe në këtë rast si në shumë të tjera të cilat paraqiten në përkthim e tekstit të Buhariut.



---

Abdullah bin Selami e ka lajmëruar për ardhjen e Pejgamberit s.a.v.s. në Medie. Ai ka shkuar dhe e ka pyetur për tre sende të cilat nuk i di askush tjetër përveç Pejgamberit s.a.v.s.:

Cila është parashenja e parë e S'atit?<sup>72</sup> Cili do të jetë ushqimi i parë të cilin do të hanë parajslinjte? Në bazë të çkafit mund të njifet se fëmija i takon babait ose nënës?

Ai u pergjigj:

**“Pak parë më lajmëroi Xhibrili.”**

“Ky engjëll është armiku i hebrenjëve”, i tha Ibën Selami.

Ai u pergjigj:

**“Shenja e parë e Sa'atit do të jetë zjarri i cili do të shtrihet prej lindjes deri në perëndim. Ushqimi i parë i parejslinjëve do të jetë mushkëria e balenës. Kur ta tejkalojë uji i burrit ujin e femrës, fëmija i ngjanë atij dhe po qe se uji i femrës ia tejkalon ujit të mashklullit, fëmija do t'i përngjajë asaj”.**

“Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se ti je Dërguari i All-llahut!” Dëshmoi dhe vazhdoi:

“O Resulullah, hebrenjtë janë popull që trillojnë andaj pyeti ata para se të marrin vesh se unë kam pranuar Islamin”.

Erdhën hebrenjtë dhe Pejgamberi s.a.v.s. i pyeti:

**“Çfarë njeriu është Abdullah bin Selami”**

“Më i miri prej nesh, bir i më të mirëve dhe më lavdëruari nga ne!”

**“Çka do të thonit sikur Abdullah bin Selami të ketë pranuar Islamin?”** i pyeti.

“Zoti e ruajtë nga kjo” - (thanë). Ua përsëriti edhe një herë e ata thanë të njëjtën. Atëherë doli Abdullahu dhe tha:

---

<sup>72</sup> Sa'a është emri i Ditës, kur do të merr fund jeta në këtë botë për tërë krijesat Përndryshe është sinonim i Ditës së Kiametit, Dita e Mea'dit et. Parashenjat e ndodhisë së kësaj Dite, sipas haditheve të Pejgamberit janë të shumta. Ato ndahen në dy lloje parashenjat e vogëla dhe parashenjat e mëdha. Në tekstin e hadithit përmenden parashenjat e mëdha.

---



“Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është i Dërguari i All-llahut”, dëshmoi Abdullah bin Selami.

“Ky është sherri jonë dhe bir i sherrit tonë, largohuni prej tij”, thanë një zëri.

“Kësaj iu frikësova, o Resulullah!”, tha Abdullah bin Selami.

3939,3940. Na ka treguar Ali bin Abdilahi, na ka treguar Sufjani nga Amri i cili ka dëgjuar Eba el-Menhel Ahdurrahman bin Mut’imin? i cili ka thënë:

Në tregun e Nesies një shok më shiti disa derhem, për çka unë i thashë:

“Subhanall-llah, a lejohet kjo?”

“Subhanall-llah”, tha. “Për All-llahun, kam shitur edhe më parë në treg e askush nuk ka kundërshtuar”.

Për këtë e pyeta El-Berra bin Azibin i cili tha se erdhi Pejgamberi s.a.v.s. e ne bënim këtë shitblerje. E pyeta edhe Zejd bin Erkamin, i cili mu përgjigj njësoj.

Dhe Sufjani njëherë ka thënë. “Erdhi Pejgamberi s.a.v.s. në Medine dhe ne bënim këtë shitblerje”.

Nesie ka thënë se ka ardhur në Umre ose në Haxh.

## **KREU 51**

### **ARDHJA E HEBRENJËVE TE PEJGAMBERI S.A.V.S. KUR ARRITI NE MEDINE**

*Hadu* - janë bë hebrejnë, ndërkaq fjala *hudna* do të thotë jemi penduar si *haid* = *taib*.

3941. Na ka treguar Muslim bin Ibrahim, na ka treguar Kurre nga Muhammedi, ky nga Eba Hurejreja, ky nga Pejgamberi s.a.v.s., i cili ka thënë:

“Po të më kishin besuar dhjetë veta nga hebrejnë, do të më bësonin të gjithë hebrejnë.”



---

3942. Më ka treguar Ahmedi - ose Muhammedi - bin Ubejdullah el-Gudaniju, na ka treguar Hammad bin Usame, na ka lajmëruar Ebu Umejsi nga Kajs bin Muslimi, ky nga Tarik bin Shihabi, ky nga Ebi Musa r.a. se ka thënë:

“Hyri Pejgamberi s.a.v.s. në Medine dhe Hebrenjtë e madhëronin ditën e Ashurasë dhe e agjëronin. Për këtë Pejgamberi s.a.v.s. tha:

**“Ne kemi më tepër të drejtë ta agjërojmë atë ditë.”**  
Dhe urdhëroi që të agjërohet.”

3943. Na ka treguar Zijad bin Ejubi, na ka treguar Hushejmi, na ka treguar Ebu Bishri nga Seid bin Xhubejri, ky nga Ibën Abbasi r.a., i cili ka thënë:

“Kur erdhi Pejgamberi s.a.v.s. në Medine, hebrenjtë agjëronin ditën e Ashurasë. I pyetëm për këtë e ata u përgjigjën.

“Është dita kur All-llahu bëri që Musai dhe Beni Israilët të ngadhnjejnë ndaj Faraonit. Këtë ditë e agjërojmë për ta madhëruar atë”. Atëherë Resulullahu s.a.v.s. tha:

**“Për Musain ne kemi përparësi ndaj jush.”** Dhe urdhëroi që ta agjërojmë”.

3944. Na ka treguar Abdani, na ka treguar Abdullahi nga Junusi, ky nga ez-Zuhriji i cili ka thënë se e ka lajmëruar Ubejdullah bin Abdilah bin Utbe nga Abdullah bin Abbasi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. i zbutëte dhe i lëshonte flokët. Politeistët i shpërndanin nëpër kokë. Ehli Kitabët i zbutnin dhe i lëshonin nëpër kokë. Pejgamberi s.a.v.s. pajtohej me Ehli Kitabët nëse nuk urdhërohej ndryshe, pastaj edhe Pejgamberi s.a.v.s. i shpërndante nëpër kokë.”

3945. Më ka treguar Zijad bin Ejubi, na ka treguar Hushejmi, na ka lajmëruar Ebu Bishri nga Seid bin Xhubejri, ky nga Ibën Abbasi r.a., i cili ka thënë:



“Ata, Ehli Kitabi e ndanë në pjesë. Pastaj besuan në disa pjesë dhe disa pjesëve të tjera nuk iu besuan.”

## **KREU 52**

### **PRANIMI I ISLAMIT NGA SELMAN EL-FARISIJJI R.A.**

3946. Na ka treguar el-Hasan bin Umer bin Shekiki, na ka treguar Mu'temiri, ka thënë babai im. Dhe na ka treguar Ebu Uthmani el-Farisijji se ai ndërroi mbi dhjetë herë Zotin, prej zoti në zot.

3947. Na ka treguar Muhammed bin Jusufi, na ka treguar Sufjani nga Aufi, ky nga Ebi Uthmani i cili ka thënë se ka dëgjuar Selmanin r.a. duke thënë:

“Unë jam prej Rame Hurmuzit.”<sup>73</sup>

3948. Na ka treguar el-Hasan bin Mudriki, na ka treguar Jahja bin Hammadi, na ka lajmëruar Ebu Avane nga Asim el-Ehveli, ky nga Ebi Uthmani, ky nga Selmani, i cili ka thënë.

“Koha në mes Isait dhe Muhammedit sal-lall-llahu alejhima ve sel-lem ka qenë gjashtëqind vjetë.”

---

<sup>73</sup> Rame Hurmuz është emër vendi në Persinë e dikurshme prej kah ka ardhur Selman Farisiu i cili edhe pasi pranoi Islamin, mbiemrin e mbajti Farisij, që në përkthim don të thotë persiani. Ka amendime se Selmani ka ardhur nga Esbehani, por sido që të jetë ai ka prejardhje persiane.

---



---

*Fjalorth fjalësh e  
Shprehjesh të panjohura*



## FJALORTH FJALËSH E SHPREHJESH TË PANJOHURA

### A

**Abdes-i:** larje fetare Islame i cili duhet të kryhet para se të falish namazin, lexosh Kur'an ose ndonjë ibadet tjetër. Përndryshe, në bazë të rregullave të fik'hut, abdesi merret me ujë: i lan tri herë duart, tri herë gojën, tri herë hundën (brenda) tri herë fytyrën, tri herë krahun e djathtë pastaj të majtin deri në bryl, me duar të largura e fshinë pjesën e sipërme të kokës (mes'h), me gishtin tregues lanë brendinë e veshit, me shpinën e tre gishtave fshinë qafën, lanë këmbën e djathtë pastaj të majtën deri te zogu i këmbës.

**Ahret-i:** është shprehje kur'anore e cila përdoret për jetën tjetër. Sipas komentatorëve të Kur'ani Kerimit.

**Ahkafi-i:** emër shprehje kur'anore e cila përdoret për jetën tjetër. Sipas komentatorëve të Kur'ani Kerimit forma e plotë e fjalës është Ed-duarul- Ahire që përkthi domethënë "Shtëpia e ardhshme".

**Arsh-i:** shtëpi, rezidencë e Zotit në qiellin më të lartë. Në terminologjinë kur'anore përdoret edhe El-Arshul-A-la, rezidenca më e lartë.

**Azab-i:** ndëshkimi, dënimi, shpagimi i gjynaheve në Botën tjetër.



---

## B

**Ba'al-i:** emri i zotit të fenikasëve filistinëve dhe të popujve tjerë semit Sipas tyre ai sjell begati dhe fùqi natyrës. Shpeshherë i dhuronin sakrifica në njerëz për të shprehur devotshmërinë ndaj zotit tij.

**Beni Kilab:** fis arab i cili ka jetuar në kohën e Muhammedit a.s.

**Beni Nexhxhar:** I; s arab i cili ka jetuar në koLën e Muhammedit a.s.

**Beni Israil:** pasardhësit e Jakubit a.s. Sipas hebrenjëve - pasardhësit e çifutëve.

## D

**Dita e Kijametit:** dita e ringjalljes. Pasi të ndërrojmë jetë, përsëri do të ringjallemi. Kjo është Dita e Kijametit.

**Dita e gjykimit:** dita kur njeriu do të japë llogari për veprimet dhe mendimet e veta të kësaj bote. Në arabishte përdoret termi jevmul-hisab -dita e llogarisë.

**Dexhxhall ose el-Mesihu ed-dexhal:** antikrishti i muslimanëve. Këtë fjalë nuk e hasim në Kur'ani Kerim, por si duket është fjalë e huazuar nga gjuha arameje. Përndryshe ka edhe këtë kuptim: profet i rrejshëm dëshmitar i rrjeshëm etj. Termin Dexhxhall e hasim vetëm në hadithet e Pejgamberit a.s.

**Mashtruesi,** intriganti, ngatërrestari, për të cilin paramendohet se do të paraqitet pak para përfundimit të kësaj bote.



**Duaja:** thirrje, lutje. Fjalën dua nuk duhet përzier me fjalën *salah* namaz, ibadet. Në Islam ekzistojnë forma të ndryshme të lutjeve, të cilat mistikët muslimanë i kanë përfshirë në libra të shumta.

**Ensarijtë:** vendasit e Medinës të cilët pranuan muhaxhirët - emigrantët mekkas.

**El-Mesxhidul-Aksa:** emri i xhamisë së Kudusit - Jerusalemit. Është xhamia e dytë për të cilën Pejgamberi a.s. preferon ta vizitojmë. Nga kjo xhami Muhammedi a.s. filloi rrugën për në Mi'raxh. Mesxhidi Aksaja ka qenë kibleja e parë e muslimanëve.

**El-Mesxhidul-Haram:** është emri i xhamisë në Mekkë. Këtë emër e ka pasur edhe para Muhammedit a.s. pasi që edhe Qabeja është ndërtuar prej Ademit a.s. Vizita e Mesxhidi Haramit është njëri nga tri kushtet themelore të haxhxit. Në kuadër të Mesxhidi Haramit hyjnë: Qabeja Zemzemi dhe Mekami Ibrahim.

## F

**Fukara:** Njeri i varfër, e kundërtë e të pasurit.

## H

**Habesh-i:** Abisinia e dikurshme, tani Etiopia.

**Haram:** 1. E ndaluar me Ligj të Shenjtë sipas teorisë së fik' hut (jurisprudencës Islame), kjo është njëra nga pesë kategoritë për vlerësimin e veprës në kuptimin fetar. Haram është e kundërta e hallallit. 2. I ndaluar, i shenjtë p.sh. Mesxhidi Harami (Xhamia e Shenjtë).



---

**Haxh-xh-i:** haxhillëku, vizita e Qabes në Mekkë, kryerja e kushtit të pestë të fesë Islame. Njeriu që e kryen haxh-xhin quhet haxhi.

**Hebreizëm-i.** feja hebraike. Njëra nga tri fetë monoteiste sipas shkencës mbi fetë komparative, sipas besimit heUraik këtë fe e ka themeluar Mojsiu

## M

**(Musai).** Ndërkaq sipas besimit Islam pasi ndërroi jetë Musai a.s., pasardhësit e tij devijuan nga feja që ia shpalli All-llahu xh.shA

## H

**Hixhret-i:** dyndje, shpërngulje. Shkuarja e Muhamedit a.s. prej Mekkës në Medine, e cila në botën Islame është pranuar si fillim i epokës së re muslimane. Muhamedi a.s. ar riti në fshatin Kuba afër Medinës më 20 shtator 622, por si fillim i epokës së re u mor data e parë e muajit Muharem, e xhuma, 16 korrik 622; fillimi i vitit të atëhershëm arab.

**Hudejbi:** emër vendi në mes Medinës dhe Mekkës. Në këtë vend Pejgamberi a.s. e nënshkroi Paqen e Hudejbisë, e njohur si ndodhi historike në mes muslimanëve dhe mushrikëve.

## I

**Imam-i:** prijës; 1. Prijës i xhematit në namaz; prijës i shkollës fetare Islame.

2. Udhëheqës shpirtëror i të gjithë muslimanëve.

Ky term në Kur'an është përmendur shtatë herë në njejë dhe pesë herë në shumës me këto kuptime: shenjë, tregues,



shembull, arsye, motiv udhëheqës etj. Në jetën e përditshme përdoret në tri kuptime të ndryshme:

- a) *Imam* udhëheqës i xhematit në namaz,
- b) *Imom* si halif pasi që imami sipas drejtimit sunnit është udhëheqës i popullit (ummetit). Këtë emër ia Japin edhe si titull nderi themeluesëve të shkollave të njohura, si: Imam Ebu Hanife' Imam Shafiu, Imam Gazaliu etj.
- c) Termi *Imom* te shiitët ka shumë kuptime, si udhëheqës shpirtëror, politik etj.

**Iman-i:** qetësi shpirtërore, sigurim nga frika. Në kuptimin fetar domethënë: të besosh në All-llahun xh.sh. se është i vetmi Zot dhe se Muhammedi a.s. është i Dërguar i Tii.

**Islam-i:** përkushtim, dorëzim Zotit. Emri i fesë së sUpallur nga All-llahu xh.sh. të cilën e komunikuan të gjithë pejgamberët prej Ademit a.s. deri te Muhammedi a.s.

**Israja:** udhëtimi natën. Në kuptimin fetar Islam: udhëtimi i Pejgamberit a.s. natën prej Mekkës deri në Kuddus (Jerusalem). Njëra prej mrckullive të mëdhaja (muxhizeve) të Muhammedit a.s.

## J

**Je'xhuxh:** emri i një populli/grupi të njerëzve, i cili do të paraqitet pak para Kijametit. Në Kur'an dhe Hadith përmendet bashkë me Me'xhuxh. Je'xhuxh dhe Me'xhuxh, sipas besimit hebraik, i përgjigjet Gog dhe Magog-ut.

## K



---

**Kurejsh:** fis i Muhammedit a.s. dhe njëri ndër fiset arabe më autoritative. Udhëheqës i fiseve tjera në Mekke dhe çelsi i Qabes sot e kësaj dite është në këtë fis.

**Medine-ja:** qytet në Arabinë Saudite, vendbanimi i Muhammedit a.s. pas hixhretit, kryeqytet i shtetit Islam gjatë sundimit të halifëve të parë. Emri i qytetit para shpërnguljes së Muhammedit a.s. ka qenë Jethrib. Ndërkaq, pas shpërnguljes, mori emrin Qyteti i të Dërguarit të All-llahut (Medinetur-Resul). Në Medine gjendet varri i shenjtë i Pejgamberit a.s.

**Mekka:** qytet në Arabinë Saudite, vendlindja e Muhammedit a.s.; për muslimanët vendi më i shenjtë sepse aty ndodhet Qabeja - xhamia e parë në fytyrë të tokës.

**Melek:** engjell. Melekët në Kur'an dhe në Hadithe të Pejgamberit a.s. përmenden se janë krijesa metafizike, të cilat janë të krijuara nga *nuri*, gjithmonë adhurojnë All-llahun xh.sh. dhe kryejnë funksionin e vet sic iu ka caktuar Ai.

**Me'xhuxh:** shih: Je'xhuxh.

**Mina:** vend jo larg Mekkes ku haxhinjtë në mënyrë simbolike gjuajnë shejtanin me guraleca gjatë tri ditëve të Kurban Bajramit.

**Miaber-i:** foltore në xhami. Vend i ngritur në xhami, i cili përbëhet prej shkallëve. Hatibi ditën e xhuma mban ligjeratën javore. Gjatë kohës së pejgamberit a.s. shërbente edhe për raste të jashtzakonshme sidomos kur duhej të komunikonte diçka të rëndësishme.

**Miraxh-i:** shkallë; ngritja e Muhammedit a.s. në qiell. Udhëtimi i Pejgamberit a.s. prej Kudsi (Mesxhidi Aksa) në



qiejtë e lartë. Mrekullia (muxhizeja) më e madhe e Muhammedit a.s. pas Kur'ani Kerimit.

**Misk-u:** që ka erë të mirë dhe të lartë, që ka erë të fortë e të këndshme (parfum)

**Muhaxhir:** mërgimtar, emigrant. Banorët e Mekkës që e shoqërnan Muhammedin a.s. me rastin e shpërnguljes prej Mekkës në Medine.

## N

**Namaz:** lutje, falje, ibadet Islam që bëhet pesë herë brenda 24 orëve, në kohë të caktuar duke iu përmbajtur rregullave të cilat i përcaktoi Pejgamberi a.s. në praksën e vet dhe hadithet e tij.

**Nexhd:** vend në Hixhaz (Arabi Saudite).

## P

**Politeizmi:** besimi në shumë zotëra, e kundërta e monoteizmit. Sipas besimit Islam, All-llahu xh.sh. asesi nuk do ta falë politeistin.

## Q

**Qabeja:** faltorja Islame në Mekke; godinë në formë kubi; gjatësia e saj është dymbëdhjetë metra, gjerësia dhjetë dhe lartësia pëmbëdhjetë metra; muslimanët kur falen kthehen me fytyrë kah Qabeja.

## R.

**Rahmet:** mëshirë, ndjesë.



---

**Ramazan-i:** muaji i nëndë sipas kalendarit të hënës, muaji i agjërit të muslimanët.

**Rekat-i:** fragment, pjesë e namazit. Një rekat përbëhet prej ndejës në këmbë (kijam), thyerjes së trupit për gjysmë duke u mbështetur me duar në gjunjë (ruku' ), rënies në tokë duke vendosur ballin, hundën, dy duarët, dy gjunjët dhe dy këmbët në gishta (sexhde). Një namaz mund të ketë: dy, tre ose katër rekate.

**Rizk-u:** nafakë, fat, pjesë. Pjesë që i bie dikujt sipas fatit që ka. Fat i përcaktuar nga All-llahu xh.sh.

## S

**Safada:** kodrinë e vogël në kompleksin e haremit të Mekës. Prej Safasë fillon sa'ji, veprim fetar gjatë haxhxit duke ngarendur shtatë herë drejt kodrinës Merve dhe anasjelltas.

**Sa'ji:** veprimi prej Safasë deri në Merve dhe anasjelltas, shtatë herë. Shih Safa dhe Merve.

**Salavat-i:** pasi të përmendet emri i Muhammedit a.s. lexohet salavati: *All-llahumme sal-li ala Muhammed ...*

**Sevap-i:** mirëhërësia; një e mirë që i bëhet dikujt ose ndihmë që i jepet një nevojtar nga mëshira, vepër mëshire. Shpërblimi i All-llahut xh.sh. për veprën e mirë.

**Selam-i:** të jesh mirë, të jeshë shëndosh, paqe, shëndet, përshëndetje, të fala



**Sexhdeja:** pjesë përbërëse e një rekati që kryhet në namaz duke e vënë në tokë: ballin, hundën, dy duart, dy gjunjët dhe majet e gishtave të të dy këmbëve.

**Sidretul-Munteha:** lotosi në qiellin e shtatë.

**Sur-i:** bri, mjet për t'i fryjë. Përmes fryerjes në sur do të paralajmërohen fundi i kësaj bote dhe Kijameti.

## SH

**Shefa'at-i:** ndërmjetësim, ndërhyrje, të flasish në favor të dikujt.

**Shehid-i:** dëshmor, viktimë, terror, dëshmor musliman që jep jetë për fe.

## T

**Tebuk:** vend në veri të Arabisë Saudite ku u zhvillua beteja e njohur me këtë emër. Lufta u zhvillua kundër Bizantit gjatë jetës së Muhammedit a.s.

**Tekbir-i:** shqiptimi i formulës *All-llahu ekber* (All-llahu është më i madhi). Me tekbir fillohet çdo namaz.

**Tevbeja:** pendim, të kthejsh, të pendohesh nga gjynahet.

**Tur:** emër vendi në Sinaj. Vend i shenjtë ku Musai a.s. pranoi Shpalljen nga All-llahu xh.sh.

**Uhud:** vend në arabinë Saudite. Emër i betejës së njohur në mes mushrikëve dhe muslimanëve gjatë kohës së Muhammedit a.s. në afërsi të Medinës.



---

**Ummet-i:** popull, bashkësia letare Islame, është term specifik në terminologjinë Islame. Ky term në ajetet kur'anore kryesisht ka për qëllim popujt.

## V

**Veda:** lamtumirë; haxhxi veda; Haxhxi Lamtumirës.

## XH

**Xhehennem-i:** terr; vend ku do të jetojnë pabesimtarët dhe gjynahqarët, në botën tjetër.

**Xhennet-i:** parajsë; vend ku do të jetojnë besimtarët në botën tjetër.

**Xhibril-i:** "Trim i Zotit"- Sipas besimit Islam melek i cili pejgamberëve iu solli shpalljen nga All-llahu xh.sh. Sipas Biblës Gabrijel ose Gavriilo.

**Xhema'a:** xhemat, tubim, kuvend. Në kuptimin fetar Islam domethënë tubim i besimtarëve, ka të njëjtën domethënie sikur ummet.

**Xhehalet-i:** koha e injorancës, koha para Shpalljes, xhahil, injorant në njohjen e drejt të zënies së Lartmadhërishmit.

**Xhizje:** tatim, të cilin sipas sheriatit pabesimtarët ia paguanin shtetit Islam që të gëzojnë mbrojtjen e vet në shtet.

**Xhurhum:** emër i një fisi nga Jemeni i cili ka prejardhje të pastër arabe dhe i vendosur në Mekkon e sotshme në kohën e Ibrahimit dhe Ismailit a.s. Ismaili u martua nga ky fis.



**Z**

**Zemzem-i:** emri i burimit të ujit që ndodhet në haremin e Mekkes. Burimi për herë të parë është paraqitur në kohën e Haxheres, së ëmës së Ismailit. Haxhinjtë pinë nga uji për shëndet dhe marrin me veti në shenjë respekti dhe sevapi.



